

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ ЗА ПЕРИОДА 2021–2027 г.

*На основание чл. 8 ал. 2 и ал. 3 от Закона за регионалното развитие
изм. и доп. ДВ. бр. 21 от 13 Март 2020 г.*

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ ЗА ПЕРИОДА 2021–2027 г.

Документ			Преглед/Одобрение	
Версия	Дата	Статус	Дата	Статус
2.0	25.07.2022 г.	Окончателен	08.08.2022 г.	Окончателен

КОНТАКТИ

Възложител: община Сунгурларе
Законен представител: д-р Георги Кенов – Кмет
Адрес: гр. Сунгурларе, ул. „Г. Димитров“ № 10
web: <http://www.sungurlare.org/>

Изпълнител: Региоплан ЕООД
Законен представител: д-р Косьо Стойчев
web: www.regioplan.biz

СПИСЪК НА ЕКСПЕРТЕН ЕКИП НА ИЗПЪЛНИТЕЛЯ

доц. д-р Косьо Стойчев	Ръководител на експертния екип
д-р Миглена Клисарова	Експерт „Териториални системи“
д-р Веселина Господинова	Експерт „Икономика и стратегическо планиране“
Вероника Стойкова	Експерт „Околна среда“

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНТАКТИ.....	2
СПИСЪК НА ЕКСПЕРТЕН ЕКИП НА ИЗПЪЛНИТЕЛЯ.....	2
СЪДЪРЖАНИЕ.....	3
ВЪВЕДЕНИЕ.....	7
ЧАСТ I – ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ	11
1.1. Обща характеристика/профил на община Сунгурларе.....	11
1.1.1. Анализ на природноресурсния потенциал на територията	12
1.1.1.1. Морфоложки и литогенни особености	12
1.1.1.2. Полезни изкопаеми	15
1.1.1.3. Климат и климатични ресурси.....	15
1.1.1.4. Води и водни ресурси.....	23
1.1.1.5. Почвени ресурси	25
1.1.1.6. Биологично разнообразие и горски ресурси	26
1.1.1.7. Елементи на националната екологична мрежа.....	28
1.1.1.8. Основни изводи от извършената обща характеристика на община Сунгурларе	30
1.2. Състояние на местната икономика.....	32
1.2.1. Структура на общинската икономика по икономически сектори	34
1.2.1.1. Първичен сектор.....	40
1.2.1.2. Вторичен сектор	45
1.2.1.3. Третичен сектор.....	47
Възможности за развитие на туризма в община Сунгурларе	47
1.2.1.4. Основни изводи за икономическото развитие на община Сунгурларе	52
1.3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси.....	53
1.3.1. Демографска характеристика на територията.....	53
1.3.1.1. Брой и гъстота на населението	54
1.3.1.2. Раждаемост и смъртност на населението.....	60
1.3.1.3. Естествен и механичен прираст на населението	64
1.3.1.4. Полово–възрастова структура на населението	66

1.3.1.5.	Етническа и конфесионална структура на населението.....	69
1.3.1.6.	Образователна структура на населението.....	71
1.3.1.7.	Основни изводи за демографската ситуация в община Сунгурларе.....	72
1.3.2.	Характеристика на пазара на труда.....	75
1.3.3.	Здравеопазване.....	79
1.3.3.1.	Структурна и пространствена организация на здравеопазването.....	80
1.3.3.2.	Основни изводи.....	84
1.3.4.	Образование.....	85
1.3.4.1.	Структурна и пространствена организация на образованието.....	86
1.3.4.2.	Основни изводи.....	90
1.3.5.	Социални услуги.....	90
1.3.5.1.	Структурна и пространствена организация на социалните услуги.....	91
1.3.5.2.	Основни изводи.....	93
1.3.6.	Дейности в областта на културата.....	94
1.3.6.1.	Структурна и пространствена организация на дейностите в областта на културата	94
1.3.6.2.	Основни изводи.....	97
1.3.7.	Спортна инфраструктура. Възможности за спорт и отдих.....	97
1.4.	Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията.....	98
1.4.1.	Транспортна инфраструктура.....	98
1.4.1.1.	Пътна мрежа.....	98
1.4.1.2.	Железопътна мрежа.....	100
1.4.1.3.	Основни изводи.....	101
1.4.2.	Водоснабдителна и канализационна мрежа.....	101
1.4.2.1.	Водоизточници и водохващания.....	101
1.4.2.2.	Пренос и пречистване на води.....	102
1.4.2.3.	Водоснабдяване и канализация.....	104
1.4.2.4.	Основни изводи.....	104
1.4.3.	Телекомуникационна и съобщителна мрежа.....	105
1.4.4.	Енергийна мрежа.....	107
1.4.4.1.	Електроснабдяване.....	107
1.4.4.2.	Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност.....	108

1.4.4.3.	Основни изводи.....	111
1.5.	Екологично състояние и рискове.....	111
1.5.1.	Проблеми от екологичен характер и източници на замърсяване на територията на община Сунгурларе	111
1.5.2.	Анализ на състоянието на компонентите на природната среда.....	112
1.5.2.1.	Качество на атмосферния въздух.....	112
1.5.2.2.	Повърхностни и подземни води.....	113
1.5.2.3.	Земи и почви.....	115
1.5.2.4.	Биоразнообразие и защитени територии	117
1.5.2.5.	Зелени площи	118
1.5.3.	Анализ на факторите за въздействие	118
1.5.3.1.	Отпадъци. Управление на отпадъците.....	118
1.5.4.	Основни изводи за екологичното състояние и рискове	123
1.6.	Анализ на административния капацитет на общинската администрация за реализация на ПИРО, както и необходимостта от укрепването му	126
1.7.	Анализ на културно–историческото наследство.....	128
1.8.	Анализ на състоянието на селищната мрежа и жилищния сектор	135
1.9.	Описание на елементите на градското културно наследство в градовете	137
1.10.	Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници, които имат потенциал да влияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на общината.....	138
1.11.	SWOT анализ.....	141
1.12.	Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално–икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД	144
ЧАСТ II – ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ ЗА ПЕРИОДА 2021–2027 г.		146
2.1.	Предпоставки за формулиране на стратегическата рамка за развитие.....	146
2.2.	Визия, цели и приоритети за развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.	149
ЧАСТ III – ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ		168

3.1. Описание на използваните основни подходи/действия/стъпки за насърчаване участието на партньорите и заинтересованите страни.....	172
3.2. Описание на начина на идентифициране на заинтересованите страни и подбора на участниците в процеса на разработването на ПИРО	175
3.3. Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по Програмата за реализация	183
3.4. Описание на предвидените мерки за комуникация, информация и включване на заинтересованите страни и партньорите в процеса по бъдеща актуализация на Програмата за реализация и идентифициране на нови проектни идеи в плана	187
ЧАСТ IV – ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ.....	189
ЧАСТ V – ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ.....	191
ЧАСТ VI – МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ.....	198
ЧАСТ VII – НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО	200
ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	202

ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО) е основен документ за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие на местно ниво. ПИРО за периода 2021–2027 г. съвместяват в рамките на един документ елементите на действащите в периода 2014–2020 г. общински планове за развитие (ОПР) и интегрирани планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР).

Прилагането на единен поход на планиране на регионалното и пространствено развитие, както и взаимната обвързаност и йерархична съподчиненост на системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие, следва да се постигне чрез използването на:

- механизми за широко партньорство и координация между органите и институциите, бизнеса и гражданското общество;
- общи инструменти за финансово подпомагане.

Възприетият подход цели постигането на по-значим ефект и по-голяма ефикасност на реализация на целите на развитието на общинско ниво.

ПИРО определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини, в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на съответния регион за планиране от ниво 2 и Общия устройствен план (ОУП) на общината.

ПИРО осигурява пространствена, времева и фактическа координация и интеграция на различни политики и планови ресурси за постигане на дефинираните цели за трайно подобряване на икономическото, социалното и екологичното състояние на общинската територия.

Документът интегрира регионалното и пространственото развитие, служейки за определяне на актуалните проблеми, нужди и потенциали за развитие на районите, общините и населените места, които от своя страна се отчитат при разработването на

инвестиционни програми и финансови инструменти, включително съфинансирани от фондовете на ЕС.

Разработването на ПИРО се извършва за цялата територия на общината, като могат да се определят т.нар. зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за коопериране със съседни общини.

Прилагането на интегриран подход на развитие е в ролята на основно изискване по отношение на ПИРО за периода 2021–2027 г. При разработването на плановете следва да се приложи подход на тясна координация на различните публични политики при отчитане местните специфики на територията. Важен компонент на политиката, съобразена с конкретните потребности и особености на дадена територия, е интегрирането на различни секторни дейности за въздействие. Така например, жилищното строителство, транспортът, заетостта, качеството на околната среда и множество социални елементи си взаимодействат, за да окажат влияние на икономическото развитие.

Разработването на ПИРО следва да се извърши и в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021–2027 г., допринасяйки в максимална степен към цел на политиката 5 *„Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи“*.

ПИРО се приема от Общинския съвет по предложение на кмета на общината. Одобреният план се представя от кмета на общината пред съответния Областен съвет за развитие в срок до три месеца от неговото приемане от Общинския съвет.

Настоящият План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. е разработен в изпълнение на договор между Община Сунгурларе и „Региоплан“ ЕООД.

– Структура на Плана за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.:

Планът за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. е структуриран спрямо разпоредбите на чл. 13 от Закона за регионалното развитие (ЗРР).

Включените структурни елементи разкриват състоянието и актуалната ситуация в социално–икономическото развитие на общината, предвидената визия и стратегия за развитие в периода до 2027 г. и начините за нейното реализиране, включително конкретни проекти.

Като стратегически документ ПИРО обвързва сравнителните предимства и потенциали за развитие на местно ниво, с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за развитие, които са общо свързани от стремежа към повишаване жизнения стандарт на хората в общината и устойчиво развитие на нейната територия.

Планът за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. е разработен в съответствие с Методическите указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021–2027 г.¹

Съгласно Указанията общата структура на документа е организирана в следните раздели:

Част I. Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на съответната община;

Част II. Цели и приоритети за развитие на общината за периода 2021–2027 г.;

Част III. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност;

Част IV. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини – приоритетни зони за въздействие;

Част V. Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие;

Част VI. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия;

Част VII. Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО;

Част VIII. Предварителна оценка, съгласно условията на чл. 32 от ЗРР – по преценка на кмета на общината.

¹ Указанията са издадени на основание на чл. 17, т. 9 от Закона за регионално развитие (ЗРР), изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 март 2020 г.

Отделните структурни елементи на плана се отличават с логическа последователност и взаимна обвързаност помежду си. Аналитичната част на ПИРО изпълнява ролята на основа за формулиране на неговата стратегическа част, а подходите и механизмите за управление, наблюдение и оценка осигуряват практическото изпълнение и постигането на дефинираните цели и приоритети.

В съответствие с водещата роля на принципа на интегрирания подход, неговото прилагане е извършено по отношение на всеки от структурните елементи на плана.

ЧАСТ I – ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ

1.1. Обща характеристика/профил на община Сунгурларе

Община Сунгурларе се намира в Югоизточна България, като в административно отношение попада в район от ниво 2 – Югоизточен район (NUTS 2), административна област Бургас (NUTS 3), а общината отговаря на европейската класификация LAU.

В териториалния обхват на община Сунгурларе се включват 28 населени места, в т.ч. 1 град – едноименният общински център гр. Сунгурларе и 27 села. По данни на НСИ, към 31.12.2020 г. населението на общината е 11 343 д., 2 928 д. (25,8%) от които живеят в гр. Сунгурларе.

Община Сунгурларе заема площ от 795,5 км², съставляващи 10,3% от територията на област Бургас (7 748,1 км²) и 4,0% от площта на Югоизточен район от ниво 2 (19 798,7 км²). Посочената стойност на показателя отрежда на общината трето място по площ сред 13^{-те} общини в областта (след общините Средец и Карнобат).

В северна посока община Сунгурларе граничи с общините Върбица и Смядово, попадащи в административния обхват на област Шумен. На изток общината има обща граница с община Руен (област Бургас). В южна посока община Сунгурларе граничи с община Карнобат (област Бургас), а в посока югозапад – с община Стралджа (област Ямбол). На запад общината има обща граница с разположената в област Сливен община Котел.

По данни на НСИ, най-голям дял от площта на общината заемат горските територии – 49,5% (393 876 дка), следвани от земеделските, които формират 45,9% (365 257 дка) от площта на общинско ниво. На трето място се нареждат водните течения и водни площи – 2,1% (16 733 дка). Към населени места и други урбанизирани територии се отнасят 2,0% (15 919 дка) от територията на община Сунгурларе².

² Показател „баланс на територията – територия по вид“ съгласно източник: Районите, областите и общините в Република България, НСИ, 2018 г.

Общинският център гр. Сунгурларе е разположен на 335 км от столичния град София³ и на около 82 км от областния център гр. Бургас. Разстоянието до най-близко разположения областен център – гр. Ямбол е 45 км, а до втория най-близко разположен областен град – Сливен, е 51.

Географското местоположение на община Сунгурларе в югоизточната част на страната предопределя неголямата ѝ отдалеченост до най-голямото пристанище в страната – Пристанище Бургас (86 км). Най-близко разположеният ГКПП е Лесово – Хамзабейли, който се намира на 110 км от гр. Сунгурларе. Той свързва Република България с Република Турция, като на територията на нашата страна попада в административния обхват на община Елхово (област Ямбол).

Републиканската пътна мрежа в обхвата на изследваната територия е представена от първо-, второ- и третокласни пътища. През общинската територия не преминават магистрали. Територията на община Сунгурларе се пресича от един първокласен път – I-7, който преминава през територията на пет административни области в страната – Силистра, Шумен, Бургас, Сливен и Ямбол. В направление север – юг път I-7 провежда международните потоци в посока Румъния – България – Турция. Територията на община Сунгурларе се пресича от главна железопътна линия № 3 в направление София – Варна.

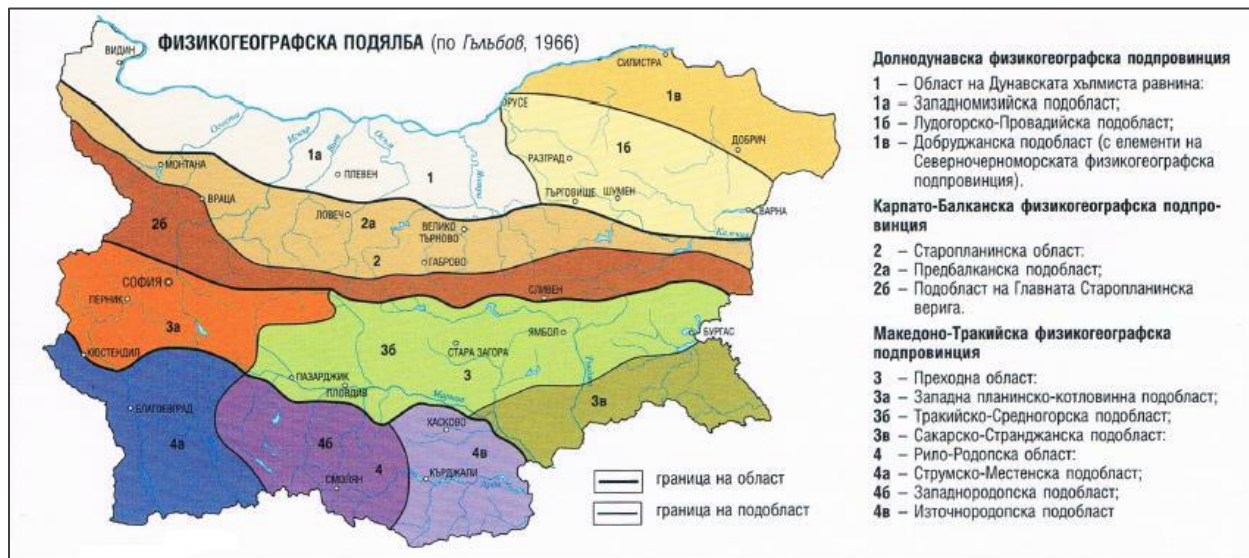
1.1.1. Анализ на природноресурсния потенциал на територията

1.1.1.1. Морфоложки и литогенни особености

Според физикогеографската подялба на България (по Гълъбов, 1966), изследваната територия се отнася към Карпато-Балканска физикогеографска подпровинция, Старопланинска област, подобласт на Главната Старопланинска верига (фиг. 1).

Община Сунгурларе се отличава с разнообразен релеф, представен от равнини, ниско- и средновисоки планини. Съгласно подялбата на страната на природно-географски области (по Пенин, 2007), разглежданата територия попада в обхвата на природно-географска област Източна Стара Планина (фиг. 2).

³ Посочени разстояния по критерий „най-малко време за пътуване“ и/или „най-висок клас път за придвижване“

Фигура 1. Физикогеографска подялба на България (по Гълъбов, 1966)

Източник: Министерство на туризма – Природно-географски подялби на България,
<https://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/uploads/raionirane/p6.pdf>

Фигура 2. Природно-географски области на България (Пенин, 2007)

Източник: Министерство на туризма – Природно-географски подялби на България,
<https://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/uploads/raionirane/p6.pdf>

Общинският център гр. Сунгурларе попада в обхвата на Сунгурларска долина, простираща се от с. Мокрен на запад (община Котел, област Сливен) до с. Лозарево на изток (община Сунгурларе, област Бургас). Едноименният общински се намира на надморска височина от 189 м.

В периферните части на общината са разположени пет планини, представляващи части на природно–географска област Източна Стара планина. Това са: Котленска, Върбишка, Карнобатска, Терзийски баир (планински рид), Сидовска планина.

Между Котленска планина (на запад) и Върбишка планина (на изток) е разположен Върбишкия проход, попадащ в обхвата на общините Върбица (област Шумен) и Сунгурларе. Планинският проход свързва долините на реките Голяма Камчия (на север) и протичащата през територията на община Сунгурларе – Луда Камчия (на юг).

Средната надморска височина на територията на общината е 352,7 м. Най–висока точка в общината е връх Каракус (1 046 м), попадащ в югоизточните склонове на Котленска планина, заемаща периферните северозападни части на общинската територия. Най–ниската точка в общината е с надморска височина 138 м и е разположена в коритото на р. Луда Камчия (на изток от с. Завет).

На запад от Сунгурларската долина се простират най–източните части на Сидовска планина, която на територията на община Сунгурларе е разположена между долината на р. Луда Камчия на север и долината на р. Мочурица на юг.

В обхвата на разглежданата територия попадат най–западните разклонения на Карнобатска планина, разположени в южна посока от долината на р. Луда Камчия и заемащи крайните югоизточни части на общината. В административния обхват на община Сунгурларе (на около 2 км от с. Костен) попада най–високата точка на Карнобатска планина – връх Илийца (684,4 м).

Северните склонове на ниския старопланински рид Терзийски баир са разположени в периферните южни части на общината. Неговата най–висока точка връх Кръста (472,3 м) попада в обхвата на община Сунгурларе и се намира на около 2 км западно от с. Терзийско.

1.1.1.2. Полезни изкопаеми

С икономическо значение за изследваната територия се отличават находищата от глини, варовик, облицовъчен камък, чакъл и пясък, разположени в административния обхват на община Сунгурларе.

1.1.1.3. Климат и климатични ресурси

Според климатичната класификация на България⁴, територията на община Сунгурларе попада на границата между умерено–континенталната (на север) и преходно–континенталната (на юг) климатични подобласти. Посоченото обуславя характерното за изследваната територия чувствително различие в режима на климатичните елементи. Територията на община Сунгурларе се отличава с мек климат, изразяващ се в мека зима, ранна пролет, умерено лято и топла есен.

Фигура 3. Климатично райониране на България – подобласти по Събев и Станев (1959 г.)

Източник: Национален институт по метеорология и хидрология, Българско списание по метеорология и хидрология, http://global-change.meteo.bg/files/2015/00_BJMH_2015_05.pdf

⁴ Разработена от климатолозите Събев и Станчев през 1959 г.

Територията се отличава с недостатъчно количество на валежите, които се характеризират с неравномерно териториално разпределение. Най-големи валежни количества се отчитат за териториите, разположени на по-голяма надморска височина, както и за долината на р. Луда Камчия. С по-малки валежни суми се отличава долината на р. Мочурица. Годишната сума на валежите е в порядъка на 550–880 мм/м² – за Задбалканския нископланински климатичен район, и 500–620 мм/м² – за Климатичния район на Източна Средна България.

Сезонното разпределение на валежните суми в общината, се характеризира с максимум на валежите през месеците май и юни. Минимумът на валежите за цялата територия на област Бургас, се отчита през месец август⁵.

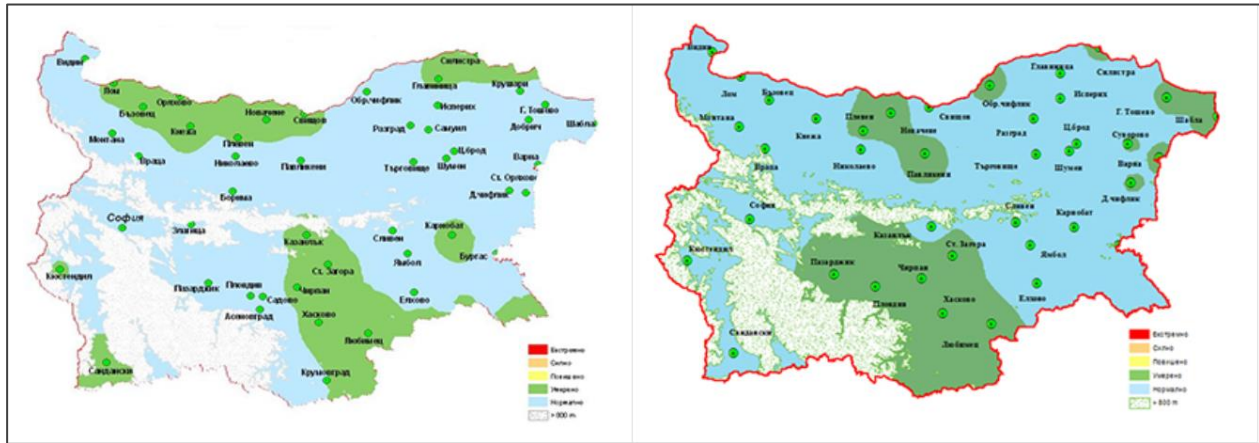
Характерната за района добра влажност през пролетните и летните месеци, е подложена на последващи продължителни и интензивни засушавания.

Зимният период се характеризира със сравнително неустойчива снежна покривка. Поради силните северозападни и североизточни ветрове, се наблюдава образуването на преспи.

С най-висока скорост на вятъра се отличават зимата и пролетта – със стойност от 5 м/сек, а през лятото скоростта на вятъра намалява до около 2 м/сек.

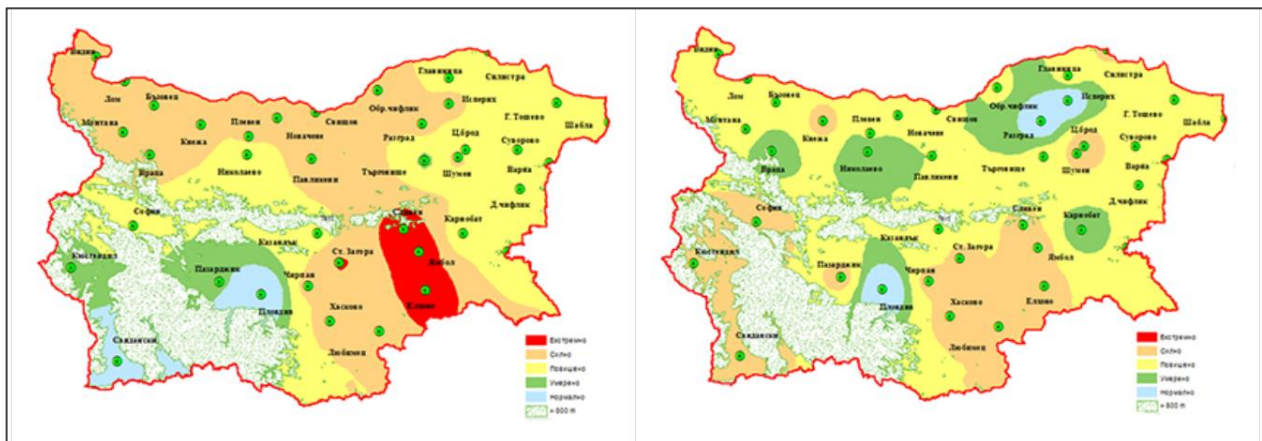
Фигури 4 и 5 представят пространственото разпределение на индекса на почвеното засушаване (SMI) на територията на страната през пролетта (месец март 2016 г. и 2017 г.) и през лятото (месец юли 2016 г. и 2017 г.). Визуализираните стойности на индекса разкриват, че в обхвата на изследваната територия са налице условия за засушавания.

⁵ По данни на: Областна стратегия за развитие на област Бургас за периода 2014–2020 г.

Фигура 4. Пространствено разпределение на индекса на почвено засушаване (SMI) – месец март 2016 г. (вляво) и месец март 2017 г. (вдясно)

Източник: Национален институт по метеорология и хидрология

Фигура 5. Пространствено разпределение на индекса на почвено засушаване (SMI) – месец юли 2016 г. (вляво) и месец юли 2017 г. (вдясно)

Източник: Национален институт по метеорология и хидрология

– Агроклиматични ресурси

Според агроекологичното райониране на селскостопанските култури, територията на община Сунгурларе попада в обхвата на XI^{ти} Пшеничен район на България. Общият брой на пшеничните райони в страната е 16, като техният териториален обхват е определен съобразно почвените характеристики и климатични условия за развитието на пшеницата.

Фигура 6. Агроклиматично райониране на пшеницата

Източник: Национална почвена служба, <http://nationalsoils.com>

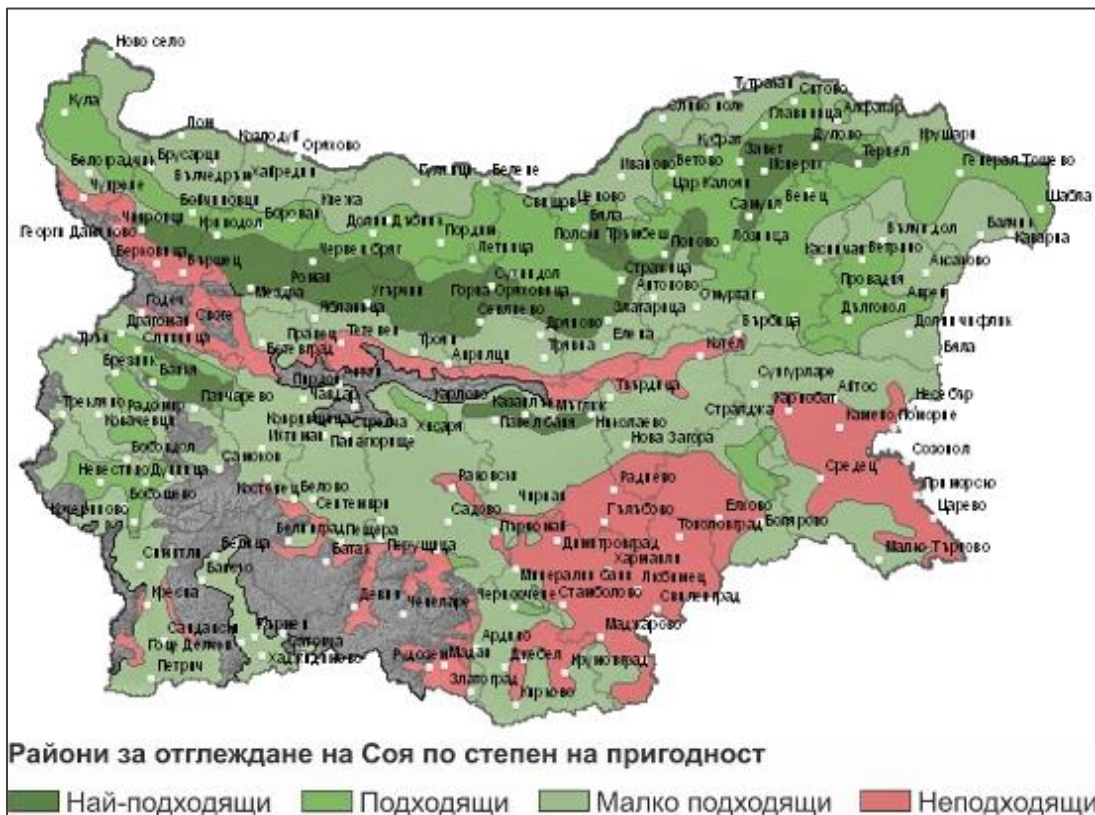
Единадесети пшеничен район се отличава с преобладаване на излужените канелени горски почви, с по–слабо участие на псевдоподзолистите и с незначително участие на смолниците. Излужените канелени горски почви се характеризира с по–лек, скелетен механичен състав. Те са чувствително засегнати от протичащите ерозионни процеси. За псевдоподзолистите канелени горски почви е характерен мощен хумусно–алувиален хоризонт и лек механичен състав. Често са повърхностно преобладавани и глеевидни. Съдържанието им на хумус е в порядъка на 0,5–1,7%. Отличават се с кисела реакция.

Характерно за разглеждания пшеничен район е високото изпарение през вегетационния период, в резултат на което се отчита дефицит на водния баланс от 110 мм. В комбинация с наблюдаваната по–ниска водозапасаваща способност на почвите, засегнати от ерозионни процеси, е налице незадоволителна влагоосигуреност на пшеницата.

Излужените канелени горски почви се характеризират с бонитет 65–72 бала, отличавайки се с „добри“ до „средни“ продуктивни възможности за пшеницата. Бонитетът на псевдоподзолистите канелени горски почви е 54 бала и се оценяват със „средни“ продуктивни възможности за пшеницата.

Съгласно почвено–климатичното райониране на соята⁶, община Сунгурларе се отнася към районите в страната, определени като „малко подходящи“ за отглеждане на соя.

⁶ Извършено от Националната почвена служба

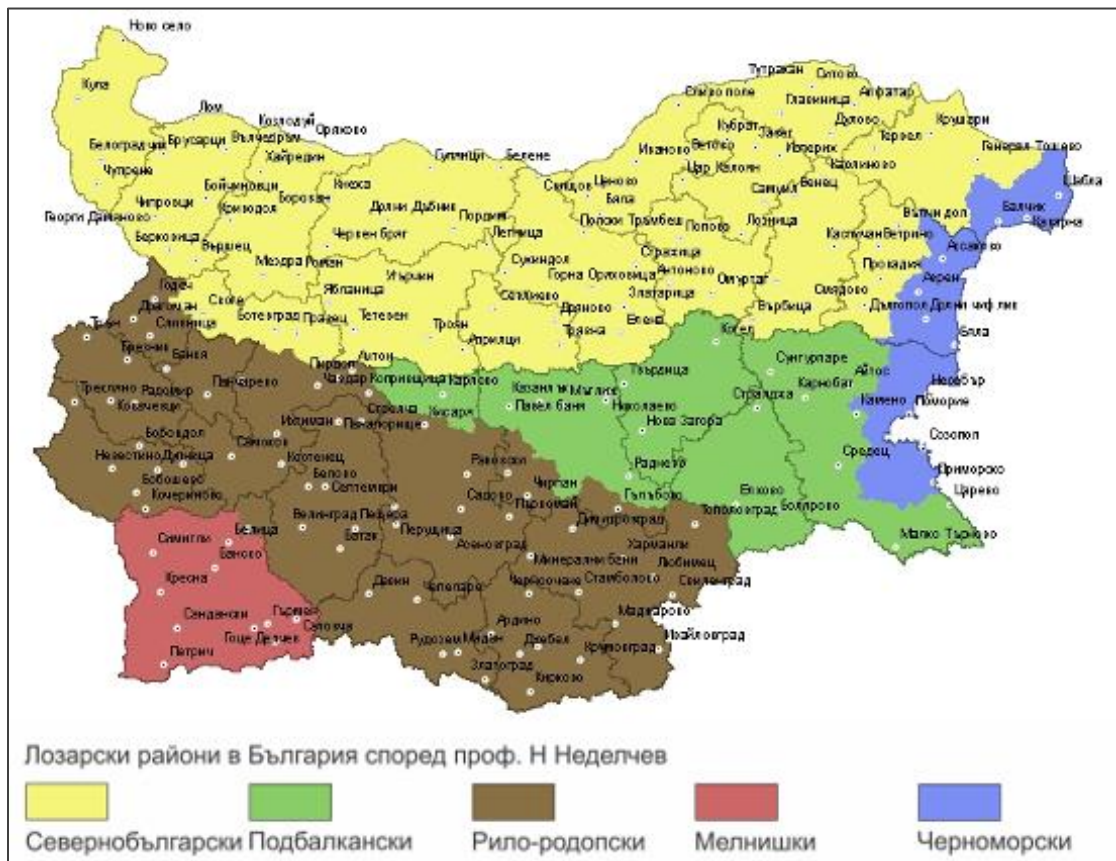

Фигура 7. Райони за отглеждане на соя в България – по степен на пригодност
Източник: Национална почвена служба, <http://nationalsoils.com>

Агроклиматичните особености, характерни за територията на община Сунгурларе обуславят съществуващите благоприятни условия за развитието на лозарството, което заема водещо място в структурата на селскостопанското производство на общинско ниво.

Съгласно почвено–климатичното райониране на лозата (ръководство по лозарство на проф. Н. Неделчев от 1935 г.)⁷, изследваната територия попада в обхвата на Подбалканския лозарски район на България (фиг. 8).

⁷ Представено на интернет страницата на Националната почвена служба, <http://nationalsoils.com/%d0%ba%d0%b0%d1%80%d1%82%d0%b8/>

Фигура 8. Лозарски райони в България

Източник: Национална почвена служба, <http://nationalsoils.com>

Съгласно районирането на Изпълнителна агенция по лозата и виното (ИАЛВ) територията на община Сунгурларе попада в обхвата на лозарски район Долината на розите (фиг. 9).

Фигура 9. Лозарски райони и териториални звена на Изпълнителна агенция по лозата и виното (ИАЛВ)
Източник: <http://www.eavw.com/index.php?lg=bg&menuid=1>

По данни на Доклада за работата на Областна дирекция (ОД) „Земеделие“ – Бургас за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г., в административните граници на област Бургас са обособени четири лозарски микрорайона. Всеки от тях се отличава със специфични микроклиматични особености, влияещи върху качеството на гроздовите реколти. Територията на община Сунгурларе е отнесена към микрорайон Сунгурларска долина, към който се включват две населени места – едноименният общински център гр. Сунгурларе и с. Славянци.

– Използване на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)

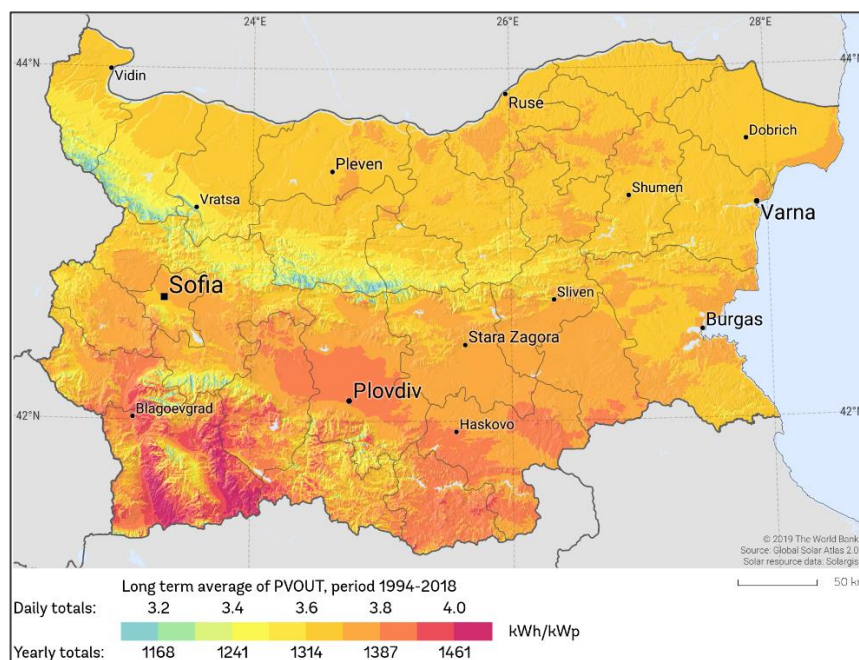
По данни на Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСТР) на Югоизточен регион за периода 2021–2027 г., към края на месец юни 2018 г. на територията на община Сунгурларе, са изградени следните мощности по видове ВЕИ:

- Водоелектрически централи (ВЕЦ) мощност: **1,3 MW**;
- Фотоволтаични електрически централи (ФТЕЦ) мощност: **3,6 MW**;
- ВИ – общо мощност: **4,9 MW**;
- Плътност: **6,20 MW/1000 km²**.

Общата мощност от ВЕИ в община Сунгурларе е 4,9 MW и формира 4,7% в структурата на показателя на областно ниво (103,8 MW), отреждайки на общината шесто място сред 13-те общини в област Бургас по мощност на изградените централи. С по-висока стойност на разглеждания показател се отличават общините Камено (35,6 MW), Средец (17,2 MW), Айтос (14,7 MW), Поморие (7,3 MW), Карнобат (6,3 MW). Община Сунгурларе е една от двете общини в административния обхват на област Бургас (заедно с община Несебър), на чиято територия са изградени мощности на водоелектрически централи (ВЕЦ). Община Сунгурларе заема първо място в структурата на инсталираните ВЕЦ мощности – 1,3 MW, при стойност от 0,6 MW за община Несебър.

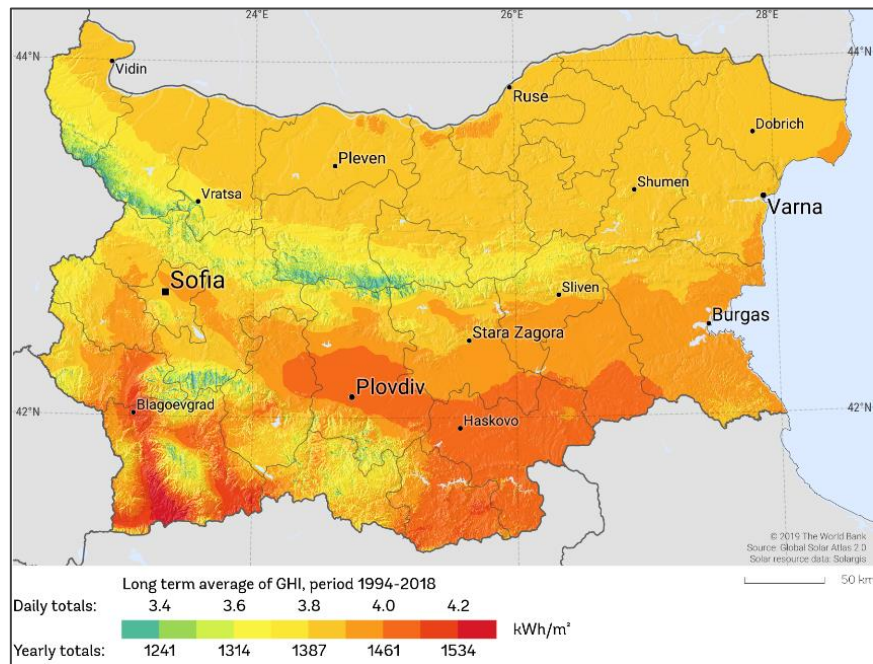
Представената фигура разкрива потенциала за производство на фотоволтаична енергия на територията на страната на база осреднени стойности за периода 1994–2018 г.

Фигура 10. Потенциал за производство на фотоволтаична енергия на територията на България – осреднени стойности за периода 1994–2018 г.

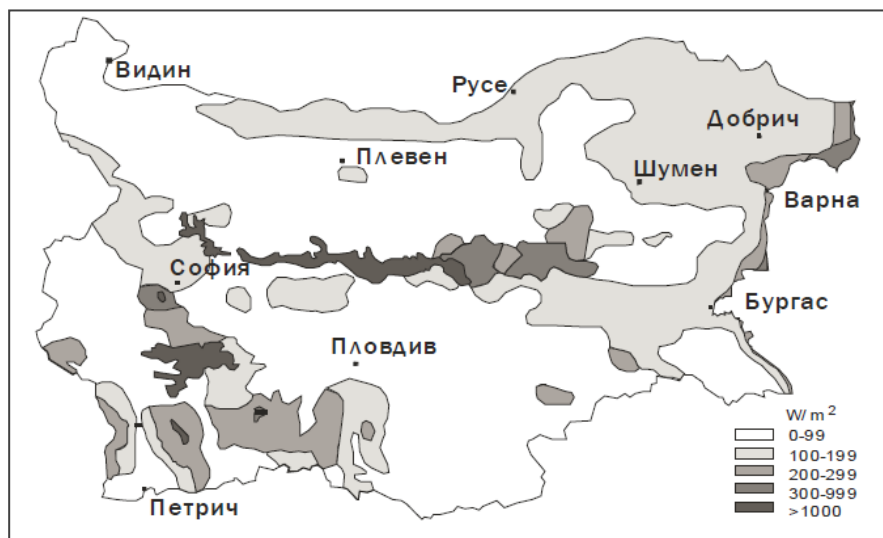
Източник: <https://solargis.com/maps-and-gis-data/download/bulgaria>

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

Фигура 11. Глобална хоризонтална слънчева радиация на територията на България – осреднени стойности за периода 1994–2018 г.

Източник: <https://solargis.com/maps-and-gis-data/download/bulgaria>

Фигура 12. Плътност на енергийния поток на вятъра по зони

1.1.1.4. Води и водни ресурси

Територията на община Сунгурларе се пресича от участък на главния вододел на България, преминаващ по билото Стидовска планина, Карнобатски проход и Карнобатска

планина. В резултат, разглежданата територия попада в обхвата на два водосборни басейна – Черноморския на север и Беломорския на юг.

Изследваната територия се отличава с добри количествени и качествени параметри на водоизточниците, разположени в нейния обхват. Водоизточниците са недостатъчни само в северната част на Сунгурларската долина, като се отличават с непостоянен характер, а някои от тях пресъхват. С посоченото се свързва необходимостта от търсене на алтернативни източници за осигуряване на вода за някои населени места в административния обхват на общината.

Към Черноморския водосборен басейн се отнася протичащото през територията на община Сунгурларе средно течение на р. Луда Камчия, която е десен приток на р. Камчия и основна водна артерия на територията на общината. Реката води началото си от централното старопланинско било, източно от прохода Вратник (в община Сливен), протича през землището на с. Нейково (община Котел), отново преминава в обхвата на община Сливен, след което югозападно от с. Градец отново навлиза в община Котел. На изток от с. Градец р. Луда Камчия напуска пределите на община Котел и при с. Дъбовица навлиза в община Сунгурларе. Реката протича в източна посока между планините Котленска и Върбишка (на север) и Сидовска и Карнобатска (на юг). Водната артерия напуска пределите на община Сунгурларе източно от с. Завет.

В пределите на изследваната територия р. Луда Камчия не е водообилна и се отличава с непостоянен воден режим, върху който влияе нископланинския релеф на Източна Стара планина. Най-голям воден отток се наблюдава през зимата – 41%, като отчетената висока стойност се дължи на зимните валежи, част от които падат във вид на дъжд. Посочените зимни стойности се изравняват с водния отток през пролетта, за който се отчита същата стойност от 41%. Най-ниски стойности на оттока се отчитат през есента – 6%. Средногодишният отток на реката, отчетен на водооточния пост при с. Берово е 2 150,5 мл/м⁸.

⁸ По данни на: Доклад за оценка на степента на въздействие на Общ устройствен план на община Сунгурларе върху защитените зони от Националната екологична мрежа.

При с. Дъбовица, в р. Луда Камчия се влива нейният най–голям приток на територията на община Сунгурларе – р. Медвенска (ляв приток).

Към Беломорския водосборен басейн се отнасят южните части на община Сунгурларе, където в посока от запад на изток преминава най–големият приток на р. Тунджа – р. Мочурица (ляв приток). На територията на общината тя отводнява южните склонове на Стидовска и Карнобатска планина, северните склонове на Терзийски баир, Сунгурларска долина.

На р. Луда Камчия е изграден язовир „Камчия“, чийто води се използват за питейно водоснабдяване на част от населените места, попадащи в административния обхват на областите Бургас и Варна. Общият обем на язовира е 230,6 млн. м³ и дължина на стената 360 м. На язовира е изградена малка водоелектрическа централа (МВЕЦ).

Водосборният басейн на язовир „Камчия“ преминава в близост до населените места с. Берово, с. Везенково, с. Велислав, с. Манолич.

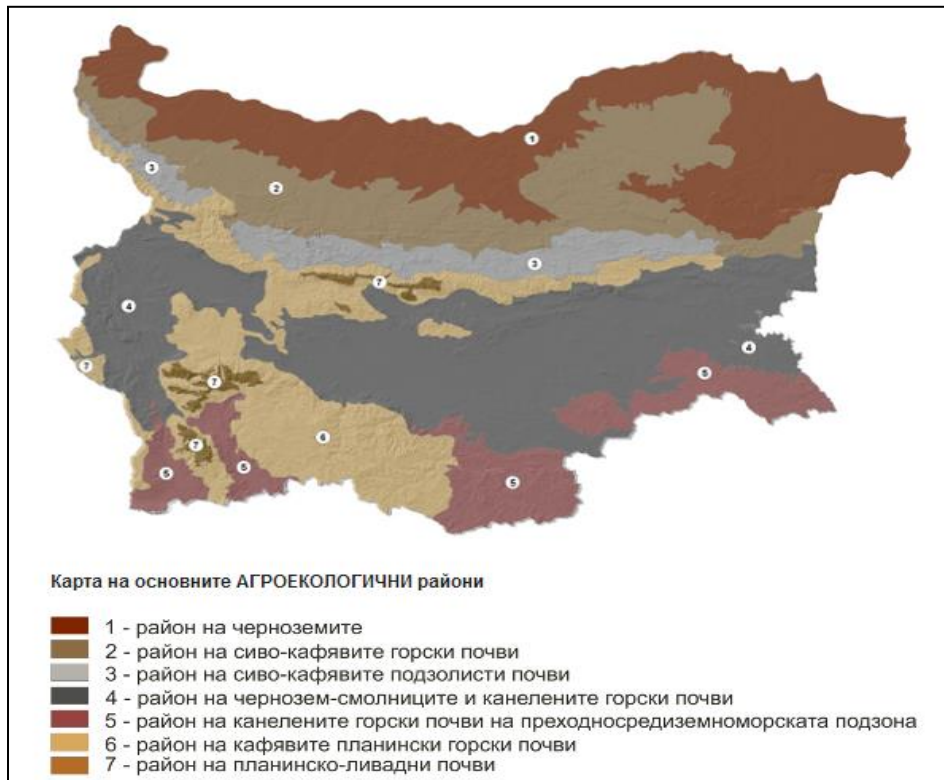
В административния обхват на община Сунгурларе са разположени и 46 микроязовира⁹, някои от които са отдадени на концесия. Те се отличават с местно значение и предназначение основно за напояване и отглеждане на риба. Общата им площ е 2 188 дка¹⁰.

1.1.1.5. Почвени ресурси

В зависимост от надморската височина и терена, за територията на община Сунгурларе са характерни два почвени типа – канелени горски и ливадни почви.

⁹ По данни на: Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива на територията на община Сунгурларе в периода 2020–2030 г.

¹⁰ По данни на: Доклад за оценка на степента на въздействие на Общ устройствен план на община Сунгурларе върху защитените зони от Националната екологична мрежа.

Фигура 13. Основни агроекологични райони в България

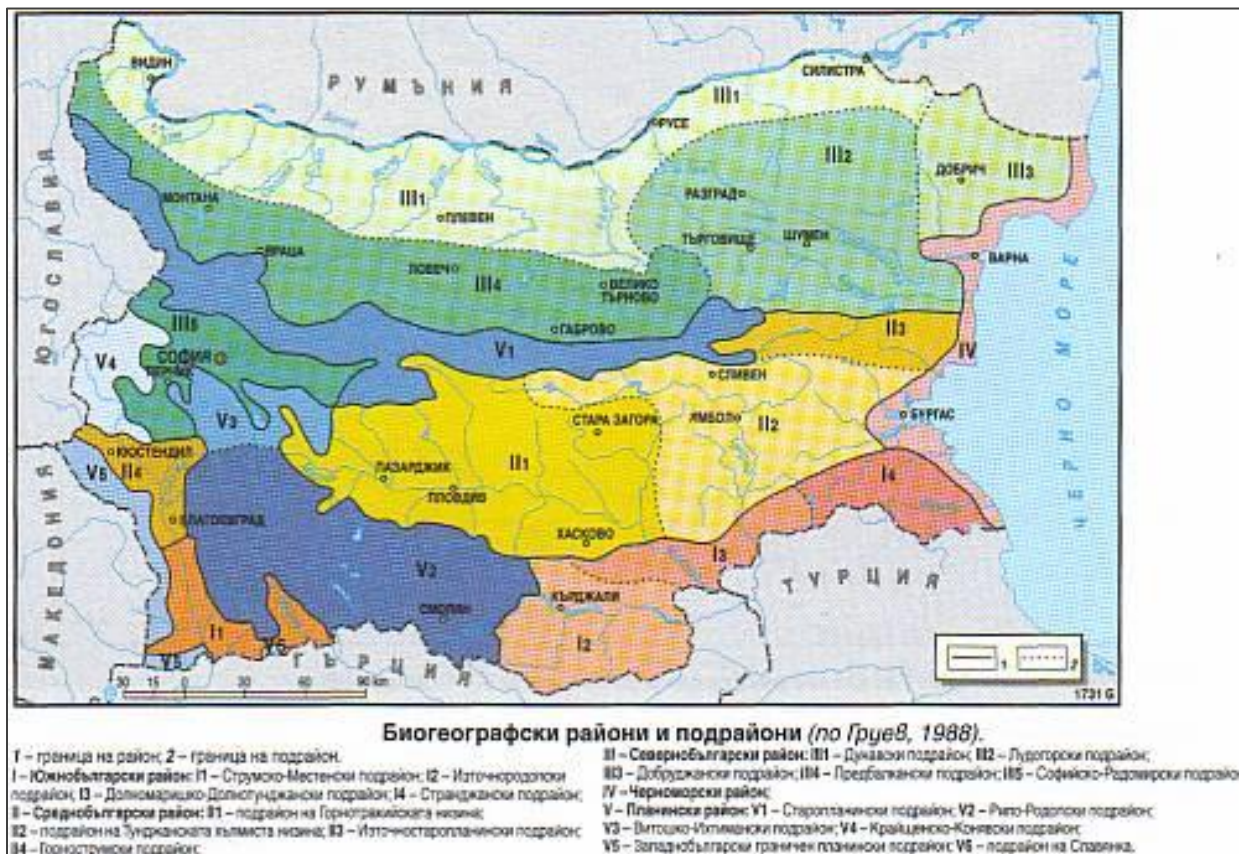
Източник: Национална почвена служба, <http://nationalsoils.com>

В обхвата на изследваната територия, канелените горски почви са характерни за източните склонове на Стара планина. В малка част от територията на общината са разпространени смолниците.

Канелените горски почви са подходящи за отглеждане на лозя, зеленчуци, тютюн, разнообразни зърнено-фуражни видове, билки и др. Благоприятни условия за развитие на животновъдството създават обособените в някои части на общината ливади и пасища.

1.1.1.6. Биологично разнообразие и горски ресурси

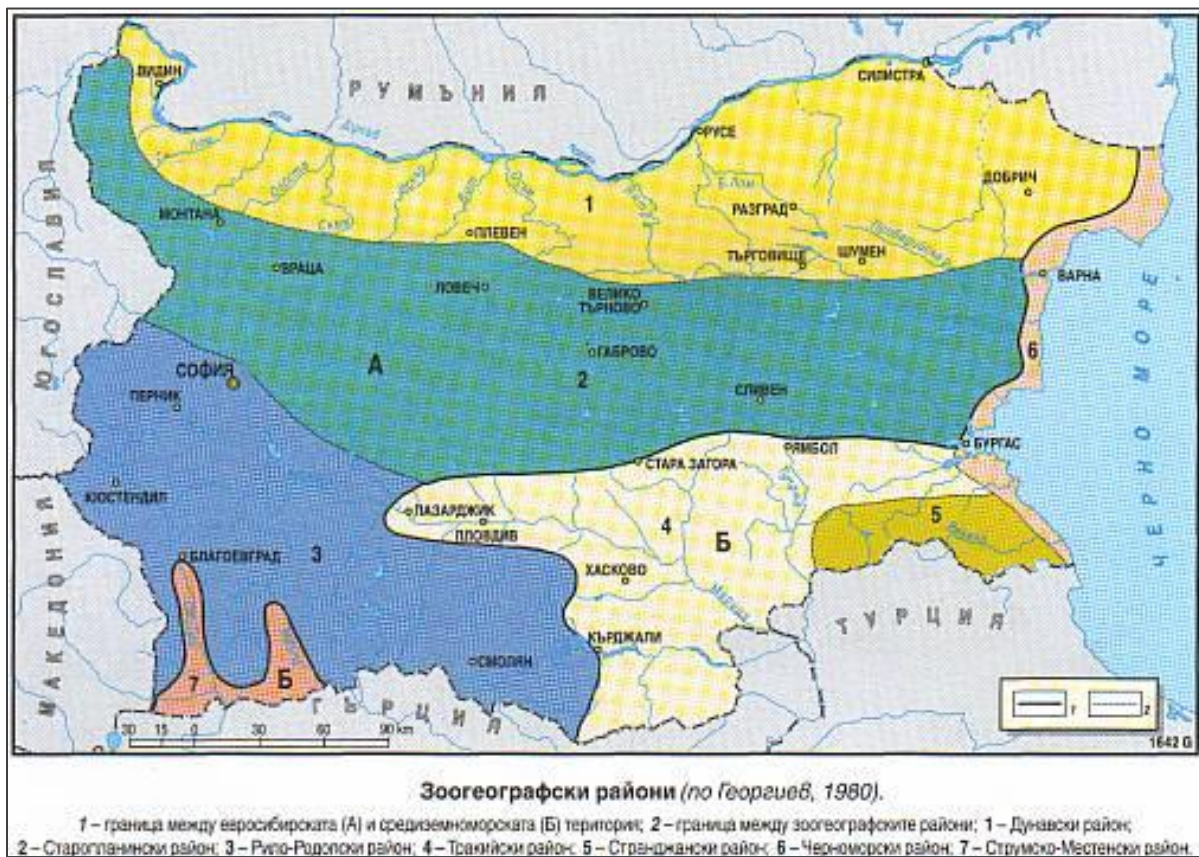
Съгласно Биогеографското райониране на България (по Груев, 1988 г.), територията на община Сунгурларе попада в обхвата на Източно-старопланинския подрайон (част от Среднобългарския район).

Фигура 14. Биогеографски райони и подрайони на България (Груев, 1988)

Горската растителност в планинските части на Източна Стара планина е представена от обширни смесени широколистни гори, в чийто дървесен състав преобладава блягун, цер, зимен дъб, обикновен бук. В равнинните територии се срещат гори от ясен, бряст, летен дъб, по чиито стъбла пълзят увивни храсти, като скрипка, гърбач, дива лоза, повет и хмел.

Територията на община Сунгурларе попада в обхвата на Старопланинския зоогеографски район (по Георгиев, 1980). Сред типичните за изследваната територия представители на фауната се открояват: благороден елен, сърна, дива свиня, заек, дива котка, чакал, лисица, вълк и др.

Фигура 15. Зоогеографски райони на България (по Георгиев, 1980)

1.1.1.7. Елементи на националната екологична мрежа

На територията на община Сунгурларе попадат 6 защитени територии (ЗТ), обявени по Закона за защитените територии (ЗЗТ)¹¹, в т.ч. следните категории: 2 защитени местности и 4 природни забележителности.

ЗТ „Корията – вековна дъбова гора“	– Категория на ЗТ: <i>Природна забележителност</i> – Местоположение: община Сунгурларе, населено място: с. Везенково
ЗТ „Находище на Урумово лале в м. Лаликото“	– Категория на ЗТ: <i>Защитена местност</i> – Местоположение: община Карнобат, населено място: с. Венец; община Сунгурларе, населено място: с. Терзийско
ЗТ „Находище на черни боровинки“	– Категория на ЗТ: <i>Природна забележителност</i> – Местоположение: община Сунгурларе, населено място: с. Садово

¹¹ Категории защитени територии: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк, защитена местност.

ЗТ „Орлиците“	– Категория на ЗТ: <i>Защитена местност</i>– Местоположение: община Сунгурларе, населено място: с. Камчия
ЗТ „Скалните образувания в м. Чифликова нива“	– Категория на ЗТ: <i>Природна забележителност</i>– Местоположение: община Сунгурларе, населено място: с. Пчелин
ЗТ „Скалното образуване Пробития камък“	– Категория на ЗТ: <i>Природна забележителност</i>– Местоположение: община Сунгурларе, населено място: с. Берово

Таблица 1. Защитени територии в община Сунгурларе

По данни на: Изпълнителна агенция по околна среда. Регистър на защитените територии и защитените зони в България, <http://eea.government.bg/zpo/bg/>

По данни на Информационната система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000, на територията на община Сунгурларе попадат 8 защитени зони (ЗЗ), обявени по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

ЗЗ „Екокоридор Камчия–Емине“ – BG0000393
– Тип на ЗЗ: Защитена зона по директивата за местообитанията
ЗЗ „Котленска планина“ – BG0000117
– Тип на ЗЗ: Защитена зона по директивата за местообитанията
ЗЗ „Котленска планина“ – BG0002029
– Тип на ЗЗ: Защитена зона по директивата за птиците
ЗЗ „Луда Камчия“ – BG0000139
– Тип на ЗЗ: Защитена зона по директивата за местообитанията
ЗЗ „Река Горна Луда Камчия“ – BG0000136
– Тип на ЗЗ: Защитена зона по директивата за местообитанията
ЗЗ „Река Долна Луда Камчия“ – BG0000137
– Тип на ЗЗ: Защитена зона по директивата за местообитанията
ЗЗ „Река Мочурица“ – BG0000196
– Тип на ЗЗ: Защитена зона по директивата за местообитанията
ЗЗ „Ришки проход“ – BG0000149
– Тип на ЗЗ: Защитена зона по директивата за местообитанията

Таблица 2. Защитени зони на територията на община Сунгурларе

По данни на: Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000, <http://natura2000.moew.government.bg/>

Съхраняването и поддържането на защитените територии и зони, попадащи в административните граници на община Сунгурларе се свързва с необходимостта от повишено внимание за тяхното интегриране в стопанската организация на територията. Богатото биоразнообразие е сред факторите, благоприятстващи развитието на природен (екотуризм) и специализирани алтернативни видове туризъм.

1.1.1.8. Основни изводи от извършената обща характеристика на община Сунгурларе

В резултат на извършената обща характеристика, включваща анализ на местоположението и покомпонентен анализ на природноресурсния потенциал на община Сунгурларе, можем да направим следните изводи:

- Географското местоположение на изследваната територия обуславя нейната неголяма отдалеченост от областния център гр. Бургас и от едноименното най-голямо пристанище в страната;
- Републиканската пътна мрежа в общината е представена от първо-, второ- и третокласни пътища. Общинската територия не се пресича от магистрали. През територията преминава главна железопътна линия № 3 в направление София – Варна;
- Територията се характеризира с разнообразен релеф, представен от равнини, ниско- и средновисоки планини. Най-висока точка в общината е намиращият се в югоизточните склонове на Котленска планина (периферните северозападни части на общината) връх Каракус (1 046 м). Най-ниската точка е с надморска височина от 138 м, разположена в коритото на р. Луда Камчия (на изток от с. Завет);
- Сред находищата на полезни изкопаеми, отличаващи се с икономическо значение за територията, са находищата от глини, варовик, облицовъчен камък, чакъл и пясък;
- Територия на общината е разположена на границата между две климатични подобласти – умерено-континенталната на север и преходно-континенталната

на юг. В обхвата на общината са налице съществени пространствени различия в режима на климатичните елементи. Изследваната територия се характеризира с мека зима, ранна пролет, умерено лято и топла есен. Валежите се отличават с неравномерно териториално разпределение и с недостатъчно количество, с максимум през месеците май и юни, и с минимум през месец август. Снежната покривка е сравнително неустойчива;

- Агроклиматичните особености на територията благоприятстват развитието на лозарството, заемащо водещо място в селскостопанското производство в обхвата на общината;
- Относно потенциала за производство на енергия от ВЕИ, община Сунгурларе заема шесто място (сред 13^{-те} общини в област Бургас) по инсталирана мощност на изградените централи на областно ниво (103,8 MW), със стойност от 4,9 MW, равняващи се на 4,7% от тези в областта. Общината е сред двете общини в област Бургас (заедно с община Несебър), на чиято територия са изградени мощности на водноелектрически централи – с инсталирани мощности от 1,3 MW за община Сунгурларе и 0,6 MW за община Несебър;
- Изследваната територия попада в обхвата на два водосборни басейна – Черноморския (на север) и Беломорския (на юг). Водоизточниците в нейния обхват се отличават с добри количествени и качествени параметри. Основна водна артерия в общината е р. Луда Камчия, която в обхвата на община Сунгурларе не е водообилна и се характеризира с непостоянен воден режим;
- Характерните за територията канелени горски почви благоприятстват отглеждането на лозя, зеленчуци, тютюн, различни зърнено–фуражни култури, билки и др. Разпространени са и ливадни почви, както и смолници (в малка част от общинската територия);
- В обхвата на община Сунгурларе попадат две категории защитени територии – защитени местности (2 бр.) и природни забележителности (4 бр.), обявени по Закона за защитените територии;

- Биоразнообразието на изследваната територия е представено от 8 защитени зони по Натура 2000, обявени по Закона за биологичното разнообразие; в т.ч. 1 – по директивата за птиците и 7 – по директивата за местообитанията.
- Съхраняването и поддържането на защитените територии и зони се свързва с необходимостта от повишено внимание при интегрирането им в стопанската организация на територията. Богатото биоразнообразие благоприятства развитието на природен (екотуризм) и други алтернативни видове туризъм на територията на общината.

1.2. Състояние на местната икономика

Особеностите на икономическото развитие на община Сунгурларе са резултат от влиянието на редица фактори от природно, социално и демографско естество. Сред най-важните фактори, оказващи влияние върху местната икономика се открояват: особеностите на природноресурсния потенциал, характерът на протичащите демографски процеси, степента на изграденост на различните видове инфраструктура (количествени и качествени параметри), наследените производствени традиции на местното население и др.

На база съществуващата връзка в развитието между отделните териториални нива в страната, икономическото развитие на общинско ниво следва да се разглежда като част от процесите, проявяващи се на по-високи териториални нива – областно, регионално¹², национално.

Водещо място в структурата на брутната добавена стойност (БДС) по икономически сектори на територията на област Бургас формира сектор „Услуги“ – 71,3% (3 391 млн. лв.) през 2019 г. (при общ размер на БДС в областта – 4 753 млн. лв.). Второ място заема сектор „Индустрия“ с дял от 24,6% (1 171 млн. лв.) от БДС. През посочената година за аграрния сектор се отчита дял от 4,0% (191 млн. лв.) в структурата на разглеждания показател.

Структурата на БДС по икономически сектори в област Бургас следва характерната за страната и за Югоизточен район от ниво 2 тенденция, изразяваща се във водещо място на сектор „Услуги“.

¹² Регионално – ниво от район 2 (NUTS 2).

Икономически сектор	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
	млн. лв.			
Аграрен	187	211	178	191
Индустрия	1 286	1 394	1 102	1 171
Услуги	2 647	2 847	3 205	3 391
ОБЩО	4 120	4 452	4 485	4 753

Таблица 3. Брутна добавена стойност (БДС) по икономически сектори в област Бургас в периода 2016–2019 г. По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

В периода 2016–2019 г. стойността на БДС в област Бургас нараства от 4 120 млн. лв. през първата наблюдавана година, на 4 753 млн. лв. през последната година в периода. Отчетеният ръст е в рамките на 633 млн. лв., равняващи се на 15,4%. През 2019 г. за сектор „Услуги“ се отчита най–висока стойност на БДС за наблюдавания четиригодишен период. За останалите два сектора, се отчитат по–ниски стойности спрямо 2016 г. и 2017 г. (за сектор „Индустрия“) и по–неблагоприятна стойност спрямо 2017 г. (за аграрния сектор).

Стойността на БДС на областно ниво през 2019 г. отрежда на област Бургас първо място в структурата на показателя сред четирите области в Югоизточен район от ниво 2. Стойността на показателя (4 753 млн. лв.) представлява четвъртата най–висока стойност сред 28^{-те} административни области в страната. С по–висока стойност на БДС през 2019 г. се отличават само областите София – столица (44 265 млн. лв.), Пловдив (8 332 млн. лв.) и Варна (6 637 млн. лв.).

В разглеждания период БВП на територията на областта нараства от 4 786 млн. лв. през 2016 г., на 5 507 млн. лв. през 2019 г. Отчетеният ръст в стойността на показателя е в размер на 721 млн. лв., равняващи се на 15,1%.

	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.
БВП (млн. лв.)	4 786	5 156	5 174	5 507
БВП на човек от населението (лв.)	11 580	12 511	12 591	13 437

Таблица 4. БВП и БВП на човек от населението в област Бургас за периода 2016–2019 г. По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Стойността на БВП на областно ниво през 2019 г., отрежда на област Бургас първо място в структурата на показателя сред четирите области в Югоизточен район от ниво 2. Отчетената стойност е четвъртата най–висока сред 28^{-те} административни области в

страната. С по-висока стойност на БВП през 2019 г. се отличават областите София – столица (51 282 млн. лв.), Пловдив (9 653 млн. лв.) и Варна (7 689 млн. лв.).

По отношение на относителния качествен стопански показател – БВП на човек от населението, в изследвания четиригодишен период се наблюдава ръст в размер на 1 857 лв. – от 11 580 лв. през 2016 г., на 13 437 лв. през 2019 г. Стойността на показателя през 2019 г. отрежда на област Бургас второ място в Югоизточен район от ниво 2. С по-висока стойност на показателя през посочената година се отличава област Стара Загора – 16 276 лв.

1.2.1. Структура на общинската икономика по икономически сектори

Извършеният структурен анализ разглежда дейности на трите икономически сектора (първичен, вторичен и третичен) на територията на община Сунгурларе. Последователността и наименованията на анализиранияте дейности са в съответствие със секторите, определени в Класификацията на икономическите дейности (КИД) от 2008 г. (еднобуквен код = сектор А, В, С, D и т.н.).

Класификация на икономическите дейности: сектори	
Код	Наименование на позицията
А	Селско, горско и рибно стопанство
В	Добивна промишленост
С	Преработваща промишленост
D	Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
Е	Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
F	Строителство
G	Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети
H	Транспорт, складиране и пощи
I	Хотелиерство и ресторантьорство
J	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
K	Финансови и застрахователни дейности
L	Операции с недвижими имоти
M	Професионални дейности и научни изследвания
N	Административни и спомагателни дейности
O	Държавно управление
P	Образование
Q	Хуманно здравеопазване и социална работа
R	Култура, спорт и развлечения

Класификация на икономическите дейности: сектори	
Код	Наименование на позицията
S	Други дейности
T	Дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление
U	Дейности на екстериториални организации и служби

Таблица 5. Класификация на икономическите дейности (КИД–2008) – сектори
По данни на: <https://kik-info.com/spravochnik/kid-2008.php>

Структурата на общинската икономика разкрива нейния промишлено–обслужващ характер, изразяващ се във водещата роля на дейности на вторичния стопански сектор, допълвани по значимост от икономически дейности в сферата на услугите (третичен сектор).

С най–голямо значение в икономическата структура на общинско ниво се отличава сектор С – „Преработваща промишленост“, представен основно от предприятия, развиващи дейност в областта на:

- хранително–вкусовата промишленост: производство на вина и спиртни напитки; производство на хранителни продукти;
- шивашката промишленост: производство на текстилни изделия и облекло;
- дървообработването,
- металообработването.

В периода 2014–2020 г. реализираните нетни приходи от продажби в структурата на общинската икономика варират между 59 489 хил. лв. през 2015 г. и 70 140 хил. лв. през 2017 г. Първо място в структурата на реализираните нетни приходи от продажби заема сектор С – „Преработваща промишленост“, който през 2020 г. формира нетни приходи от продажби в размер на 33 001 хил. лв., равняващи се на 48,0% от общата им стойност на общинско ниво (68 885 хил. лв.). На второ място в структурата на показателя се нарежда сектор А – „Селско, горско и рибно стопанство“ със значително по–ниска стойност от 14 721 хил. лв. (21,4С%). Сектор G – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ заема трето място в структурата на показателя с 13 056 хил. лв. (19,0%) през 2020 г.

Икономически сектор*	Предпри- ятия	Произве- дена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Разходи за ДМА
	брой	хиляди лева						
ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ – ОБЩО, 2020 г.	306	53 667	86 566	68 885	79 141	8 431	1 772	68 362
A – Селско, горско и рибно стопанство	87	14 094	25 772	14 721	23 238	3 183	966	24 131
B – Добивна промишленост	–	–	–	–	–	–	–	–
C – Преработваща промишленост	24	28 518	36 242	33 001	34 221	1 931	99	29 509
D – Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..	..	..	..	..	..
E – Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	–	–	–	–	–	–	–	–
F – Строителство	4	1 368	1 371	1 362	1 193	177	0	..
G – Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	112	2 763	13 459	13 056	12 740	811	133	1 505
H – Транспорт, складиране и пощи	..	4 356	4 433	4 361	3 883	507	..	442
I – Хотелиерство и ресторантьорство	22	542	937	848	808	148	60	..
J – Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..	..	..	..	..	..
L – Операции с недвижими имоти	11	766	1 208	..	856	..	..	897
M – Професионални дейности и научни изследвания	6	..	142	73	88	53	0	..
N – Административни и спомагателни дейности	4	..	..	..	..	37	0	..
P – Образование	..	..	..	..	..	..	..	..
Q – Хуманно здравеопазване и социална работа	8	412	417	412	226	175	0	..
R – Култура, спорт и развлечения	..	..	..	..	..	..	..	..
S – Други дейности	..	..	..	..	..	..	15	..

* КИД–2008 (еднобуквен код = сектор); „..“ – конфиденциални данни; „–“ – няма случай.

Таблица 6. Основни икономически показатели на предприятията от нефинансовия сектор в община Сунгурларе през 2020 г. – икономически дейности по КИД–2008: код сектор

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/> (информация, предоставена от Общинска администрация – Сунгурларе)

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

Сектор G заема първо място в структурата на показателя „брой предприятия“ на общинско ниво, чийто брой през 2020 г. – 112 формира 36,6% от нефинансовите предприятия в община Сунгурларе (306 бр.). В периода 2014–2020 г. не се наблюдават значителни изменения в броя на предприятията в разглеждания сектор – най–висока стойност от 119 бр. е отчетена през 2015 г. На второ място се нареждат предприятията в сектор А – 87 бр. (28,4% от предприятията на местно ниво) – в периода 2014–2020 г. техният дял нараства с 20,8% (15 бр.). На трето място се нареждат нефинансовите предприятия в сектор С – 24 бр. (7,8%) – най–висока стойност за периода 2014–2020 г.

Особеностите на териториалната концентрация на нефинансовите предприятия в общината отреждат водещо място на общинския център гр. Сунгурларе, на чиято територия през 2020 г. са разположени 112 бр. предприятия (в т.ч. най–голям брой – 43 в сектор G – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“). В периода 2014–2020 г. най–висока стойност на показателя е отчетена през 2016 г., когато броят на нефинансовите предприятия в общинския център е 121. През 2020 г. на второ място по брой нефинансови предприятия се нарежда с. Славянци – 28 бр. (в т.ч. най–голям брой – 12 предприятия в сектор С – „Преработваща промишленост“), следвано от селата Лозарево – 26 бр. (в т.ч. най–голям брой – 7 в сектор С), Съединение – 25 бр. (в т.ч. по 6 бр. в сектори С и G), Манолич – 23 бр. (в т.ч. най–голям брой – 7 в сектор G).

Сектор С – „Преработваща промишленост“ заема първо място в структурата на всички разгледани основни икономически показатели, характеризиращи дейността на нефинансовия сектор в община Сунгурларе. Изключение правят показателите „брой предприятия“ и „загуба“.

В периода 2014–2020 г. броят на нефинансовите предприятия в община Сунгурларе варира между 286 бр. през 2014 г. – най–ниска стойност в периода, и 316 бр. през 2016 г. и 2019 г. – най–висока стойност на показателя. Броят на предприятията в нефинансовия сектор на местно ниво през 2020 г. бележи спад с 10 бр. спрямо 2019 г., достигайки 306 бр.

В общината преобладават микро предприятията с до 9 заети лица, които през 2020 г. формират 95,1% (291 бр.) в структурата на нефинансовия сектор в местната икономика. На територията на общината не функционират големи предприятия с брой на заетите лица над 250 души.

	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Община Сунгурларе – общо	286	309	316	298	314	316	306
Микро ○ до 9 заети	270	291	297	281	295	298	291
Малки ○ 10–49 заети	..	..	..	..	..	..	..
Средни ○ 50–249 заети	..	..	..	..	..	..	..
Големи ○ над 250 заети	–	–	–	–	–	–	–

„..“ – конфиденциални данни; „–“ – няма случай

Таблица 7. Групи предприятия в община Сунгурларе според заетите в тях лица в периода 2014–2020 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/> (информация, предоставена от Общинска администрация – Сунгурларе)

В периода 2014–2020 г. средният годишен брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Сунгурларе варира между 1 292 през 2015 г. (най-ниска стойност) и 1 390 през 2018 г. (най-благоприятна стойност на показателя). Средният годишен брой на наетите лица в общинската икономика през 2020 г. са 1 321 бр. – третата най-ниска стойност в изследвания седемгодишен период.

Водещо място в структурата на наетите лица на общинско ниво заема сектор С – „Преработваща промишленост“, в който средният брой наети лица през 2020 г. – 375 формира 28,4% в структурата на показателя на местно ниво. Броят на наетите лица в сектора за 2020 г. представлява втората най-висока стойност за периода 2014–2020 г. (след 2017 г. с 390 наети лица).

На второ място в структурата на наетите в общинската икономика, се нарежда сектор Р – „Образование“ със среден брой наети лица през 2020 г. – 246, равняващи на 18,6% от наетите на местно ниво. Със сходни стойности на показателя през 2020 г. се отличават сектори Н – „Транспорт, складиране и пощи“ със 169 наети лица (12,8%) и А – „Селско, горско и рибно стопанство“ – със 165 наети лица (12,5%). На следващо място се нарежда сектор G – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ със 102 наети лица, съставляващи 7,7% от наетите лица на общинско ниво.

Икономически сектор*	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ – ОБЩО	1 373	1 292	1 298	1 348	1 390	1 351	1 321
A – Селско, горско и рибно стопанство	201	161	160	168	185	158	165
B – Добивна промишленост	–	–	–	–	–	–	–
C – Преработваща промишленост	330	362	343	390	359	346	375
D – Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	..	..	..	..	..	6
E – Доставка на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	–	–	–	–	–	–	–
F – Строителство	..	..	..	..	4	14	19
G – Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	117	110	89	88	104	92	102
H – Транспорт, складиране и пощи	85	78	78	124	168	174	169
I – Хотелиерство и ресторантьорство	15	12	14	20	24	23	20
J – Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	–	–	–	–	–	..	..
K – Финансови и застрахователни дейности	–	–	..	..	–	..	43
L – Операции с недвижими имоти	14	15	10	5	10	8	8
M – Професионални дейности и научни изследвания	7	3	4	4	3	..	..
N – Административни и спомагателни дейности	70	..	..	..	..	..	42
O – Държавно управление	..	..	..	..	..	..	..
P – Образование	237	233	235	236	234	220	246
Q – Хуманно здравеопазване и социална работа	105	93	..	81	79	78	76
R – Култура, спорт и развлечения	17	15	12	11	7	4	4
S – Други дейности	39	39	38	32	36	35	35

* КИД–2008 (еднобуквен код = сектор); „..“ – конфиденциални данни; „–“ – няма случай.

Таблица 8. Среден годишен брой наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Сунгурларе в периода 2014–2020 г. – икономически дейности по КИД–2008: код сектор

Източник: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/> (информация, предоставена от Общинска администрация – Сунгурларе)

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

1.2.1.1. Първичен сектор

Отнасяйки икономическите дейности на първичния сектор към наименованията на отделните позиции в категория „сектор“ по КИД–2008, анализът обхваща сектори А – „Селско, горско и рибно стопанство“ и В – „Добивна промишленост“.

Според предоставената информация от НСИ, данните за дейността на предприятията в сектор В – „Добивна промишленост“ на територията на община Сунгурларе, са в категория „няма случай“. Поради това, анализът се концентрира върху сектор А – „Селско, горско и рибно стопанство“.

– Сектор А – „Селско, горско и рибно стопанство“

Особеностите на агроклиматичния потенциал на територията на общината, както и наследените производствени традиции на населението благоприятстват развитието на различни икономически дейности, отнасящи се към сектор А – „Селско, горско и рибно стопанство“.

По данни на НСИ, земеделските територии заемат близо 46% (365 257 дка) от площта на общинско ниво, нареждайки се на второ място горските територии с дял от почти 50% (393 876 дка).

Селското стопанство е традиционна дейност за територията на община Сунгурларе. Водещо място в структурата на селскостопанското производство заема растениевъдството, представено основно от отглеждането на лозя, зърнопроизводството, зеленчукопроизводството, овощарството, тютюнопроизводството. Животновъдството се отличава с второстепенна роля в структурата на селскостопанското производство в общината и е специализирано в отглеждането на говеда, свине и овце. Значителната площ на горските ресурси в обхвата на изследваната територия (близо 50% от площта ѝ), предопределя важната роля на дърводобива в структурата на общинската икономика.

Подходящите агроклиматични условия и наследените производствени традиции на населението, благоприятстват развитието на лозарството на територията на община Сунгурларе. То заема водещ дял в структурата на селскостопанското производство в общината, като заема и водещо място в местното икономическо развитие като цяло.

По данни на Доклада за работата на Областна дирекция (ОД) „Земеделие“ – Бургас за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г., в административните граници на област Бургас

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

са обособени четири лозарски микрорайона. Всеки от тях се отличава със специфични микроклиматични особености, влияещи върху качеството на гроздовите реколти. Територията на община Сунгурларе е отнесена към микрорайон Сунгурларска долина, към който се включват две населени места – едноименният общински център гр. Сунгурларе и с. Славянци.

С водещо място в структурата на отглежданите зърнени култури се отличават пшеницата и ечемикът, както и отглеждането на слънчоглед.

Тютюнопроизводството е концентрирано основно в селата по поречието на р. Луда Камчия. По данни на Доклада за работата на ОД „Земеделие“ – Бургас за 2020 г., през посочената година на територията на община Сунгурларе са регистрирани 41 бр. тютюнопроизводители, съставляващи близо 90% от техния общ брой в областта (46 бр.). останалите 5 бр. тютюнопроизводители са регистрирани на територията на община Карнобат. Площта на имотите в обхвата на изследваната територия, е 119 дка, а количеството тютюн по договор – 18 240 кг. На областно ниво се отчита спад в броя на регистрираните производители на тютюн, чийто брой през 2019 г. е бил 65. През 2020 г. на територията на община Сунгурларе също се отчита спад в броя на тютюнопроизводителите спрямо предходната 2019 г., когато този брой е бил 52.

Налице са благоприятни агроклиматични условия за развитие на овощарството, представено основно от отглеждането на праскови, череши, ябълки, ягоди, малини.

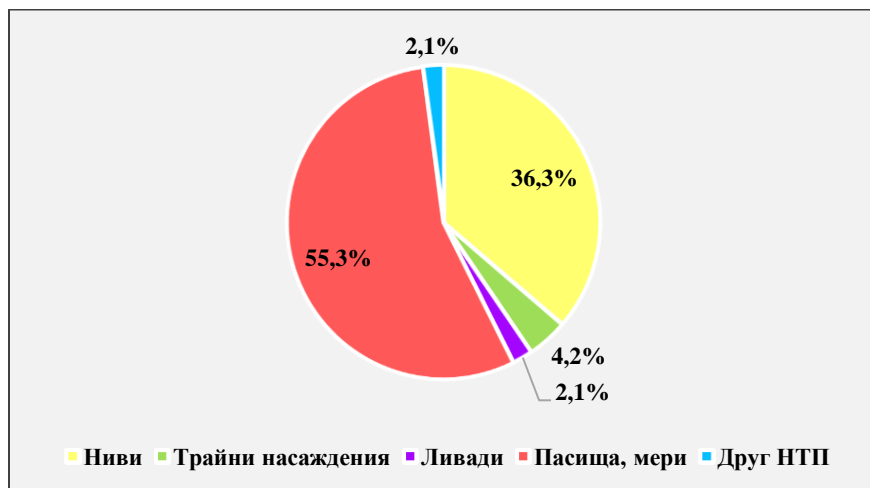
Зеленчукопроизводството се отличава с по–слаба концентрация, като сред отглежданите земеделски култури са: картофи, моркови, лук, карфиол.

Територията на общината се отличава и с добри условия, благоприятстващи отглеждането на различни видове билки, гъби, орехи и др.

По данни на Областна дирекция „Земеделие“ – Бургас, през 2020 г. земите собственост на Държавен поземлен фонд (ДПФ) на територията на област Бургас заемат площ от 45 181,7 дка. Тяхната площ на територията на община Сунгурларе е 5 576,6 дка, равняващи се на 12,3% в структурата на показателя на общинско ниво, отреждайки на общината трето място сред 13^{-те} общини в област Бургас. С по–високи стойности на площта на земите от ДПФ се отличават общините Карнобат – 10 449,2 дка и Средец – 8 371,9 дка.

Фиг. 16 представя дела на земите от ДПФ на територията на община Сунгурларе по начини на трайно ползване (НТП). Първо място в структурата на разглеждания показател заемат пасищата и мерите – 55,3% (3 085,4 дка), следвани от нивите с дял от 36,3% (2 023,5 дка дка). На трето място се нареждат трайните насаждения – 4,2% (236,5 дка). Ливадите и земите в категория „Друг НТП“ се отличават с равен дял от по 2,1%.

Фигура 16. Площ на земите от държавния поземлен фонд на територията на община Сунгурларе по начини на трайно ползване

По данни на: Доклад за работата на ОД „Земеделие“ – Бургас за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г.

Представена таблица разкрива особеностите в баланса на ползването на земеделските земи на територията на община Сунгурларе.

Земеделска земя	Имоти (брой) / Площ (дка)	
	община Сунгурларе	област Бургас
Ниви	33 464 бр.	276 377 бр.
	197 449,7 дка	2 190 725,6 дка
Овощна градина	2 244 бр.	12 610 бр.
	6 265,9 дка	67 681,3 дка
Лозе	11 676 бр.	47 116 бр.
	31 494,0 дка	158 282,6 дка
Ливада	869 бр.	5 565 бр.
	3 682,2 дка	27 591,9 дка
Пасище	4 111 бр.	37 215 бр.
	68 563,6 дка	610 534,7 дка

Таблица 9. Баланс на ползването на земеделските земи в община Сунгурларе и област Бургас през 2020 г.

По данни на: Доклад за работата на ОД „Земеделие“ – Бургас за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г.

С най-висок дял се отличава площта на нивите – 197 449,7 дка, равняващи се на близо 25% от територията на община Сунгурларе. На следващо място в баланса на ползването на земеделските земи се нареждат пасищата с площ от 68 563,6 дка, или близо 9% от общинската територия. На трето място се нареждат лозята с 31 494,0 дка, заемащи около 4% от площта на общината. Посочената площ на лозята отрежда на община Сунгурларе първо място сред 13^{те} общини в област Бургас. На второ място се нарежда община Поморие площ на лозята от 30 046,5 дка.

По данни на НСИ, средните цени на реализираните в периода 2014–2020 г. сделки с ниви варират между 374 лв./дка през 2014 г. (най-ниска стойност) и 743 лв./дка през 2017 г. (най-висока стойност). Отчетената средна стойност през 2020 г. е 506 лв./дка.

Броят на регистрираните земеделски стопани на територията на община Сунгурларе за стопанската 2017/2018 г. е 386, при 5 180 бр. общо за област Бургас¹³.

Сред най-големите предприятия, развиващи дейност в сектор А – „Селско, горско и рибно стопанство“ се откроява „Мессу“ ЕООД – гр. Сунгурларе, със сфера на дейност зърнопроизводство и механизирани услуги¹⁴.

През 2020 г. на територията на област Бургас са регистрирани 11 сдружения за напояване (СН), насочени към обезпечаване нуждите на селскостопанските площи. По данни на ОД „Земеделие“ – Бургас, 8 СН за действащи, а 3 СН са в процедура по ликвидация.

Регистрираното сдружение за напояване на територията на община Сунгурларе е СН „Права река“ – с. Грозден. Налице е проявяваща се на областно ниво тенденция, изразяваща се в значително по-малък размер на напоените площи, спрямо този на регистрираната напоявана площ, сред основните причини за което е лошото състояние на съоръженията. Така например, при регистрирана напоявана площ в община Сунгурларе през 2020 г. в размер на 1 722,7 дка липсва реално полята площ¹⁵.

Животновъдството се отличава с второстепенно значение в структурата на селскостопанското производство на територията на общината. Наличието на ливади и

¹³ По данни на: Доклад за работата на ОД „Земеделие“ – Бургас за периода от 01.01.2019 г. до 31.12.2019 г.

¹⁴ По данни на: Общински план за развитие на община Сунгурларе за периода 2014–2020 г.

¹⁵ По данни на: Доклад за работата на ОД „Земеделие“ – Бургас за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г.

пасища в обхвата на територията благоприятства развитието на говедовъдството и овцевъдството. Отглеждането на селскостопански животни в общината се осъществява от страна на фирми – едри земеделски производители, както и в лични стопанства. Налице е тенденция, изразяваща се в спад в дела на животновъдството в структурата на местната икономика, което се свързва с ниските изкупни цени на произвежданата продукция и с високите производствени разходи.

Особеностите на природноресурсния потенциал на територията на община Сунгурларе предопределят важната роля на горското стопанство в структурата на общинската икономика. Горските територии формират почти 50% (393 876 дка) от площта на общината, което ги нарежда на първо място в структурата на показателя „баланс на територията – територия по вид“.

По данни на Общинския план за развитие на община Сунгурларе за периода 2014–2020 г., държавните горски територии формират 70%, следвани от общинските – 21%. С най-малък дял от 9% се отличават горските територии, собственост на други юридически лица.

Залесената площ на територията на общината е в размер на 39 266 ха. Горските площи в административните граници на община Сунгурларе попадат в обхвата на държавно горско стопанство (ДГС) – Карнобат¹⁶.

Горите в района са представени предимно от широколистни видове – бук, зимен дъб, габър, благун, цер, ясен, явор и др. Осъществява се и залесяване на иглолистни видове – черен бор, бял бор, атласки кедър.

Горските ресурси на дадена територия благоприятстват развитието на различни икономически дейности – добив и преработка на дървесина, беритба на горски билки, гъби, плодове. Горските ресурси създават и условия за развитието на различни алтернативни видове туризъм – природен (екотуризм), пешеходен.

¹⁶ През 2015 г. структурата Държавно горско стопанство (ДГС) Сунгурларе е закрыта. В резултат, административното ѝ управление се поема от ДГС Карнобат.

Благоприятна предпоставка за развитието на сектора на селското и горското стопанство в община Сунгурларе, се явяват особеностите на природноресурсния потенциал на територията и наследените производствени традиции на местното население.

– Сектор В – „Добивна промишленост“

Сектор В – „Добивна промишленост“ е представен от добив на строителни и инертни материали. На територията на община Сунгурларе са разположени кариери за добив на глини, варовик, облицовъчен камък и чакъл.

Съгласно водената от НСИ статистика, данните относно стойностите на основните стопански показатели, отнасящи се за дейността на сектор В на местно ниво, попадат в категория „няма случай“.

1.2.1.2. Вторичен сектор

Към вторичния икономически сектор се отнасят следните четири сектора по КИД–2008: С – „Преработваща промишленост“, D – „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива“, E – „Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“, F – „Строителство“.

Вторичният сектор се отличава с ключово значение в структурата на местното икономическо развитие на община Сунгурларе. Водеща роля сред икономическите дейности, отнасящи се към разглеждания сектор, заемат нефинансовите предприятия в сектор С – „Преработваща промишленост“. Сред тях, с ключово значение за местното икономическо развитие, се отличават тези в областта на винопроизводството и производството на спиртни напитки.

Едно от водещите предприятия, развиващо дейност в тази сфера е „Винекс Славянци“ АД. Предприятието разполага с четири винарски изби, три от които са разположени на територията на община Сунгурларе – с. Славянци, гр. Сунгурларе, с. Лозарево. Четвъртата винарска изба е в гр. Карнобат. Предприятието отглежда и обработва около 7 000 дка различни бели и червени сортове лозови масиви. Годишното производство е в рамките на около 150 000 хектолитра вино, вермут и ракия (при съдов капацитет от

300 000 хектолитра). Произведената продукция намира реализация на национално и международно ниво¹⁷.

Друго предприятие в областта на винопроизводството е „Агровин“ ООД – Шато Сунгурларе“, разположено в местността „Кайка дере“ (винопроизводител от 2012 г.). Производственият капацитет се оценява на 150 тона годишно производство на бяло вино, червено вино и розе¹⁸.

Сред предприятията, развиващи дейност в сектор С – „Преработваща промишленост“, се открояват тези в сферата на:

С – „ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ“	
Хранително–вкусова промишленост	– Производство напитки: ○ Вино и спиртни напитки;– Производство на хранителни продукти: ○ Месопреработка;○ Производство на фуражи – гр. Сунгурларе;○ Производство на мед.
Шивашка промишленост	– Производство на изделия от текстил и облекло: ○ Предимно филиали на чуждестранни фирми
Дървообработване Производство на мебели	– Дърводобив и дървопреработка – с. Лозарево¹⁹;– Производство на детски стоки и детски играчки от дърво и други дребни дървени изделия: ТПК Победа – с. Лозарево;– Производство на мебели, плоскости;– Производство на паркет и други дървени изделия и материали, производство на метли;
Машиностроене и металообработване	– Производство на хидравлични изделия, декоративни метални елементи, производство на отливки от черни и цветни метали;– Производството на метални стълби;– Производството на траверси за жп линии и елементи – с. Манолчич;

¹⁷ По данни на: официална интернет страница на предприятието – <http://www.vinexbg.com/>

¹⁸ По данни на: Общински план за развитие на община Сунгурларе за периода 2014–2020 г.

¹⁹ Съгласно Класификацията на икономическите дейности (КИД–2008): Дърводобивът се отнася към сектор В – „Добивна промишленост“, докато производството на дървен материал и изделия от него, се включва към икономическите дейности на сектор С – „Преработваща промишленост“.

– Производство на метални изделия и конструкции:
ТПК Победа – с. Лозарево;

Таблица 10. Водещи икономически дейности в сектор С – „Преработваща промишленост“ на територията на община Сунгурларе

По данни на: Общински план за развитие на община Сунгурларе за периода 2014–2020 г.

Пространствената организация на предприятията на вторичния сектор се характеризира с локализация предимно на територията на общинския център гр. Сунгурларе.

Сред основните проблеми, съпътстващи развитието на сектор С – „Преработваща промишленост“, се открояват: незадоволителни параметри на технологичното оборудване, амортизиране на сградния фонд, проблем с ресурсното обезпечаване, недостатъчна ефективност на производството.

1.2.1.3. Третичен сектор

Съгласно националната класификация по КИД–2008 анализът обхваща няколко сектора, включващи икономически дейности, отнасящи се към третичния сектор.

С водещо значение за развитието на третичния сектор в община Сунгурларе се отличава сектор G – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“. Развитието на сектора на територията на общината се определя като „сравнително добро“, задоволявайки основните потребности на населението от разглеждания вид услуги.

Възможности за развитие на туризма в община Сунгурларе

Община Сунгурларе притежава потенциал за развитието на различни традиционни и алтернативни видове туризъм: културно–исторически и културно–събитийен, природен (екотуризм), винен, селски, ловен и риболовен. Към момента, можем да определим този потенциал като недостатъчно оползотворен.

В административния обхват на общината са разположени множество обекти на материалното историческо наследство, които благоприятстват развитието на културно–историческия туризъм.

С потенциал за привличане на туристически интерес, основан на нематериалното културно наследство, се отличава представянето на различни традиционни занаяти и

производства, фолклор, традиционни празници и други събития, представящи и промотиращи местната идентичност.

На територията на община Сунгурларе са разположени следните обекти на материалното културно–историческо наследство, благоприятстващи развитието на туристическия сектор:

Обекти на материалното историческо наследство, благоприятстващи развитието на културно–исторически туризъм в община Сунгурларе	
– Наличие на 59 антични могили – предпоставка за развитието на културно–исторически туризъм; – С най–голям потенциал за привличане на туристически интерес, се открояват обектите: ○ крепост Голое (край с. Лозарево); ○ крепост Градището (в с. Лозарево).	– Средновековна крепост Садовско кале – край с. Садово. – Исторически паметник къща в с. Дъбовица – с изобразен Мадарският конник и картата на Велика България.
– Късноантична и средновековна крепост Манолич кале – в близост до с. Манолич (изградена на възвишение със стръмни склонове, на южния десен бряг на р. Луда Камчия).	– Църква „Св. Архангел Михаил“ – гр. Сунгурларе – отличава се с уникални дърворезби с лози и гроздове, които отразяват традиционния поминък за района.
– Църква „Св. Архангел Михаил“ – с. Костен (на 20 км от гр. Сунгурларе) – със запазен възрожденски архитектурен стил.	– Музейна сбирка „Лозарство и винарство“ – гр. Сунгурларе: ○ помещава се в битова двуетажна къща, построена през 1882 г., която е реставрирана и превърната в музей през 1984 г.
– Туристически обект с историческо значение „Кота 1008“ и „Калето“, където са се състояли исторически битки с византийците.	
– Музейна сбирка в читалището на с. Подвис, представяща народните традиции на района: ○ Включва различни предмети от бита, дрехи, носии, албуми, песни, описания на обичаи, етнографски издания и др.	

Таблица 11. Обекти на материалното историческо наследство, благоприятстващи развитието на културно–исторически туризъм в община Сунгурларе

Източник: Проучване и анализ „Роля на местната идентичност за създаването на иновационна среда за развитие на туризма и промотиране на териториите на МИГ „Гунджа“ и МИГ „Котел, Сунгурларе и Върбица“; Официална интернет страница на община Сунгурларе, <http://www.sungurlare.org/>

Провежданите различни културни събития, включени в културния календар на община Сунгурларе, представят местния бит и фолклор и благоприятстват развитието на културно–събитийния туризъм²⁰.

Сред провежданите културни мероприятия в общината се откроява общинският празник, чието ежегодно провеждане е на 14 февруари „Трифон Зарезан“ – празник на лозаря и винаря. Всяка първа събота на месец юни се провежда свързаният с основното местно производство – лозарството и винарството, събор „Долината на лозите пее и танцува“.

На територията на общината са разположени множество природни обекти, благоприятстващи развитието на природния (екотуризъм) и рекреацията:

Обекти, благоприятстващи развитието на природен туризъм в община Сунгурларе

- Защитени местности и природни забележителности:
 - Природна забележителност „Пробитият камък“ – гъбообразни скални образувания от варовик, в района на с. Бероново;
 - Природна забележителност „Корията“ – останки от вековна дъбова гора, край с. Везенково;
 - Защитена местност „Орлиците“ – с. Камчия;
 - Природна забележителност „Скалните образувания в м. Чифликова нива“ – в землището на с. Пчелин;
 - Защитена местност „Находище на Урумово лале в м. Лаликото“ – с. Терзийско;
 - Природна забележителност „Находище на черни боровинки“ – с. Садово.
- Водопади: „Кара Су“, „Синият вир“, „Стръмница“ и „Крумов водопад“
- Пещери с потенциал за привличане на туристически интерес
- Възможности за отдих и рекреация: местност „Ичмята“ – край гр. Сунгурларе, представляваща парк за отдих с изградени детски кътове и малък зоопарк.

Таблица 12. Възможности за развитие на природен (екотуризъм) на територията на община Сунгурларе

Източник: Проучване и анализ „Роля на местната идентичност за създаването на иновационна среда за развитие на туризма и промотиране на териториите на МИГ „Тунджа“ и МИГ „Котел, Сунгурларе и Върбица“; Изпълнителна агенция по околна среда. Регистър на защитените територии и защитените зони в България, <http://eea.government.bg/zpo/bg/>

²⁰ Виж т. 1.3.6. Дейности в областта на културата

Сред алтернативните видове туризъм, за които е налице най-голям потенциал за развитие на територията на общината, се откроява виненият туризъм. В района на общинският център гр. Сунгурларе и с. Славянци се отглеждат разнообразни сортове лозя.

Развитието на рекреационната дейност и на риболовния туризъм е благоприятствано от протичащите през територията р. Луда Камчия и р. Мочурица (ляв приток на р. Тунджа). Намирацията се в общината язовир „Камчия“ също благоприятства рекреационната дейност.

Възможностите за развитие на ловен туризъм в община Сунгурларе са свързани с наличието на различни видове дивеч (благородни елени, сърни, диви свине и др.), отглеждани в ловностопанските райони в обхвата на дейност на ДГС „Карнобат“.

Особеностите на селищната мрежа на общината, включваща 27 населени места – села, в съчетание със съхранената природна среда, благоприятстват развитието на селски туризъм. Началото на неговото развитие на местно ниво, се поставя в с. Везенково (намиращо се на 18 км от гр. Сунгурларе и на 28 км от с. Жеравна и гр. Котел), където е налице възможност за наемане на къща за гости. Успешен опит за разнообразяване на предлаганите атракции и услуги за туристите, е предоставянето на: велосипеди под наем, разходки с каруца, риболов по поречието на р. Луда Камчия, туристически преходи, допълнителни екскурзии.

Важен елемент от анализа на възможностите за развитие на различни видове туризъм на дадена територия, е свързан със съществуващите възможности за настаняване. Съгласно водената от НСИ статистика²¹, през 2018 г. в община Сунгурларе не функционират места за настаняване и хотели.

По данни на Общинска администрация, къщи за гости са изградени в общинския център гр. Сунгурларе и в с. Берово.

На база извършения анализ можем да обобщим, че община Сунгурларе се отличава с потенциал за развитие на различни традиционни и алтернативни видове туризъм, който към момента е недостатъчно оползотворен. Налице е необходимост от реализацията на целенасочени мерки и дейности, насочени към повишаване на:

²¹ Включваща категоризирани места за настаняване/хотели с 10 и повече легла, функционирали през съответната година.

- Туристическата привлекателност на изследваната територия, чрез популяризиране на местната идентичност за развитието на туризма – природно, материално и нематериално историческо и културно наследство;
- Качеството на туристическото обслужване и удовлетвореността на туристите от техния престой, посредством разнообразяване на предлагания краен туристически продукт;
- Професионалната квалификация на персонала (обслужващ и управленски) в сектора;
- Информираността и осведомеността на туристите за територията на общината и възможностите за практикуване на различни традиционни и алтернативни видове туризъм в нейния обхват.

Възприемането на принципа на партньорство в областта на туризма между различни групи заинтересовани страни, е сред ключовите условия, имащи пряко отношение към повишаването на туристическата привлекателност на дадена територия. Всяка група от заинтересовани страни (от публичния, частния и НПО сектора), се отличава с конкретен принос и възможности за насърчаване развитието на туристическия сектор в съответната територия. Прилагането на принципа на партньорство следва да се разглежда по отношение на различните групи заинтересовани страни, както и от гледна точка на осъществяването на съвместни инициативи за териториално сътрудничество между община Сунгурларе и територии извън нейните административни граници. Успешен пример в тази насока е проектът „Традиции и иновации за промотиране на местна идентичност“, осъществен в партньорство между МИГ „Тунджа“ и МИГ „Котел, Сунгурларе и Върбица“. Приложеният основен подход при неговото изпълнение се състои във възприемане териториите на МИГ, партньори по проекта като една обща туристическа дестинация, предлагаща възможности за практикуване на различни традиционни и алтернативни видове туризъм, основни и допълнителни туристически услуги.

Изпълнението на разглеждания проект обхваща следните дейности:

- Дефиниране на обща визия за развитие на туризма на територията на партниращите си МИГ;

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

- Разработване на маркетингова стратегия за промотиране и развитие на териториите на МИГ – партньори по проекта като туристическа дестинация на основата на местната идентичност;
- Разработване на съвместни интегрирани туристически продукти на основата на местната идентичност и на потенциала на териториите на партниращите си МИГ.

Към момента на разработване на настоящия документ, община Сунгурларе не изпълнява програма за развитие на туризма в общината. Отчитайки потенциала на изследваната територия за развитието на различни традиционни и алтернативни форми на туризъм, считаме за необходимо разработване на Програма за развитие на туризма в община Сунгурларе. Тя следва да бъде в съответствие с особеностите на съвременните социално–икономически условия, съпътстващи развитието на общината към момента на навлизане в програмния период 2021–2027 г.

1.2.1.4. Основни изводи за икономическото развитие на община Сунгурларе

В резултат на извършения анализ на икономическото развитие на община Сунгурларе, можем да направим следните изводи:

- На територията на общината се развиват дейности, отнасящи се към трите икономически сектора. С най–голяма значимост за икономическото развитие на местно ниво, се отличават икономическите дейности в областта на промишлеността, търговията и други обслужващи дейности, селското стопанство;
- Общинската икономика се отличава с промишлено–обслужващ характер. Водеща роля за местното икономическо развитие играе вторичния икономически сектор, следван по значимост от третичния стопански сектор;
- С най–голямо значение за икономическото развитие в общината се отличава сектор С – „Преработваща промишленост“, представен основно от предприятия в областта на: хранително–вкусовата промишленост (производство на вина и

- спиртни напитки; производство на хранителни продукти), шивашката промишленост, дървообработването, металообработването;
- Водещ дял в структурата на обслужващите икономически дейности заема сектор G – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“, който е втори (след сектор C – „Преработваща промишленост“) по значимост на местно ниво. Посочените два сектора по КИД 2008 формират най-голям дял в структурата на заетите лица в общинската икономика;
 - Агроклиматичните специфики на територията на община Сунгурларе предопределят водещата роля на растениевъдството в структурата на сектор А – „Селско, горско и рибно стопанство“;
 - Изследваната територия се отличава с потенциал за развитието на различни традиционни и алтернативни видове туризъм. Отчетената необходимост от повишаване на туристическата привлекателност на общината, може да се реализира посредством осъществяването на мерки, целящи предоставянето на цялостен/завършен продукт, предлагащ възможности за практикуване на различни форми на туризъм, в комбинация с предоставянето на качествени основни и допълнителни туристически услуги.

1.3. Развитие на социалната сфера и човешките ресурси

1.3.1. Демографска характеристика на територията

Развитието на социалната сфера и човешките ресурси на територията на община Сунгурларе е съпътствано с проявата на различни проблеми с икономически и социален характер. В резултат на цялостното негативно демографско развитие, наблюдаваната ситуация на общинско ниво, не прави изключение от проявяващите се национални тенденции, характеризиращи демографското развитие.

Настоящият анализ поставя акцент върху състоянието на човешките ресурси в ролята на ключов елемент за развитието на дадена територия. Анализът на основните демографски

показатели²² е неотменен елемент, на основата на който можем да определим наблюдаваните тенденции в развитието, както и да обвържем протичащите демографски процеси с възможностите за развитие на територията.

Наблюдаваният основно негативен темп на демографските процеси на национално ниво, се проявява и на по-ниските териториални нива в страната – регионално (ниво от район 2 – NUTS 2), областно, общинско. Неблагоприятните процеси на обезлюдяване, застаряване, стеснена репродуктивна нагласа и нестабилна социална сигурност на населението, съпътстват развитието на голяма част от териториалните единици в страната. Тревожно е, че успоредната проява на тези негативни процеси, ще окаже цялостен неблагоприятен ефект върху демографското развитие на голяма част от териториалните единици в страната.

Стойностите на показателите, характеризиращи динамиката на населението, раждаемостта, смъртността, естествения и механичен прираст в община Сунгурларе свидетелстват, че изследваната територия не прави изключение от негативната тенденция на демографско развитие на национално ниво.

Всички данни, използвани при разработването на настоящия структурен елемент, са предоставени от официални публикации на Националния статистически институт (НСИ).

1.3.1.1. Брой и гъстота на населението

По данни от последното преброяване на населението в страната, за което към момента на разработване на настоящия анализ, са налични резултати²³, към 01.02.2011 г. на територията на община Сунгурларе живеят 12 559 д., в т.ч. 6 166 д. (49,1%) мъже и 6 393 д. (50,9%) жени. Посоченият брой население на общинско ниво формира 3,0% от жителите на област Бургас, 1,2% от населението на Югоизточен район от ниво 2 и 0,2% от това на национално ниво.

Брой на населението към:	Прираст (%)	Прираст (%)

²² Брой и гъстота на населението, раждаемост, смъртност, естествен и механичен прираст, полово-възрастова, етническа, конфесионална, образователна структура на населението.

²³ Към момента на разработване на настоящия анализ, резултатите от проведеното в периода 7 септември – 10 октомври 2021 г. преброяване на населението и жилищния фонд в Република България, не са налични.

	01.03.2001 г.	01.02.2011 г.	31.12.2020 г.	2001-2011 г.	2001-2020 г.
България	7 928 901	7 364 570	6 916 548	– 7,1%	– 12,8%
Югоизточен район	1 168 706	1 078 002	1 020 187	– 7,8%	– 12,7%
Област Бургас	423 547	415 817	409 750	– 1,8%	– 3,3%
Община Сунгурларе	15 409	12 559	11 343	– 18,5%	– 26,4%

Таблица 13. Динамика на населението в периода 2001–2020 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

В периода между последните две преброявания през 2001 г. и 2011 г., населението на общината бележи спад с 2 850 д., равняващи се на 18,5% – от 15 409 д. към 01.03.2001 г., на 12 559 д. към 01.02.2011 г. Отчетената относителна стойност, представяща динамиката на населението в периода 2001–2011 г. отрежда на община Сунгурларе напълно съотнасяща се позиция спрямо тази за страната (–7,1%), за Югоизточен район (–7,8%) и за област Бургас (–1,8%).

В периода 01.03.2001 г. – 31.12.2020 г. населението на община Сунгурларе бележи спад с 4 066 д., формиращи отрицателен прираст от 26,4%. Отчетеният темп на прираст на местно ниво, се отличава с по–неблагоприятна отрицателна стойност спрямо средната за страната, за Югоизточен район и за област Бургас.

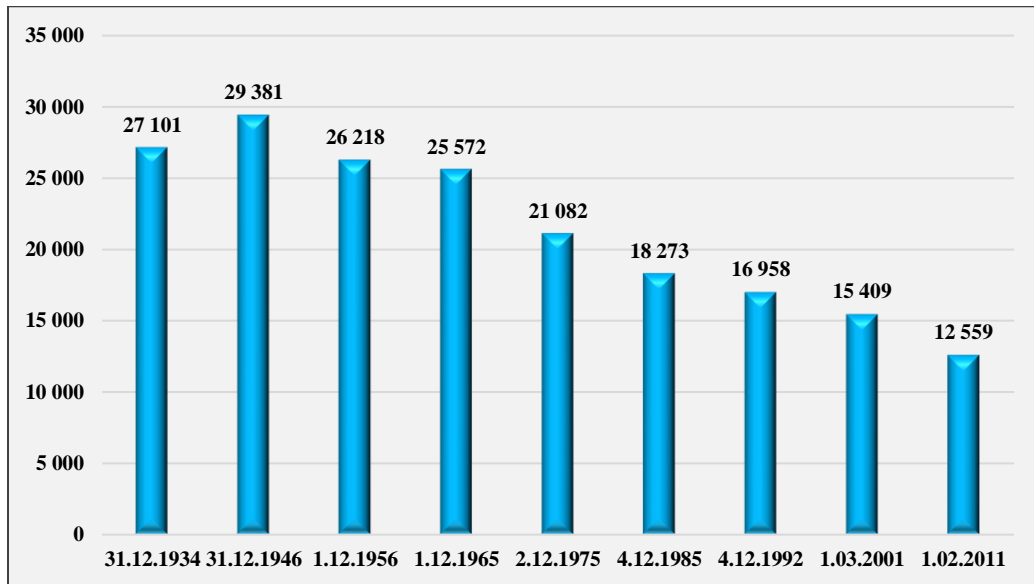
Към 31.12.2020 г. броят на населението на община Сунгурларе е 11 343 д., които съставляват 2,8% от населението на областно ниво, 1,1% от населението на района от ниво 2 и 0,2% от това на страната.

Важен елемент на демографския анализ е определяне мястото на изследваната община в структурата на показателя „брой население“ на областно ниво. Към 31.12.2020 г. броят на жителите в община Сунгурларе (11 343 д.) ѝ отрежда девето място сред 13^{-те} общини в административния обхват на област Бургас.

За да очертаем наблюдаваната тенденция в протичащите демографски процеси на територията на общината, следва да проследим динамиката на населението за достатъчно дълъг времеви период. Фигура 17 представя данни за броя на населението на местно ниво към датите на проведените преброявания на населението в България, извършени в периода 1934–2011 г.

Броят на населението в община Сунгурларе бележи ръст в периода до 1946 г., след което започва период на негативен темп на прираст, който е отчетен последователно към датите на проведените следващи седем преброявания на населението през 1956, 1965, 1975, 1985, 1992, 2001 и 2011 г. С най-голям брой население се отличава 1946 г., когато жителите на община Сунгурларе са 29 381 д. Към датата на последното преброяване (01.02.2011 г.) жителите на общината достигат най-малък брой за разглеждания 77 годишен период – 12 559 д. Отчетеният спад между годината с най-голям брой население (1946 г.) и годината с най-неблагоприятна стойност на показателя (2011 г.) е 16 822 д., формиращи намаление от 57,3%.

Фигура 17. Динамика на населението на община Сунгурларе по преброявания за периода 1934–2011 г.

* Посочените данни в периода 1934–1965 г. се отнасят за показателя „налично население“. Данните в периода 1965–2011 г. представят показателя „постоянно население“ към датата на проведеното преброяване.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Намалението на населението на общинско ниво, следва да се проследи от гледна точка на неговия абсолютен (бр.) и относителен (%) прираст. В периода 2001–2020 г. жителите на община Сунгурларе намаляват с 4 066 д., равняващи се на 26,4%.

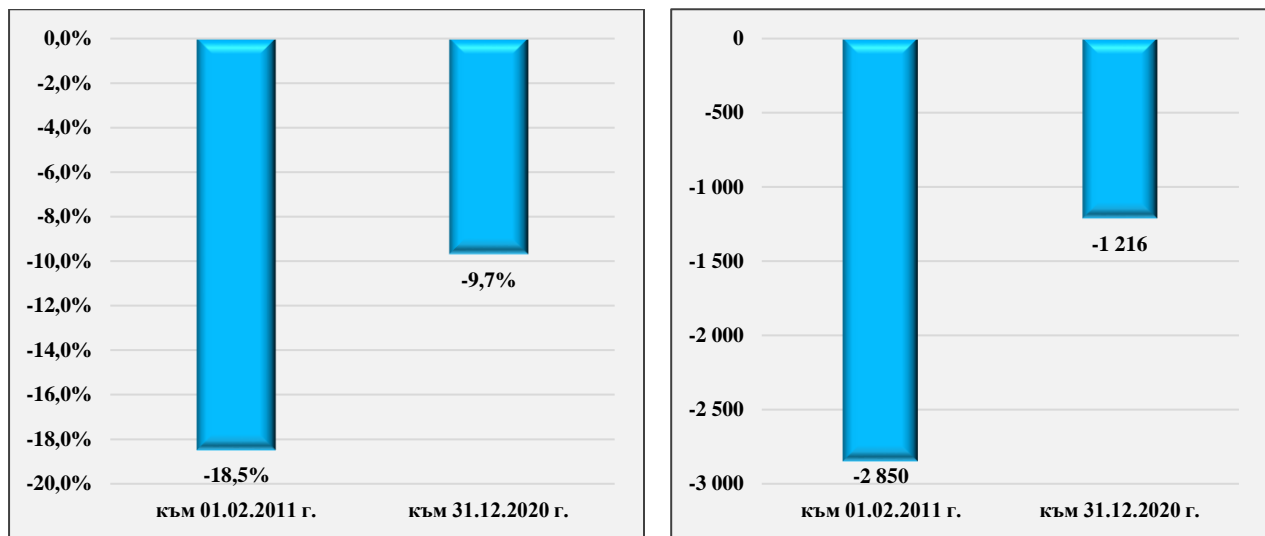
В посочения период, броят на населението на община Сунгурларе е разгледан към:

- **01.03.2001 г.** – предпоследно преброяване на населението в страната;

- **01.02.2011 г.** – последно преброяване на населението в страната, за което са налични резултати към момента на разработване на настоящия анализ;
- **31.12.2020 г.** – последни налични статистически данни за протичащите демографски процеси в страната.

В периода между преброяванията на населението в България, проведени през 2001 г. и 2011 г. населението на община Сунгурларе намалява с 2 850 д., формирайки спад от 18,5%. В резултат на протичащите негативни процеси, съпътстващи демографското развитие на изследваната територия, населението продължава да намалява. В периода между последното преброяване (01.02.2011 г.) и последните налични данни за протичащите демографски процеси в България (31.12.2020 г.), е отчетен спад в броя на населението на общината с 1 216 д., равняващи се на 9,7%.

Фигура 18. Относителен прираст на населението на община Сунгурларе в периода 2001–2020 г. (% , вляво)

Фигура 19. Абсолютен прираст на населението на община Сунгурларе в периода 2001–2020 г. (брой, вдясно)

* към 01.02.2011 г. спрямо броя към 01.03.2001 г.; към 31.12.2020 г. – спрямо броя към 01.02.2011 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Важен структурен елемент на демографския анализ представляват териториалните особености в разпределението на населението по населени места. Към 01.02.2011 г. най-голям брой жители се отчита за общинския център – гр. Сунгурларе (3 226 д.). В административния обхват на община Сунгурларе попадат 29 села, като съгласно водената

от НСИ текуща статистика, на територията на две от тях (с. Балабанчево и с. Каменско) към разглежданата дата няма население (виж разясненията към табл. 13).

С най-голям брой население към 01.02.2011 г. се отличават селата: Манолич (1 211 д.), Съединение (1 029 д.), Лозарево (880 д.), Грозден (732 д.), Славянци (731 д.). Най-малък е броят на жителите на следните населени места: Лозица (12 д.), Скала (16 д.), Горово (31 д.).

В периода 01.02.2011 г. – 31.12.2020 г., броят на населението намалява на територията на 23 населени места в община Сунгурларе. С най-неблагоприятни относителни стойности (%) на динамиката на населението в периода, се отличават селата: Терзийско (–32,7%), Босилково (–25,3%), Лозица (–25,0%), Горово (–22,6%). Най-тревожни абсолютни стойности (бр.) се отчитат за общинския център – гр. Сунгурларе (–298 д.), следван от селата: Манолич (–202 д.), Лозарево (–120 д.), Прилеп (–105 д.).

Населено място	Брой на населението		Прираст (%)	Прираст (бр.)
	към 01.02.2011 г.	към 31.12.2020 г.	2011–2020 г.	2011–2020 г.
с. Балабанчево ²⁴	–	–	–	–
с. Берово	94	113	20,2%	19
с. Босилково	83	62	– 25,3%	– 21
с. Ведрово	107	86	– 19,6%	– 21
с. Везенково	429	357	– 16,8%	– 72
с. Велислав	144	152	5,6%	8
с. Вълчин	389	400	2,8%	11
с. Горово	31	24	– 22,6%	– 7
с. Грозден	732	713	– 2,6%	– 19
с. Дъбовица	47	50	6,4%	3
с. Есен	77	64	– 16,9%	– 13
с. Завет	133	114	– 14,3%	– 19
с. Каменско ²⁵	–	–	–	–
с. Камчия	78	64	– 17,9%	– 14

²⁴ По данни на водената от НСИ текуща статистика, към 01.02.2011 г. на територията на с. Балабанчево няма население. Последните данни с отчетен брой население, се отнасят към 31.12.2006 г. – 1 човек. Въпреки липсата на население, съгласно Националния регистър на населените места, в административно отношение с. Балабанчево се включва към териториалния обхват на община Сунгурларе.

²⁵ Съгласно Националния регистър на населените места, с. Каменско се включва в административния обхват на община Сунгурларе. По данни на водената от НСИ текуща статистика, към 01.02.2011 г. на територията на селото няма население. Последните данни с отчетен брой население, се отнасят към 04.12.1985 г. – 18 д.

с. Климаш	326	318	- 2,5%	- 8
с. Костен	363	323	- 11,0%	- 40
с. Лозарево	880	760	- 13,6%	- 120
с. Лозица	12	9	- 25,0%	- 3
с. Манолич	1 211	1 009	- 16,7%	- 202
с. Подвис	519	474	- 8,7%	- 45
с. Прилеп	634	529	- 16,6%	- 105
с. Пчелин	54	53	- 1,9%	- 1
с. Садово	177	157	- 11,3%	- 20
с. Скала	16	17	6,3%	1
с. Славянци	731	673	- 7,9%	- 58
гр. Сунгурларе	3 226	2 928	- 9,2%	- 298
с. Съединение	1 029	931	- 9,5%	- 98
с. Терзийско	113	76	- 32,7%	- 37
с. Черница	343	312	- 9,0%	- 31
с. Чубра	581	575	- 1,0%	- 6

Таблица 14. Динамика на населението на община Сунгурларе по населени места в периода 01.02.2011 – 31.12.2020 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

В разглеждания период се отчита ръст в броя на населението на територията на пет населени места в общината: с. Берово, с. Велислав, с. Вълчин, с. Дъбовица, с. Скала. Най-голямо увеличение от 19 д. (20,2%) се отчита за с. Берово.

Броят на населението на общинския център гр. Сунгурларе намалява от 3 226 д. към 01.02.2011 г., на 2 928 д. към 31.12.2020 г. Отчетеният спад в броя на населението на общинския център от 298 д. се равнява на 9,2%.

Към 31.12.2020 г. жителите на гр. Сунгурларе формират 25,8% (2 928 д.) от населението на общинско ниво (11 343 д.), при стойност от 74,2% (8 415 д.) за територията на останалите 27 населени места села – села в общината, за които към посочената дата е отчетено население. Следователно, съотношението между градското и селското население на местно ниво е 25,8% към 74,2% в полза на селското население.

Гъстотата на населението (д/км²) е основен показател, който разкрива характера на протичащите демографски процеси на дадена територия.

	Територия (км ²)	Население – брой		Гъстота на населението (д/км ²)	
		01.02.2011 г.	31.12.2020 г.	01.02.2011 г.	31.12.2020 г.
България	111 001,9	7 364 570	6 916 548	66,3	62,3
Югоизточен район	19 798,7	1 078 002	1 020 187	54,4	51,5
Област Бургас	7 748,1	415 817	409 750	53,7	52,9
Община Сунгурларе	795,5	12 559	11 343	15,8	14,3

Таблица 15. Средна гъстота на населението към 01.02.2011 г. (последно преброяване, за което са налични резултати) и промяна в стойностите на показателя към 31.12.2020 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Към 01.02.2011 г. средната гъстота на населението на община Сунгурларе е 15,8 д/км². Отчетената стойност е значително по–ниска от средната за България (66,3 д/км²), за Югоизточен район (54,4 д/км²) и за област Бургас (53,7 д/км²).

Намалението в броя на жителите в общината в периода 01.02.2011 г. – 31.12.2020 г., води до спад в гъстотата на населението, която към края на 2020 г. достига 14,3 д/км². Следователно, в периода между последното преброяване на населението в страната (за което са налични резултати) и последните данни за протичащите демографски процеси, средната гъстота на населението в община Сунгурларе бележи спад с 1,5 д/км².

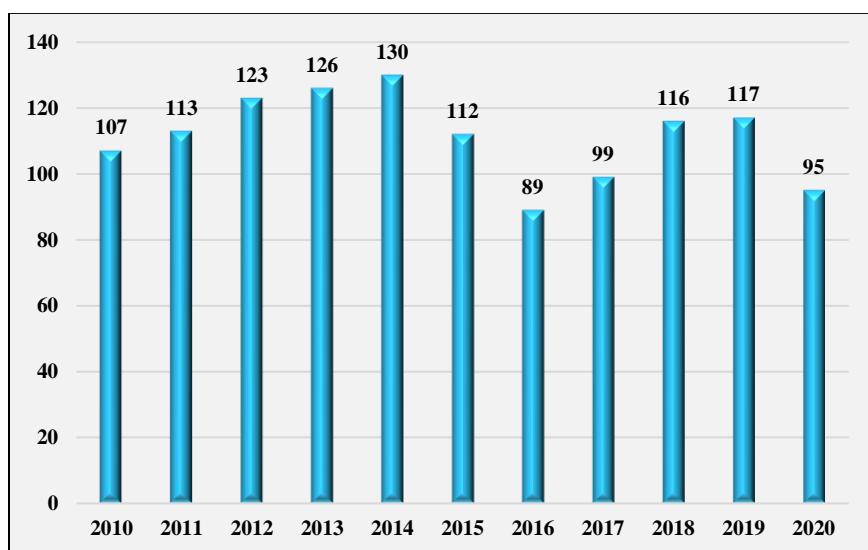
1.3.1.2. Раждаемост и смъртност на населението

Стойностите на показателите, разкриващи тенденциите в протичащите процеси на раждаемост и смъртност на населението на дадена територия, са в пряка зависимост от влиянието на редица фактори със социално–икономически характер. За нуждите на анализа е проследена динамиката на следните демографски показатели на местно ниво – брой живородени деца, брой живородени брачни и извънбрачни деца, коефициент на раждаемост, брой умирация, коефициент на смъртност на населението.

Тези показатели следва да се разглеждат както от гледна точка на тяхната роля на „пряко отражение“ на средата на живот на хората (жизнен стандарт, качество на живот, образование, достъп до здравеопазване, социална стабилност), така и в контекста на особеностите на репродуктивните нагласи на населението.

В периода 2010–2020 г. броят на живородените деца в община Сунгурларе варира между 89 бр. през 2016 г. (най–ниска стойност) и 130 бр. през 2014 г., когато е отчетена най–висока стойност на показателя. Броят на живородените деца на местно ниво през 2020 г. е 95, представляващ втората най–неблагоприятна стойност в периода, който формира 2,7% от живородените деца в област Бургас (3 492 бр.). Отчетеният брой на живородените отрежда на община Сунгурларе петата най–ниска стойност в структурата на показателя сред 13^{-те} общини в административния обхват на областта.

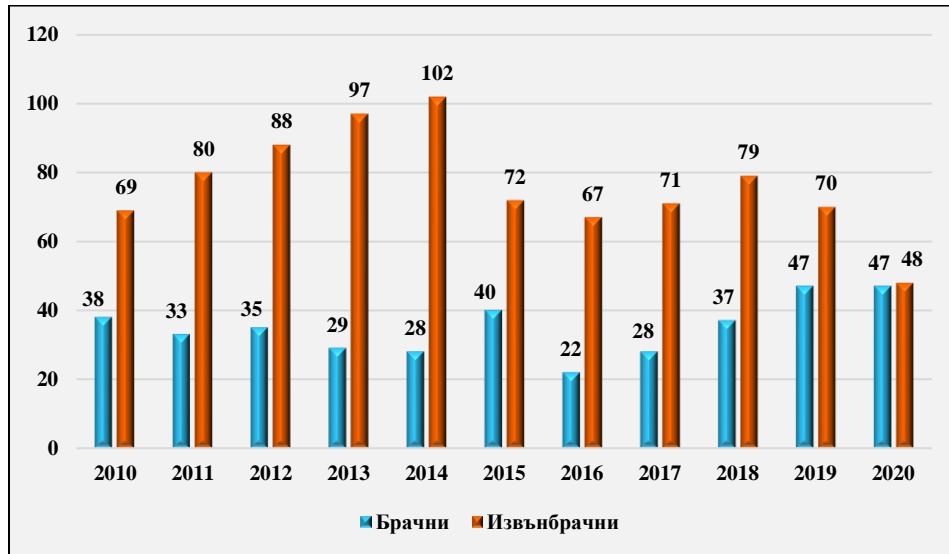

Фигура 20. Брой живородени деца в община Сунгурларе в периода 2010–2020 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

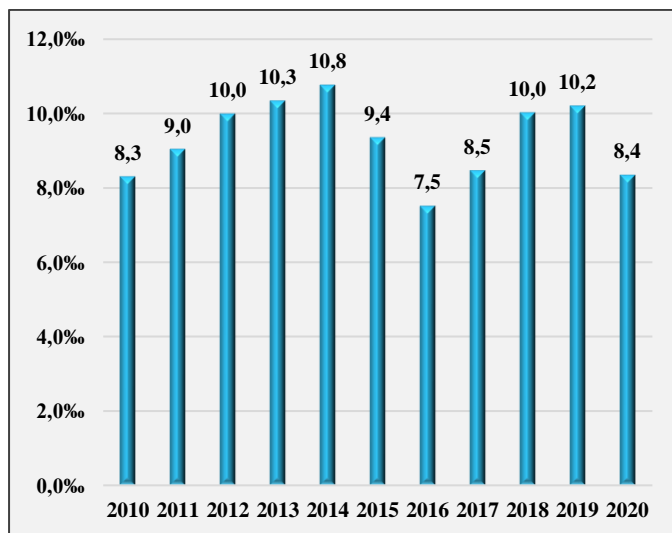
През шест години от разглеждания единадесетгодишен период, съотношението между живородените деца по пол се отличава с по–голям брой на живородените момчета. През последната 2020 г. броят на живородените момчета в община Сунгурларе е 44 (46,3%), при стойност от 51 (53,7%) живородени момичета.

Особеностите на репродуктивните нагласи на населението, следва да се проследят от гледна точка на съотношението „живородени брачни и извънбрачни деца“. Делът на живородените извънбрачни деца на местно ниво е по–висок от този на живородените брачни през всички единадесет години в периода 2010–2020 г. През 2020 г. съотношението между брачните и извънбрачните деца в община Сунгурларе е почти равно – 47 бр. брачни деца, (49,5% от живородените деца), при стойност от 48 бр. (50,5%) извънбрачни деца.

Фигура 21. Брой живородени брачни и извънбрачни деца в община Сунгурляре в периода 2010–2020 г.
По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

В периода 2010–2020 г. коефициентът на раждаемост на населението в община Сунгурляре варира между 7,5‰ през 2016 г. (най–ниска стойност) и 10,8‰ през 2014 г., когато е отчетена най–висока стойност на показателя.

Фигура 22. Коефициент на раждаемост на населението на община Сунгурляре в периода 2010–2020 г.

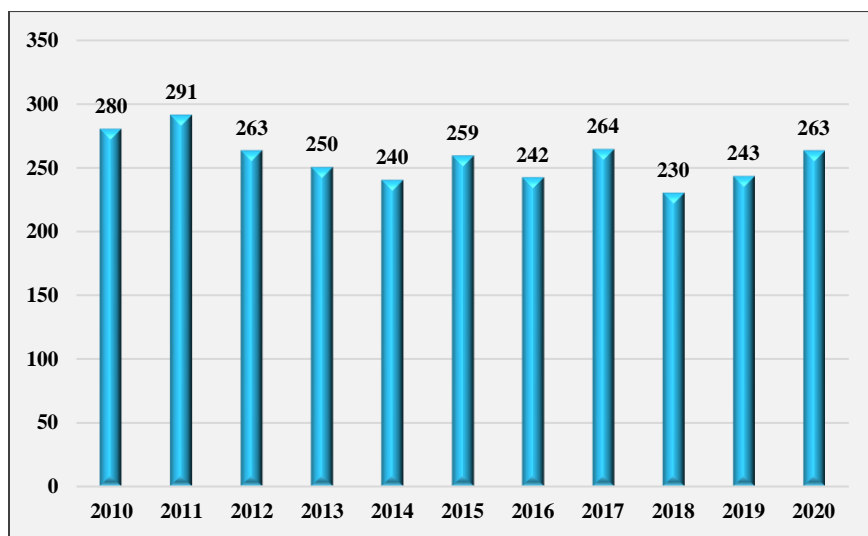
Фигура 23. Коефициент на раждаемост на населението през 2020 г. (национално, регионално, областно и общинско ниво)

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Коефициентът на раждаемост на населението в общината през 2020 г. е 8,4‰, като отчетената стойност на местно ниво е по–ниска с 0,1‰ от средната за България (8,5‰) и за област Бургас (8,5‰), и с 0,9‰ от тази за Югоизточен район (9,3‰).

В разглеждания период умиранията в община Сунгурларе варират между 230 бр. през 2018 г. и 291 бр. през 2011 г., когато са отчетени най–ниската и най–високата стойност на показателя. Умиранията през 2020 г. са 263 бр., които формират дял от 4,2% от всички умирания в областта (6 200 бр.). Отчетената стойност на местно ниво отрежда на община Сунгурларе осмо място по брой умирания сред 13^{-те} общини в област Бургас.

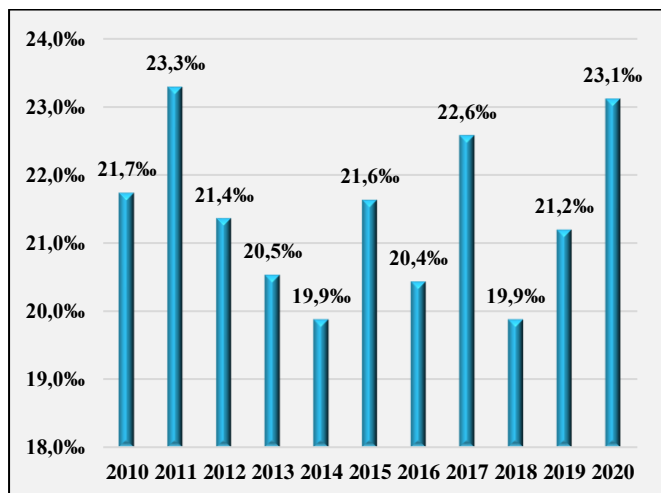

Фигура 24. Умирания в община Сунгурларе в периода 2010–2020 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

През почти всички години в изследвания период 2010–2020 г. съотношението на умиранията в община Сунгурларе по пол, се отличава с по–големия дял на умиранията при мъжете. През 2020 г. това съотношение отново отрежда по–голям дял на мъжете – 51,0% (134 бр.), при дял от 49,0% (129 бр.) за умиранията при жените.

Коефициентът на смъртност на населението в общината варира между 19,9‰ през 2014 г. и 2018 г., и 23,3‰ през 2011 г.

Фигура 25. Коефициент на смъртност на населението на община Сунгурларе в периода 2010–2020 г.

Фигура 26. Коефициент на смъртност на населението през 2020 г. (национално, регионално, областно и общинско ниво)

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Коефициентът на смъртност на населението в община Сунгурларе през 2020 г. (23,1%) се отличава с по–неблагоприятна стойност спрямо средната за страната (18,0%), за Югоизточен район (17,5%) и за област Бургас (15,1%).

1.3.1.3. Естествен и механичен прираст на населението

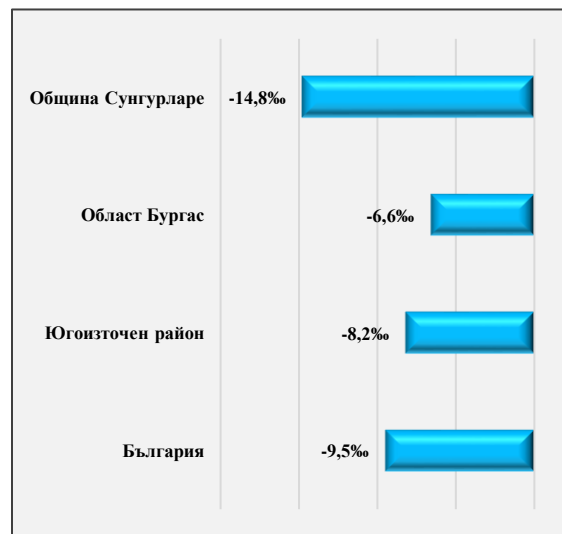
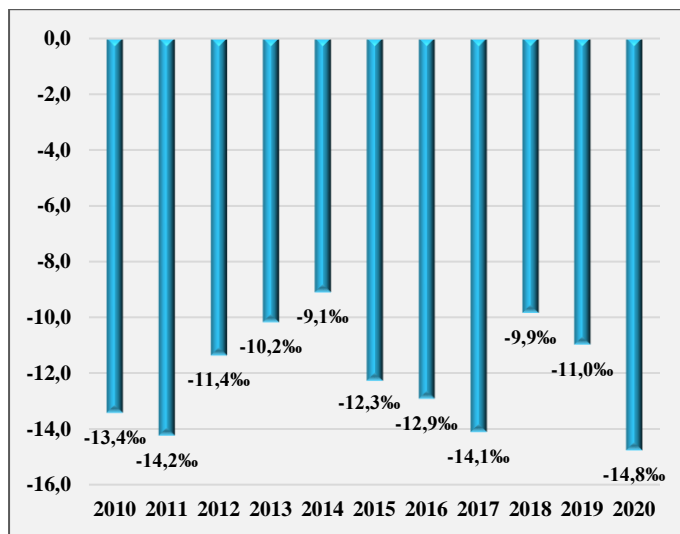
Естественият прираст на населението на община Сунгурларе, чиято стойност представлява разликата между броя на живородените и броя на умиралията, е отрицателен през всички години на изследвания единадесетгодишен период. С най–ниска отрицателна стойност се отличава 2014 г., когато умиралията надвишават живородените със 110 д. Най–неблагоприятна стойност на естествения прираст е отчетена през 2011 г., когато стойността на показателя е –178 д. През последната наблюдавана 2020 г. умиралията (263 бр.) надвишават живородените (95 бр.) със 168 бр.

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Живородени										
107	113	123	126	130	112	89	99	116	117	95
Умиряния										
280	291	263	250	240	259	242	264	230	243	263
Естествен прираст										
– 173	– 178	– 140	– 124	– 110	– 147	– 153	– 165	– 114	– 126	– 168

Таблица 16. Естествено движение на населението на община Сунгурларе в периода 2010–2020 г.
По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

В резултат от по-големия брой умирения спрямо броя на живородените деца в община Сунгурларе, коефициентът на естествен прираст на населението също е отрицателен през всички единадесет години в периода 2010–2020 г. Най-ниска отрицателна стойност на коефициента от $-9,1\%$ е отчетена през 2014 г., а най-неблагоприятна – през последната разглеждана 2020 г., когато стойността на показателя е $-14,8\%$. Стойността на коефициента на местно ниво през 2020 г. е по-тревожна от средната за страната ($-9,5\%$), за района от ниво 2 ($-8,2\%$) и за областта ($-6,6\%$).

Фигура 27. Коефициент на естествен прираст на населението на община Сунгурларе в периода 2010–2020 г.

Фигура 28. Коефициент на естествен прираст на населението през 2020 г. (национално, регионално, областно и общинско ниво)

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

В периода 2010–2020 г. механичният прираст на населението на община Сунгурларе, представящ разликата между броя заселени и броя изселени лица, се отличава с отрицателна стойност през четири години в изследвания единадесетгодишен период.

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Заселени										
151	179	160	186	205	278	222	348	330	382	382
Изселени										
372	206	181	168	197	227	235	322	317	366	280
Механичен прираст										
- 221	- 27	- 21	18	8	51	- 13	26	13	16	102

Таблица 17. Механично движение на населението на община Сунгурларе в периода 2010–2020 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Най-неблагоприятна стойност се наблюдава през 2010 г., когато броят на изселените (372 д.) надвишава този на заселените (151 д.) лица с 221 д. Най-висока положителна стойност е отчетена през последната изследвана 2020 г., когато броят на заселените (382 д.) надвишава този на изселените (280 д.) със 102 д.

1.3.1.4. Полово-възрастова структура на населението

Към 31.12.2020 г. разпределението на населението в община Сунгурларе по пол, отглежда по-голям дял на жените 50,8% (5 766 д.), при стойност от 49,2% (5 577 д.) за мъжете²⁶.

Към 31.12.2020 г. най-голям дял във възрастовата структура на населението в общината формират лицата на възраст 60–64 години – 7,2% (818 д.), следвани от лицата, попадащи във възрастовата група „55–59 години“, за които се отчита 7,0% (796 д.). Броят на лицата между 0 и 4 години е 491 д. и формира дял от 4,3% във възрастовата структура на населението на община Сунгурларе. Лицата във възрастова група „80 + години“ са 728 д., равняващи се на 6,4% от населението на местно ниво.

Възраст	Общо	Мъже	Жени	% мъже	% жени
0 - 4	491	258	233	52,5%	47,5%
5 - 9	560	288	272	51,4%	48,6%
10 - 14	597	306	291	51,3%	48,7%
15 - 19	655	357	298	54,5%	45,5%
20 - 24	549	270	279	49,2%	50,8%
25 - 29	594	324	270	54,5%	45,5%

²⁶ Към 01.02.2011 г. (последно преброяване на населението, за което са налични резултати), на територията на община Сунгурларе живеят 12 559 д., в т.ч. 6 166 д. (49,1%) мъже и 6 393 д. (50,9%) жени.

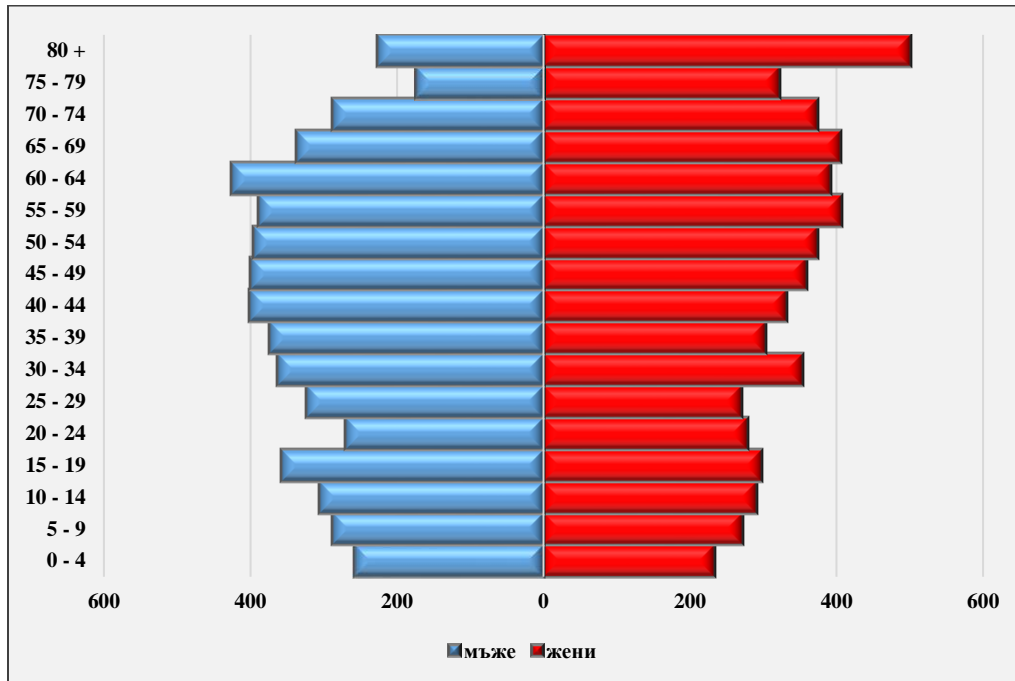

Възраст	Общо	Мъже	Жени	% мъже	% жени
30 - 34	717	363	354	50,6%	49,4%
35 - 39	677	374	303	55,2%	44,8%
40 - 44	733	401	332	54,7%	45,3%
45 - 49	758	399	359	52,6%	47,4%
50 - 54	769	395	374	51,4%	48,6%
55 - 59	796	389	407	48,9%	51,1%
60 - 64	818	426	392	52,1%	47,9%
65 - 69	742	337	405	45,4%	54,6%
70 - 74	662	288	374	43,5%	56,5%
75 - 79	497	175	322	35,2%	64,8%
80 +	728	227	501	31,2%	68,8%
Общо	11 343	5 577	5 766	49,2%	50,8%

Таблица 18. Полово-възрастова структура на населението на община Сунгурларе към 31.12.2020 г.
По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Половото разпределение на лицата в отделните възрастови групи в община Сунгурларе, се отличава с по-голям дял на мъжете в 11 от разглежданите в табл. 17 общо 17 възрастови групи. Най-голяма разлика се отчита за мъжете във възрастовата група „35–39 години“, където техният дял е 55,2% (374 д.), при 44,8% (303 д.) за жените. С най-голям дял на жените се отличава възрастовата група „80 + години“ – 68,8% (501 д.), при стойност от 31,2% (227) за мъжете.

Анализираните особености на полово-възрастовата структура на населението на територията на общината към 31.12.2020 г., са визуализирани посредством разработената полово-възрастова пирамида, представяща броя и съотношението по пол на лицата в отделните възрастови групи.

Фигура 29. Полово–възрастова пирамида на населението на община Сунгурларе към 31.12.2020 г. По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Следва да проследим възрастовата структура на населението и от гледна точка на неговото разпределение в следните три групи – под, във и над трудоспособна възраст. Към 01.02.2011 г. лицата в трудоспособна възраст в общината заемат първо място с дял от 55,4% (6 955 д.), следвани от тези в над трудоспособна възраст – 28,1% (3 532 д.) от жителите на община Сунгурларе. Най–нисък дял е отчетен за лицата в под трудоспособна възраст – 16,5% (2 072 д.).

	Население (брой)	Дял (%)
Под трудоспособна възраст	2 072	16,5%
В трудоспособна възраст	6 955	55,4%
Над трудоспособна възраст	3 532	28,1%
Общ брой население	12 559	100,0%

Таблица 19. Население под, във и над трудоспособна възраст в община Сунгурларе към 01.02.2011 г. По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Наблюдаваната динамика в броя на населението в общината в периода 01.02.2011 г. – 31.12.2020 г., води до промяна в относителния дял и на трите категории население. Делът на лицата в под трудоспособна възраст намалява с 0,6%, като към края на 2020 г. достига

15,9% от жителите община Сунгурларе. В разглеждания период, дялът на лицата в над трудоспособна възраст също бележи спад, равняващ се на 1,9%, достигайки 26,2% към края на 2020 г. Относителният дял на лицата в трудоспособна възраст нараства с 2,6% – от 55,4% към 01.02.2011 г., на 58,0% към 31.12.2020 г.

	Население (брой)	Дял (%)
Под трудоспособна възраст	1 799	15,9%
В трудоспособна възраст	6 577	58,0%
Над трудоспособна възраст	2 967	26,2%
Общ брой население	11 343	100,0%

Таблица 20. Население под, във и над трудоспособна възраст в община Сунгурларе към 31.12.2020 г.
По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Към 31.12.2020 г. дялът на лицата в трудоспособна възраст в община Сунгурларе (58,0%) се отличава с по–ниска стойност от средната за България (59,8%) – разлика с 1,8%.

1.3.1.5. Етническа и конфесионална структура на населението

Данните за етническата и конфесионалната структура отразяват самоопределението на лицата, участвали в преброяването на населението в страната, проведено през 2011 г.²⁷ Въпросите за етническата и конфесионална принадлежност са право на личен избор на преброявания дали да посочи към коя етническа и конфесионална група се самоопределя.

По данни, отнасящи се към датата на последното преброяване на населението, за което са налични резултати, отговор на въпроса за своята етническа принадлежност са дали 86,6% (10 873 д.) от жителите на общината към 01.02.2011 г. (12 559 д.). Най–голям дял от населението се самоопределя към българската етническа група – 57,0% (6 193 д.) от отговорилите. Отчетеният дял е значително по–нисък от средния за България (84,8%) и за област Бургас (80,5%). Турската етническа група заема второ място, като към нея са се самоопределили 32,7% (3 553 д.) от отговорилите на въпроса за своята етническа принадлежност в община Сунгурларе. Посочената относителна стойност на общинско ниво е значително по–висока от тази за страната (8,8%) и за областта (13,3%).

²⁷ Последни налични данни за стойността на разглежданите показатели, отнасящи се към 01.02.2011 г.

Ромската етническа група е трета по численост в община Сунгурларе с относителен дял от 8,5% (929 д.). Най-голям е броят на лицата, самоопределили се към ромската етническа група в гр. Сунгурларе (кв. „Изгрев“) и в селата Грозден, Лозарево, Славянци, Вълчин, Везенково, Чубра. Отново прави впечатление по-високият дял на местно ниво, спрямо този за страната (4,9%) и за областта (5,0%).

Според неофициални експертни оценки, *„броят на ромите и представители на други общности, които неромите определят като роми е доста по-голям“*. По данни на Общинска администрация и на представители на Местната активна група (МАГ), *„хората от ромските общности и други общности в сходно положение е между 2 500 д. и 3 000 д. – или приблизително една четвърт от общото население на общината“*²⁸.

	Етническа група (%)				Не се самоопределят
	Българска	Турска	Ромска	Друга	
България	84,8%	8,8%	4,9%	0,7%	0,8%
Област Бургас	80,5%	13,3%	5,0%	0,7%	0,5%
Община Сунгурларе	57,0%	32,7%	8,5%	0,7%	1,1%

Таблица 21. Етническа структура на населението към 01.02.2011 г.

Източник: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

В периода 2012–2020 г. общината изпълнява План за действие на община Сунгурларе за интегриране на гражданите в уязвимо социално–икономическо положение. В резултат на извършена актуализация на документа, последният негов вариант обхваща периода 2018–2020 г. Планът *„е насочен към решаване на нарастващите потребности на маргинализираните групи в общината и включва предоставянето на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи, живеещи в сходна на ромите ситуация“*²⁹.

Броят на лицата, участвали в преброяването през 2011 г., дали отговор на въпроса за своята конфесионална структура е 8 489 д., равняващи се на 67,6% от населението на

²⁸ По данни на: Анализ на социално–икономическото състояние на ромските общности и общности в сходно положение в община Сунгурларе.

²⁹ По данни на: План за действие на община Сунгурларе за интегриране на гражданите в уязвимо социално–икономическо положение (2018–2020 г.)

община Сунгурларе към 01.02.2011 г. Най–голям дял сред получените отговори формират лицата, изповядващи източноправославно вероизповедание – 47,7% (4 050 д.). На второ място се нареждат лицата с мюсюлманско вероизповедание – 29,9% (2 539 д.), следвани от лицата, заявили, че нямат вероизповедание – 11,7% (992 д.).

1.3.1.6. Образователна структура на населението

Към 01.02.2011 г. лицата на седем и повече навършени години в община Сунгурларе са 11 639 д.³⁰. Най–голям дял сред тях са тези със завършено основно образование – 39,0% (4 540 д.), следвани от лицата със средно образование – 26,5% (3 087 д.). Лицата на седем и повече навършени години с висше образование са 5,5% (643 д.) от населението на местно ниво, попадащо в посочената възрастова група. Със завършено начално образование са 17,5% (2 036 д.).

	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете*
България	19,6%	43,4%	23,1%	7,8%	4,8%	1,2%	0,2%
Област Бургас	17,6%	42,1%	24,9%	8,2%	5,3%	1,6%	0,3%
Община Сунгурларе	5,5%	26,5%	39,0%	17,5%	7,1%	4,1%	0,3%

Таблица 22. Население на 7 и повече навършени години по степен на завършено образование към 01.02.2011 г.

*деца на 7 навършени години, които още не са тръгнали на училище

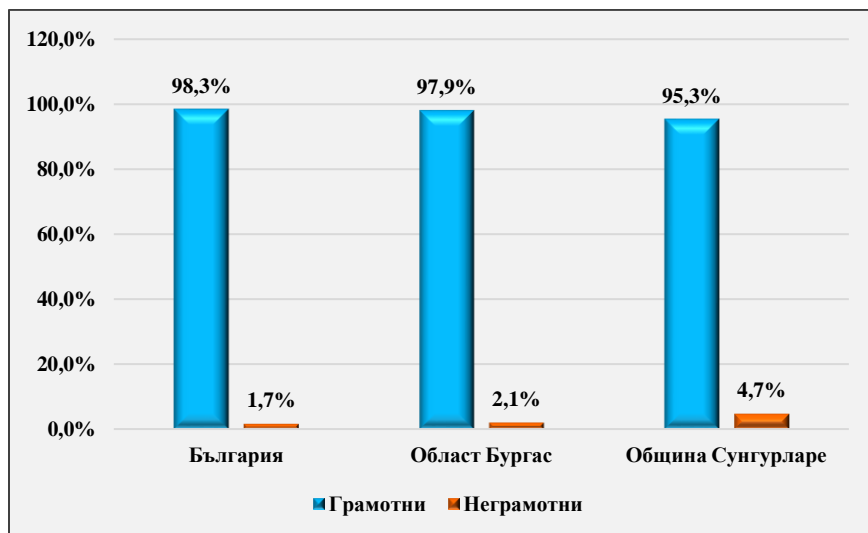
По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Важен показател, свързан с образователната структура е грамотността на населението. Към 01.02.2011 г. броят на грамотните лица на девет и повече навършени години на територията на община Сунгурларе е 10 849 д., съставляващи 95,3% от жителите в тази възрастова група (11 381 д.) на местно ниво. Неграмотните лица на девет и повече навършени години в общината са 4,7% (532 д.), като посочената стойност е по–неблагоприятна спрямо средната за областта (2,1%) и за страната (1,7%). Отчетеният дял на неграмотните лица отрежда на община Сунгурларе (заедно с община Средец с 4,7%) една от най–неблагоприятните позиции сред 13^{-те} общини в област Бургас. С по–тревожни

³⁰ Последните налични данни за образователната структура на населението се отнасят към 01.02.2011 г.

стойности на разглеждания показател се отличават само общините Камено (6,2%) и Руен (6,0%).

Фигура 30. Грамотност на населението на 9 и повече навършени години към 01.02.2011 г.
По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

1.3.1.7. Основни изводи за демографската ситуация в община Сунгурларе

В резултат на извършения демографски анализ, можем да направим следните изводи за наблюдаваната демографска ситуация в община Сунгурларе:

- В периода между последните две преброявания, за които са налични резултати (2001 г. и 2011 г.), жителите на община Сунгурларе намаляват с 2 850 д., формирайки отрицателен прираст от 18,5% – от 15 409 д. към 01.03.2001 г., на 12 559 д. към 01.02.2011 г. Посочената относителна стойност за периода, е по-неблагоприятна от средната за страната (–7,1%), за Югоизточен район от ниво 2 (–7,8%) и за област Бургас (–1,8%). В резултат на продължаващата негативна тенденция в динамиката на населението, в периода между последното преброяване (01.02.2011 г.) и последните данни за протичащите демографски процеси в страната (31.12.2020 г.), населението на общината намалява с 1 216 д., равняващи се на 9,7%. Към 31.12.2020 г. броят на населението на община Сунгурларе е 11 343 д.;

- В периода 2010–2020 г. броят на живородените деца на територията на общината е между 89 бр. през 2016 г. (най–ниска стойност) и 130 бр. през 2014 г. (най–висока стойност за периода). Живородените деца на местно ниво през последната 2020 г. са 95, като отчетеният брой представлява втората най–ниска стойност на показателя за разглеждания единадесетгодишен период. Посоченият брой формира 2,7% от живородените деца в област Бургас (3 492 бр.) и отрежда на община Сунгурларе петата най–ниска стойност сред 13^{-те} общини в областта. През 2020 г. коефициентът на раждаемост на населението в община Сунгурларе е 8,4‰ – посочената стойност е по–ниска от тази за страната (8,5‰), за района от ниво 2 (9,3‰) и за областта (8,5‰);
- Броят на умираанията в общината варира между 230 бр. и 291 бр., отчетени съответно през 2018 г. и 2011 г. Умираанията в община Сунгурларе през 2020 г. са 263 бр., които съставляват 4,2% от умираанията на областно ниво (6 200 бр.) и отреждат на общината осмо място по брой умираания сред общините в област Бургас. Коефициентът на смъртност на населението на местно ниво през 2020 г. е 23,1‰, като посочената стойност е по–неблагоприятна от средната за страната (18,0‰), за Югоизточен район (17,5‰) и за област Бургас (15,1‰);
- Естественят прираст на населението на община Сунгурларе се отличава с отрицателна стойност през всички единадесет години в периода 2010–2020 г. Най–неблагоприятна стойност на показателя е отчетена през 2011 г., когато прирастът на населението е –178 д. Най–ниска отрицателна стойност се наблюдава през 2014 г. –110 д. През 2020 г. стойността на показателя е –168 бр. (при 95 бр. живородени и 263 бр. умираания). Коефициентът на естествен прираст на населението на местно ниво през 2020 г. (–14,8‰) се отличава с по–неблагоприятна стойност от тази за страната (–9,5‰), за района от ниво 2 (–8,2‰) и за областта (–6,6‰);
- Механичният прираст на населението на община Сунгурларе се характеризира с отрицателна стойност през четири години в разглеждания период 2010–2020 г. Най–неблагоприятна стойност от –221 д. е отчетена през 2010 г. През последната

2020 г. стойността на показателя е 130 д. в ползва на заселените лица – отчетена най-висока положителна стойност;

- Към 31.12.2020 г. най-голям дял във възрастовата структура на населението на местно ниво формират лицата във възрастовата група „60–64 години“ – 7,2% (818 д.). На следващо място се нареждат лицата, отнасящи се към възрастовата група „55–59 години“, които формират дял от 7,0% (796 д.). Лицата на възраст „0–4 години“ са 491 д., или 4,3% от жителите на общината. Лицата на възраст 80 и повече години са 728 д., формиращи 6,4% от населението на община Сунгурларе;
- По време на последното преброяване на населението, за което са налични резултати, най-голям дял от лицата, отговорили на въпроса за своята етническа принадлежност, са се самоопределили към българската етническа група – 57,0% (6 193 д.). Този дял се отличава със значително по-ниска стойност от средната за страната (84,8%) и за областта (80,5%). На второ място се нареждат лицата, самоопределили се към турската етническа група – 32,7% (3 553 д.) от отговорилите на разглеждания въпрос. Трети по численост са самоопределилите се към ромската етническа група – 8,5% (929 бр.) – по-висока стойност от средната за България (4,9%) и за област Бургас (5,0%);
- Най-голям дял в конфесионалната структура на населението на община Сунгурларе към 01.02.2011 г., заемат лицата, изповядващи източноправославно вероизповедание – 47,7% (4 050 д.) от получените отговори. Следващо място заемат лицата с мюсюлманско вероизповедание – 29,9% (2 539 д.), следвани от тези, които са заявили, че нямат вероизповедание – 11,7% (992 д.);
- Водещо място в образователната структура на населението на седем и повече навършени години към 01.02.2011 г. в общината, заемат лицата със завършено основно образование – 39,0% (4 540 д.), следвани от тези със средно образование – 26,5% (3 087 д.). Висок е дялът на лицата със завършено начално образование – 17,5% (2 036 д.);
- Към 01.02.2011 г. съотношението между грамотните и неграмотните лица на девет и повече навършени години в община Сунгурларе е 95,3% (10 849 д. –

грамотни) към 4,7% (532 д. – неграмотни). Отчетеният дял на неграмотните на местно ниво, е по-висок от средния за област Бургас (2,1%) и за България (1,7%) и отрежда на общината една от най-неблагоприятните позиции сред 13^{-те} общини в областта.

1.3.2. Характеристика на пазара на труда

По данни на НСИ (предоставена информация от Общинска администрация), общият брой на заетите лица в нефинансовия сектор в община Сунгурларе през 2020 г. е 1 035 д., а този на наетите – 753 д. Отчетеният брой на заетите лица през 2020 г. представлява втората най-висока стойност на показателя в периода 2014–2020 г. (след 2018 г. с 1 044 заети лица). Броят на наетите лица през последната разглеждана година представлява най-високата стойност на показателя в изследвания седемгодишен период.

Година	Заети ³¹ (брой)	Наети ³² (брой)
2014 г.	947	703
2015 г.	964	709
2016 г.	949	669
2017 г.	1 018	731
2018 г.	1 044	745
2019 г.	1 019	711
2020 г.	1 035	753

Таблица 23. Заети и наети лица в нефинансовия сектор на община Сунгурларе в периода 2014–2020 г. (брой)
По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

По данни на НСИ, данните в табл. 23 са изчислени в еквивалент на пълна заетост.

Разпределението на заетите и наетите лица по икономически сектори съгласно КИД–2008, отрежда водещо място на сектор С – „Преработваща промишленост“, в който през

³¹ **Заети лица** (дефиниция на НСИ): всички лица, работещи в дадено предприятие на пълно или непълно работно време, вкл. сезонните и надомните работници, работещите собственици, наетите по договор за управление и контрол, наетите по извънтрудови правоотношения (граждански договори), които не работят при друг работодател и неплатените семейни работници.

³² **Наети лица** (дефиниция на НСИ): лицата, които са в трудово правоотношение с работодателя съгласно Кодекса на труда или в служебно правоотношение съгласно Закона за държавния служител, по силата на които правоотношения те получават възнаграждение в пари или натура под формата на работна заплата за извършена в определен обем и качество работа, независимо дали договорът за наемане е постоянен или временен, на пълно или непълно работно време.

2020 г. заетите са 402, а наетите – 375. Посочените абсолютни стойности формират съответно 38,8% и 49,8% в структурата на двата показателя на местно ниво.

ИКОНОМИЧЕСКИ СЕКТОРИ ПО КИД–2008	Заети (брой)	Наети (брой)
ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ (ОБЩО)	1 035	753
A – СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	254	165
B – ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	–	–
C – ПЕРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	402	375
D – ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	..
E – ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	–	–
F – СТРОИТЕЛСТВО	21	19
G – ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	199	102
H – ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	..	35
I – ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	44	20
J – СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	..	..
L – ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	18	8
M – ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	9	4
N – АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	12	..
P – ОБРАЗОВАНИЕ	..	..
Q – ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	17	9
R – КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	..	..
S – ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	..	..

* КИД–2008 (еднобуквен код = сектор); „..“ – конфиденциални данни; „–“ – няма случай

Таблица 24. Заети и наети лица в нефинансовите предприятия в община Сунгурларе през 2020 г. – по икономически сектори съгласно КИД–2008 (брой)

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/> (информация, предоставена от Общинска администрация – Сунгурларе)

На второ място в структурата на двата показателя, се нарежда сектор А – „Селско, горско и рибно стопанство“ с 24,5% (254 бр.) от заетите и 21,9% (165 бр.) от наетите лица в местната икономика. На следващо място се нарежда сектор G – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ с дял съответно от 19,2% (199 бр. заети) и 13,5% (102 бр. наети).

По данни на НСИ, в периода 2010–2018 г. делът на лицата, наети в индустрията на местно ниво е между 18,7% (най–ниска стойност през 2012 г.) и 29,7% (най–висока стойност през 2017 г.) в структурата на общия брой наети лица.

Относителен дял на наетите в индустрията в общия брой наети лица								
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
24,3%	22,7%	18,7%	20,8%	24,7%	28,9%	27,2%	29,7%	26,5%

Таблица 25. Относителен дял на наетите в индустрията в общия брой наети лица на територията на община Сунгурларе в периода 2010–2018 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

В периода 2010–2018 г. равнището на безработица в община Сунгурларе варира между 29,4% през 2013 г., когато е отчетена най–висока стойност на показателя, и 10,3% през последната 2018 г., отличаваща се с най–ниска стойност. Посочената стойност за 2018 г. на местно ниво, е по–висока от средната за страната – 6,1%.

Равнище на безработица								
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
10,9%	18,5%	23,5%	29,4%	23,7%	21,5%	15,6%	13,1%	10,3%

Таблица 26. Равнище на безработица на територията на община Сунгурларе в периода 2010–2018г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

По данни на Плана за действие на община Сунгурларе за интегриране на гражданите в уязвимо социално–икономическо положение (2018–2020 г.), равнището на безработица в кв. „Изгрев“ през 2018 г. е близо 21,0%. Общият брой на безработните лица на общинско ниво през 2018 г. е 393, в т.ч. 168 – мъже и 225 – жени. По степен за завършено образование, 276 от регистрираните безработни лица попадат в категория „основно, начално или по–ниско“. Броят на безработните лица, самоопределили се като роми е 27. Броят на регистрираните безработни лица на възраст до 29 г. към разгледаната година е 54.

По отношение на доходите на населението, в периода 2010–2018 г. средната годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение на местно ниво, нараста с 61,4% (3 521 лв.) – от 5 732 лв. през 2010 г., на 9 253 лв. през 2018 г., когато е отчетена най–висока стойност на показателя.

Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение (левове)								
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
5 732	5 811	6 197	6 402	6 723	7 138	7 549	8 516	9 253

Таблица 27. Средна годишна работна заплата на наетите лица по трудово и служебно правоотношение на територията на община Сунгурларе в периода 2010–2018 г.

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Посочената стойност на показателя за 2018 г. отрежда на община Сунгурларе петата най–ниска стойност в структурата на средната годишна работна заплата сред 13^{-те} общини в област Бургас. С по–ниски стойности на показателя се отличават общините Царево, Приморско, Руен и Несебър.

Съгласно прогнозата за икономическо развитие на общината, разработена за нуждите на Общия устройствен план на община Сунгурларе³³, в периода 2020–2035 г. се предвижда ръст в броя на наетите лица в общинската икономика, спрямо броя им през 2015 г. (709 бр.). В рамките на прогнозния период 2020–2035 г. обаче, се предвижда спад на техния брой с 11,0% (137 бр.) – от 1 245 бр. през 2020 г., на 1 108 бр. през 2035 г.

ИКОНОМИЧЕСКИ СЕКТОРИ ПО КИД–2008	2020 г.	2025 г.	2030 г.	2035 г.
ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ (ОБЩО)	1 245	1 200	1 154	1 108
A – СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	200	208	212	216
C – ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	242	215	189	162
G – ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	125	121	117	113
ДРУГИ ДЕЙНОСТИ ³⁴	678	656	636	617

Таблица 28. Прогноза за динамиката на наетите лица в нефинансовия сектор на община Сунгурларе в периода 2020–2035 г. (брой)

Източник: Общ устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.)

Сред разгледаните в прогнозата три икономически сектора по КИД–2008 (A, C, G), се предвижда ръст в броя на наетите лица само в сектор A – „Селско, горско и рибно стопанство“ – от 200 бр. през 2020 г., на 216 бр. през 2035 г. Прогнозираният ръст е в рамките

³³ Окончателен проект, 2019 г.

³⁴ Не в смисъла на сектор S – „Други дейности“, а „Други дейности“ извън сектори A, C и G.

на 8,0% (16 бр.). Предвиденият спад на наетите лица в сектор С – „Преработваща промишленост“ се равнява на 33,1% (80 бр.) – от 242 бр. през 2020 г., на 162 бр. през 2035 г. Прогнозираното намаление в сектор G – „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ е в рамките на 9,6% (12 бр.) – от 125 бр. на 113 бр. съответно през първата (2020 г.) и последната (2035 г.) прогнозни години в периода.

Налице са следните основни предизвикателства и потребности на пазара на труда в обхвата на община Сунгурларе:

- *Липса на устойчивост на възможностите за трудова заетост, свързана със сезонния характер на заетостта:* наблюдава се по-високо ниво на заетост през пролетно-летния сезон, когато се наемат работници в селското стопанство и в строителството.
- Затруднен достъп до пазара на труда за някои уязвими обществени групи население.
- Ограничени възможности за професионална реализация на безработните младежи, поради тяхната ниска степен на образование.
- Сред основните проблеми на пазара на труда е липсата на специалност и професионална квалификация на голяма част от регистрираните трайно безработни лица на територията на общината.

Предпоставка за задълбочаване на наблюдаваните социално-икономически проблеми в общината, изразяващи се в социална изолация и маргинализиране на ромското население, се явява тяхната степен на образование.

Особеностите в развитието на трудовия пазар в община Сунгурларе, представляват потенциален фактор за засилване на неблагоприятното влияние на наблюдаваните понастоящем проблеми от социално и икономическо естество. Сред тях се откроява опасността от социално изключване и маргинализиране на безработните лица, попадащи в различни уязвими обществени групи население от гледна точка на пазара на труда.

1.3.3. Здравеопазване

Количествените и качествените параметри на обектите на здравеопазването влизат в ролята на ключов фактор, оказващ влияние върху качеството на живот на хората на дадена територия. Извършеният анализ на системата на здравеопазването в община Сунгурларе

разглежда особеностите, свързани с осигуряването на навременен достъп на населението до болнична и извънболнична помощ, както и качествените параметри на предоставяните медицински и здравни грижи в общината.

1.3.3.1. Структурна и пространствена организация на здравеопазването

По данни на Министерство на здравеопазването, структурната организация на системата на здравеопазването на територията на община Сунгурларе е представена от следните лечебни заведения за извънболнична помощ:

Амбулатории за индивидуална практика за първична медицинска помощ – 9 бр.

- На територията на общинския център – гр. Сунгурларе: 4 бр.
- На територията на с. Съединение, кв. Морава: 1 бр.
- На територията на с. Прилеп: 1 бр.
- На територията на с. Лозарево: 1 бр.
- На територията на с. Манолич: 1 бр.
- На територията на с. Подвис: 1 бр.

Амбулатории за индивидуална практика за първична дентална помощ – 3 бр.

- На територията на общинския център – гр. Сунгурларе: 1 бр.
- На територията на с. Лозарево: 1 бр.
- На територията на с. Манолич: 1 бр.

Амбулатории за индивидуална практика за специализирана медицинска помощ – 1 бр.

- Специализирана извънболнична медицинска помощ по вътрешни болести – гр. Сунгурларе

Таблица 29. Териториално разпределение на лечебните заведения за извънболнична помощ в община Сунгурларе към 01.12.2021 г.

По данни на: Министерство на здравеопазването,

https://iamn.bg/wp-content/uploads/registers/02_REGISTER_LZ%20dejstvashti.pdf

В община Сунгурларе функционират 9 бр. амбулатории за индивидуална практика за първична медицинска помощ, в т.ч. 4 бр. – в едноименния общински център, и по 1 бр. в селата Съединение, Прилеп, Лозарево, Манолич и Подвис. На територията на останалите 22 населени места в административния обхват на общината (с отчетен брой население), не функционират лечебни заведения за извънболнична помощ от разглеждания вид.

Към 01.12.2021 г. амбулаториите за индивидуална практика за първична дентална помощ на местно ниво, са 3 бр. и са разположени на територията на гр. Сунгурларе (1 бр.) и селата Лозарево (1 бр.) и Манолич (1 бр.).

На територията на общинския център е разположената единствената в общината амбулатория за индивидуална практика за специализирана медицинска помощ по вътрешни болести.

Разгледаните особености на пространствената организация на обектите за извънболнична помощ, разкриват тяхното неравномерно разпределение на територията на община Сунгурларе. Функциониращите практики за първична медицинска и дентална помощ са разположени на територията на съответно 6 и 3 населени места, докато единственият обект за специализирана медицинска помощ се намира в общинския център – гр. Сунгурларе. Достъпът на жителите на необхванатите населени места до разгледаните видове лечебни заведения, е обвързан с пътуване до някое от селищата, които се обслужват от съответния обект за извънболнична помощ.

Обектите на здравеопазването на територията на област Бургас също се отличават с неравномерно териториално разположение. В община Сунгурларе не функционират лечебни заведения за болнична помощ. Жителите на общината могат да получат болнична помощ в разположените в областния център гр. Бургас 13 лечебни заведения за болнична помощ, в т.ч.:

- 5 многопрофилни болници за активно лечение (МБАЛ);
- 5 специализирани болници за активно лечение (СБАЛ);
- 3 други лечебни заведения (комплексен онкологичен център, център за психично здраве, нефроцентър).

На територията на община Айтос

- „Многопрофилна болница за активно лечение – Айтос“ ЕООД – гр. Айтос

На територията на община Бургас

Многопрофилни болници за активно лечение (МБАЛ) – 5 бр.

- „Многопрофилна болница за активно лечение – Лайф Хоспитал“ ЕООД – гр. Бургас
- „Многопрофилна болница за активно лечение Д-р Маджуров“ ООД – гр. Бургас
- „Многопрофилна болница за активно лечение Бургасмед“ ЕООД – гр. Бургас
- „Университетска многопрофилна болница за активно лечение – Бургас“ АД – гр. Бургас
- „Университетска многопрофилна болница за активно лечение Дева Мария“ ЕООД – гр. Бургас

Специализирани болници за активно лечение (СБАЛ) – 5 бр.

- Специализирана болница за активно лечение по кардиохирургия „Аджибадем Сити Клиник Бургас“ ООД – гр. Бургас
- „Специализирана болница за активно лечение на пневмофтизиатрични заболявания – Бургас“ ЕООД – гр. Бургас
- „Специализирана болница за рехабилитация – Бургаски минерални бани“ ЕАД – гр. Бургас
- „Специализирана очна болница за активно лечение – Бургас“ ООД – гр. Бургас
- „Специализирана хирургична болница за активно лечение“ ООД – гр. Бургас

Други лечебни заведения - 3 бр.

- „Комплексен онкологичен център – Бургас“ ЕООД – гр. Бургас
- „Център за психично здраве Проф. д-р Иван Темков – Бургас“ ЕООД – гр. Бургас
- „Нефроцентър Бургас“ ООД – гр. Бургас

На територията на община Камено

- *На територията на общината не функционира лечебно заведение за болнична помощ*

На територията на община Карнобат

- „Многопрофилна болница за активно лечение – Карнобат“ ЕООД – гр. Карнобат

На територията на община Малко Търново

- „Специализирана болница за долекуване и продължително лечение – Малко Търново“ ЕООД – гр. Малко Търново

На територията на община Несебър

Специализирани болници за активно лечение (СБАЛ) - 3 бр.

- „СБР – Несебър“ АД – гр. Несебър
- „Специализирана болница за рехабилитация Мари“ ООД – гр. Несебър
- „Специализирана болница за рехабилитация Стайков и фамилия“ ЕООД – к.к. Слънчев бряг

Други лечебни заведения - 1 бр.

- „Диализа Етропал Бета“ ЕООД – гр. Несебър

На територията на община Поморие

Многопрофилни болници за активно лечение (МБАЛ) - 1 бр.

- „Многопрофилна болница за активно лечение – Поморие“ ЕООД – гр. Поморие

Специализирани болници за активно лечение (СБАЛ) - 1 бр.

- „Специализирани болници за рехабилитация – Национален комплекс“ ЕАД, филиал Поморие

На територията на община Приморско

- *На територията на общината не функционира лечебно заведение за болнична помощ*

На територията на община Руен

- *На територията на общината не функционира лечебно заведение за болнична помощ*

На територията на община Созопол

- *На територията на общината не функционира лечебно заведение за болнична помощ*

На територията на община Средец

– „Многопрофилна болница за активно лечение – Средец“ ЕООД – гр. Средец

На територията на община Сунгурларе

– *На територията на общината не функционира лечебно заведение за болнична помощ*

На територията на община Царево

– *На територията на общината не функционира лечебно заведение за болнична помощ*

Таблица 30. Лечебни заведения за болнична помощ на територията на област Бургас

По данни на: Министерство на здравеопазването,

<https://www.mh.government.bg/bg/administrativni-uslugi/registri/lechebni-zavedeniya/oblast-burgas/>

Сред останалите общински центрове в административния обхват на област Бургас, в чийто обхват са разположени лечебни заведения за болнична помощ са градовете: Айтос (1 бр. МБАЛ), Малко Търново (1 бр. СБАЛ), Несебър (3 бр. СБАЛ и 1 бр. друго лечебно заведение), Поморие (1 бр. МБАЛ и 1 бр. СБАЛ), Средец (МБАЛ 1 бр.).

Поради неравномерната териториална концентрация на разглеждания вид лечебни заведения, достъпът на жителите на община Сунгурларе до болнична помощ се свързва с пътуване до градовете, на чиято територия функционира съответния вид лечебно заведение.

В общинския център гр. Сунгурларе функционира филиал на Центъра за спешна медицинска помощ (ЦСМП) – Бургас. Филиали за спешна медицинска помощ (ФСМП) са разкрити на територията на 11 от 13^{-те} общини в административния обхват на област Бургас. По данни на официалната интернет страница на ЦСМП Бургас, ФСМП Сунгурларе се състои от 1 долекарски екип и 1 стационарен екип. По отношение на осигуряването на навременен достъп до спешна медицинска помощ на населението, според посочения източник на информация, достъпът до 64,0% от жителите на общината се осъществява в рамките на до 20 минути, а до 36,0% от тях се достига за повече от 20 минути. Посочва се, че 37,0% от населението на община Сунгурларе се намира на отдалеченост от над 20 км от местостоянката на ФСМП.

На територията на община Сунгурларе са разположени 4 аптеки, в т.ч. 2 в общинския център – гр. Сунгурларе, 1 в с. Лозарево и 1 в с. Съединение³⁵. С цел подобряване достъпа на жителите на голяма част от населените места в общината до лекарства, е налице необходимост от разкриването на мобилни аптеки или на мобилни екипи към функциониращи аптеки.

Сред проблемите в областта на здравеопазването на територията на общината, се откроява и високият дял на здравнонеосигурените лица – неплащането на здравни осигуровки възпрепятства достъпа на съответните лица до лечебни заведения.

Здравеопазването се явява комплексен проблем сред представителите на ромската общност. Сред основните предпоставки за възникване на заболявания, са: високата безработица, ниски доходи, неблагоприятна околна и жилищна среда и др.³⁶

1.3.3.2. Основни изводи

Един от основните изводи по отношение на системата на здравеопазването в община Сунгурларе, е свързан с неравномерното териториално разположение на лечебните заведения за извънболнична помощ. В административния обхват на общината попадат 28 населени места с отчетен брой население³⁷, като само в 6 от тях – гр. Сунгурларе, с. Съединение, с. Прилеп, с. Лозарево, с. Манолич и с. Подвис, функционират амбулатории за индивидуална практика за първична медицинска помощ. Единствената амбулатория за индивидуална практика за специализирана медицинска помощ (по вътрешни блести) в общината, се намира на територията на гр. Сунгурларе. Тези особености в териториалната концентрация, налагат необходимостта от пътуване на жителите на необхванатите от обекти на извънболничната помощ населени места до населени места, в които такива обекти функционират. Това от своя страна оказва неблагоприятно въздействие върху възможността за осигуряване на равнопоставен достъп до извънболнична помощ на населението, което се

³⁵ По данни на Изпълнителна агенция по лекарствата: <https://www.bda.bg/bg/> – Регистър на аптеките в Република България

³⁶ По данни на: План за действие на община Сунгурларе за интегриране на гражданите в уязвимо социално–икономическо положение (2018–2020 г.)

³⁷ Както и две населени места без отчетен брой население – по данни на водената от НСИ текуща статистика.

отразява най-неблагоприятно на жителите на по-отдалечените населени места в община Сунгурларе.

Проблем по отношение достъпа до медицинска помощ, се явява и високият дял на здравнонеосигурените лица на територията на община Сунгурларе.

В общината не са разположени лечебни заведения за болнична помощ. Неравномерното териториално разположение на обектите за болнична помощ на областно ниво, се свързва с необходимостта от пътуване на жителите на община Сунгурларе най-вече до областния център гр. Бургас, на чиято територия са концентрирани преобладаващия брой МБАЛ и СБАЛ в областта.

На територията на община Сунгурларе функционират 4 аптеки, две от които са разположени в едноименния общински център и по 1 – в селата Съединение и Лозарево. Тази особеност се свързва с ограничения достъп на жителите на някои населени места до лекарства. Този проблем е особено сериозен по отношение на възрастните, болни и трудноподвижни хора, чийто достъп до нужните им лекарствени продукти може да бъде сериозно затруднен.

Политиката в областта на здравеопазването на местно ниво в периода 2021–2027 г. следва да се фокусира върху изпълнението на мерки и дейности, насочени към подобряване достъпа на хората до медицински и здравни грижи, и повишаване качеството на предлаганите услуги в областта на здравеопазването.

1.3.4. Образование

Сред основните приоритети в сектора на образованието на национално ниво, се открояват постигането на високо качество на образованието и осигуряването на равнопоставен достъп до образователни институции за всички обществени групи на населението. Общоприетите национални приоритети са в ролята на неотменна част от провежданата политика на местно ниво, и следва да намерят отражение чрез реализирането на целенасочени мерки и дейности в областта на образованието, които общината е в правото си да дефинира и изпълни.

1.3.4.1. Структурна и пространствена организация на образованието

В община Сунгурларе са разположени обекти на образователната система, в които се осъществява предучилищно (детски градини) и училищно (общообразователни училища) образование. В общината функционират 7 детски градини, разположени в гр. Сунгурларе и в селата Грозден, Лозарево, Манолич, Славянци, Съединение и Чубра. Обектите на училищното образование са представени от 1 средно училище – СУ „Христо Ботев“ в общинския център гр. Сунгурларе и 5 основни училища на територията на селата Грозден, Лозарево, Манолич, Прилеп и Съединение.

Обекти за предучилищно образование – детски градини – 7 бр.
– Детска градина „Слънце“ – гр. Сунгурларе
– Детска градина „Зорница“ – с. Грозден
– Детска градина „Щастливо детство“ – с. Лозарево
– Детска градина – с. Манолич
– Детска градина „Ален мак“ – с. Славянци
– Детска градина – с. Съединение
– Детска градина „Славейче“ – с. Чубра
Обекти за училищно образование – 6 бр.
– Средно училище „Христо Ботев“ – гр. Сунгурларе
– Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Грозден
– Основно училище „Христо Ботев“ – с. Лозарево
– Основно училище „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Манолич
– Основно училище „Васил Левски“ – с. Прилеп
– Основно училище „Отец Паисий“ – с. Съединение

Таблица 31. Обекти на образователната инфраструктура на територията на община Сунгурларе

По данни на: Регионално управление на образованието гр. Бургас, <https://ruoburgas.bg/>, Общинска администрация – Сунгурларе

Две от детските градини – ДГ „Щастливо детство“ в с. Лозарево и ДГ в с. Манолич, са средищни. Първата превозва деца от селата Костен, Климаш, Вълчин, Прилеп и Подвис, а втората – от селата Везенково и Велислав. Детската градина в с. Манолич е и защитена.

През учебната 20120/2021 броят на децата в детските градини на територията на община Сунгурларе е 362, които се обучават в 18 детски групи.

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

Детски градини	Деца		Педагогически персонал		Места		Детски групи
	общо	в т.ч. момичета	общо	в т.ч. детски учители	общо	на 100 деца	
Област Бургас							
109	13 470	6 599	1 171	1 097	14 757	109,6	559
Община Сунгурларе							
7	362	179	36	35	426	117,7	18

Таблица 32. Детски градини, деца, педагогически персонал, места и групи в детските градини в област Бургас и в община Сунгурларе през учебната 2020/2021 година

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Броят на децата, посещаващи детска градина в общинския център през учебната 2020/2021 е 108, равняващи се на почти 30,0% в тяхната структура на местно ниво. В задължителна целодневна предучилищна подготовка са обхванати 184 деца, в т.ч. 33 – пътуващи. Към ДГ „Слънце“ – гр. Сунгурларе функционира яслена група, която се посещава от 16 деца на възраст до 2 години³⁸.

Четири от училищата в общината са средищни – СУ „Христо Ботев“ – гр. Сунгурларе, ОУ „Христо Ботев“ – с. Лозарево, ОУ „Васил Левски“ – с. Прилеп и ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Манолич, са средищни. Училището в с. Манолич е и защитено.

Броят на пътуващите ученици на територията на общината през учебната 2020/2021 година, е 530.

В периода на учебните години 2016/2017 – 2020/2021 броят на паралелките от I до IV клас намалява от 27 на 26, а този от V до VIII клас бележи спад от 25 на 19. Отчита се и спад в броя на учащите – от 470 през учебната 2016/2017 година, на 451 през учебната 2020/2021 за учениците от I до IV клас, както и от 470 на 351 за учащите от V до VIII клас.

В периода броят на училищата остава непроменен, а този на завършилите лица се отличава с най-ниска стойност през учебната 2020/2021 година – 98 бр.

³⁸ По данни на Общинска администрация – Сунгурларе

Учебна година	Училища	I–IV клас				V–VIII клас				
		паралелки	учители	учащи		паралелки	учители	учащи		завършили
				общо	в т.ч. жени			общо	в т.ч. жени	
2016/2017	6	27	29	470	233	25	42	470	200	104
2017/2018	6	27	32	466	226	21	38	358	163	179
2018/2019	6	26	34	464	218	21	39	356	165	106
2019/2020	6	25	37	468	212	18	36	322	166	119
2020/2021	6	26	40	451	214	19	40	351	169	98

Таблица 33. Училища, паралелки, учители, учащи и завършили в общообразователни училища в община Сунгурларе в периода на учебните години 2016/2017 – 2010/2021 (I–IV и V–VIII клас)

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

В разглеждания период броят на паралелките от IX до XII клас нараства двойно – от 3 на 6. В периода между първата и последната учебни години, се отчита увеличение в броя на учащите – от 67 на 140.

Учебна година	IX–XII клас				
	паралелки	учители	учащи		завършили
			общо	в т.ч. жени	
2016/2017	3	13	67	38	11
2017/2018	5	20	118	63	1
2018/2019	6	26	134	72	15
2019/2020	6	25	140	76	15
2020/2021	6	–	140	74	12

Таблица 34. Паралелки, учители, учащи и завършили в общообразователни училища в община Сунгурларе в периода на учебните години 2016/2017 – 2020/2021 (IX–XII клас)

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

През учебната 2020/2021 година на територията на община Сунгурларе броят на учащите в програми за придобиване на III степен професионална квалификация е 155, обучаващи се в 7 паралелки. Броят на новоприетите е 49, а този на завършилите – 10. Отчетеният общ брой на учащите за придобиване на III степен професионална квалификация представлява най-високата стойност в периода на учебните години 2014/2015 – 2020/2021.

Общият брой на учащите IX–XII клас през учебната 2020/2021 е 295, в т.ч. учащи IX–XII клас – 140 бр. и учащите в програми за придобиване на III степен професионална

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

квалификация – 155 бр. Общият брой на самостоятелните паралелки през последната разглеждана учебна година е 58, а общият брой на учителите I–XII клас – 80.

В периода на учебните години 2016/2017 – 2019/2020 броят на учащите от I до VIII клас, напуснали системата на образованието в община Сунгурларе варира между 68 бр. през учебната 2016/2017 (най–висока стойност) и 19 бр. през учебната 2019/2020 (най–ниска стойност). През последната разглеждана учебна година е отчетен и най–малък брой на учащите I–VIII клас, напуснали системата на образованието на областно ниво. Стойността на показателя на общинско ниво през учебната 2019/2020 година формира 2,5% в структурата на показателя на областно ниво.

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Област Бургас	1 023	1 058	1 090	752
Община Сунгурларе	68	45	64	19

Таблица 35. Учащи I–VIII клас, напуснали общообразователните училища в област Бургас и в община Сунгурларе в периода на учебните години 2016/2017 – 2019/2020

По данни на: Национален статистически институт, <http://www.nsi.bg/>

Материално–техническата база на учебните заведения се определя като „много добра“. Изключение прави ДГ „Зорница“ – с. Грозден, чиято сграда се нуждае от основен ремонт³⁹.

На територията на общината работи център за подкрепа за личностно развитие – общински детски комплекс, в който функционират 19 групи с общо 306 деца и ученици. Центърът предлага различни форми и занимания в съответствие с предпочитанията на децата и учениците, с цел постигането на максимална удовлетвореност на техните потребности и интереси в областта на спорта, изкуствата и науката⁴⁰.

Относно осигуряването на равнопоставен достъп до образователната система в условията на пандемичната обстановка, свързана с COVID–19, лошите битови условия и липсата на интернет на представители на някои уязвими обществени групи, сериозно

³⁹ По данни на: План за действие на община Сунгурларе за интегриране на гражданите в уязвимо социално–икономическо положение (2018–2020 г.)

⁴⁰ По данни на Общинска администрация – Сунгурларе

ограничава възможността за образование в онлайн среда, използвайки съвременните дигитални средства за обучение.

1.3.4.2. Основни изводи

Достъпът до обектите на образователната инфраструктура за някои учащи в община Сунгурларе, които живеят в населени места, в които такива обекти не са налични, се свързва с необходимостта от пътуване до населени места, в които са разположени тези обекти.

Налице са проблеми, свързани със задържането на деца от малцинствените групи в системата на образованието. Голяма част от лицата, напуснали или необхванати в образователната система, остават неграмотни или с ниска степен на образование, което затруднява бъдещата им интеграция в обществото.

Липсата на интернет и компютър в семействата на някои учащи, попадащи в различни уязвими обществени групи, сериозно затруднява образователния процес, провеждан в онлайн среда поради ограниченията, наложени поради пандемичната обстановка, свързана с COVID-19.

1.3.5. Социални услуги

Предоставянето на социални услуги на уязвими групи от населението в неравностойно социално положение и тяхната интеграция в обществото, са сред основните приоритети на провежданата социална политика на национално ниво. Ключов момент в провежданата реформа на социалната политика в България, е постепенната деинституционализация на домовете за деца и възрастни хора и настаняването им в жилища от защитен тип.

Възприетите национални приоритети в областта на разглежданата проблематика, намират отражение в провежданата социална политика на местно ниво. В изпълняваната Общинска стратегия за развитие на социалните услуги 2016–2020 г., е дефинирана следната визия:

Превръщане на община Сунгурларе „в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобреното качество на живота,

максималната самостоятелност, пълноценната реализация и грижа за индивидите и общностите в риск“.

Разработената стратегическа рамка на разглеждания документ обхваща следните три направления, насочени към постигане на заложената във визията желана промяна в социалната среда и бъдещо развитие на социалните услуги в община Сунгурларе:

- **Направление 1:** Превенция за деца и семейства в риск
- **Направление 2:** Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи
- **Направление 3:** Грижа за старите хора

1.3.5.1. Структурна и пространствена организация на социалните услуги

Предоставяните социални услуги на територията на община Сунгурларе спадат към: социални услуги в специализирани институции и социални услуги в общността.

По данни на Годишния план за развитие на социалните услуги в община Сунгурларе за 2020 г., на територията на общината се предоставят следните социални услуги:

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ В ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ ПРЕЗ 2020 г.

– ИНТЕРВЕНЦИИ ПО НАПРАВЛЕНИЕ 1: ДЕЦА, МЛАДЕЖИ, ЛИЦА И СЕМЕЙСТВА В РИСК

Център за обществена подкрепа – гр. Сунгурларе

- статус: за разкриване; капацитет: 30 деца и семейства в риск; деца от специализирани институции; изоставени деца;
- ресурсно обезпечаване: 8 служители;
- услуги/дейности: ранна интервенция на изоставяне на новородени деца; осигуряване на семейна среда за деца, лишени от родителски грижи.

Развиване на алтернативни семейни грижи – Приемна грижа

- статус: налична; капацитет: 2 професионални семейства;
- услуги/дейности: извеждане на деца, отглеждани в специализирани институции в резидентна грижа семеен тип и деца в риск.

Квалификационни курсове и/или програми за подобряване достъпа до заетостта на уязвимите групи

- статус: налична; капацитет: 10 лица;
- целеви групи: лица и семейства в риск, продължаващо безработни, заети лица с ниска степен или без образование, млади хора без професионален опит.

Здравни медиатори

- статус: налична; капацитет: 3 бр.;
- услуги/дейности: посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, профилактика за деца и възрастни; участие в превенция на изоставянето; дейности в подкрепа на майчинството.

Клуб на хората с увреждания – гр. Сунгурларе

- статус: за разкриване; капацитет: 30 лица, с определени от ТЕЛК % увреждания, без ограничение на възрастта;
- услуги/дейности: осигуряване на лични и социални контакти; информиране и консултиране.

Център за социална рехабилитация и интеграция – гр. Сунгурларе

- статус: за разкриване; капацитет: 20 лица с увреждания;
- ресурсно обезпечаване: 12 служители;
- услуги/дейности: медицинска и социална рехабилитация, консултации (социални, правни, здравни, психологически, трудотерапия); умения за самостоятелност.

– ИНТЕРВЕНЦИИ ПО НАПРАВЛЕНИЕ 2: ХОРА (ДЕЦА И ВЪЗРАСТНИ) С УВРЕЖДАНИЯ

Личен асистент

- статус: налична; капацитет: 30 потребители;
- ресурсно обезпечаване: 30 лични асистента;
- услуги/дейности: помощ при лична хигиена, хранене, поддържане на хигиена в дома, придружаване до лекар, закупуване на лекарства, консумативи и хранителни продукти.

Домашен помощник

- статус: налична; капацитет: 18 потребители;
- ресурсно обезпечаване: 12 домашни помощника;
- услуги/дейности: помощ при поддържане на хигиена в дома, пазаруване, приготвяне на храна.

Дом за пълнолетни лица с деменция – с. Славянци

- статус: налична; капацитет: 40 пълнолетни лица с деменция;
- ресурсно обезпечаване: 26 служители;
- услуги/дейности: задоволяване на ежедневни потребности, здравни грижи, поддържане на лична хигиена, помощ при задоволяване на духовни потребности, организация на свободното време.

Център за настаняване от семеен тип за възрастни с деменция (ЦНСТ)

- статус: за разкриване; капацитет: 14 пълнолетни лица с деменция;
- ресурсно обезпечаване: 8 служители;
- услуги/дейности: комплекс от дейности, които се предоставят в среда, близка до семейната на възрастни хора с деменция.

– ИНТЕРВЕНЦИИ ПО НАПРАВЛЕНИЕ 3: СТАРИ ХОРА

Домашен социален патронаж

- статус: *налична*; капацитет: 200 физически и психически съхранени стари хора;
- ресурсно обезпечаване: 13 служители;
- услуги/дейности: осигуряване на социална защита на лица в над трудоспособна възраст, чрез предоставяне на следните социални услуги: топла храна, снабдяване с медикаменти, услуги от комунално–битов характер.

Клубове на пенсионера

- населени места: гр. Сунгурларе – 1 клуб и 16 клуба в други населени места – села в общината;
- статус: *налична*; капацитет: 750 възрастни хора;
- услуги/дейности: различни занимания по интереси.

Дом за стари хора – с. Лозарево

- статус: *налична*; капацитет: 45 физически и психически съхранени стари хора;
- ресурсно обезпечаване: 25 служители;
- услуги/дейности: задоволяване на ежедневни потребности, здравни грижи, поддържане на лична хигиена, помощ при задоволяване на духовни потребности, организация на свободното време.

Дневен център за стари хора – гр. Сунгурларе

- статус: *налична*; капацитет: 12 физически и психически съхранени стари хора; предвижда се увеличаване на капацитета на 20 потребители;
- услуги/дейности: задоволяване на ежедневни потребности, здравни грижи, осигуряване на рационално и пълноценно хранене, културно–масова дейност.

Таблица 36. Социални услуги на територията на община Сунгурларе през 2020 г. – налични и такива, които се предлага да бъдат разкрити

Източник: Годишен план за развитие на социалните услуги в община Сунгурларе за 2020 г.

В община Сунгурларе функционират две специализирани институции, предоставящи социални услуги – Дом за пълнолетни лица с деменция – в с. Славянци и Дом за стари хора – в с. Лозарево. На територията на общината се предоставят редица социални услуги в общността, съобразени с конкретните нужди на жителите на общината, попадащи в различни възрастови и обществени групи и имащи потребност от съответния вид услуга.

1.3.5.2. Основни изводи

Предоставянето на социални услуги на територията на община Сунгурларе се осъществява в две специализирани институции и в общността. Предоставяните социални услуги в общността съответстват на отчетените нужди на местните жители, попадащи в

различни рискови социални обществени групи – възрастни хора и деца с увреждания, самотни възрастни хора, пенсионери, деца и семейства в риск.

Предвид значимостта на социалните услуги за качеството на живот на населението на дадена територия, считаме че стремежът към предоставяне на разнообразни и качествени социални услуги, отчитащи конкретните нужди на населението, следва да продължи да изпълнява ролята на основен приоритет в областта на социалната политика на местно ниво и в настоящия период 2021–2027 г.

1.3.6. Дейности в областта на културата

На територията на община Сунгурларе са разположени различни културни обекти – читалища, музейни сбирки, храмове. Интерес за местните жители и гости на общината представляват събитията, включени в културния календар на общината, отличаващи се с местно, регионално и национално значение.

1.3.6.1. Структурна и пространствена организация на дейностите в областта на културата

По данни на Регистъра на народните читалища⁴¹, на територията на общината функционират 18 читалища, разположени в гр. Сунгурларе и в селата Лозарево, Съединение, Манолич, Славянци, Прилеп, Чубра, Везенково, Камчия, Подвис, Черница, Терзийско, Ведрово, Завет, Вълчин, Босилково, Грозден, Садово.

Народни читалища (НЧ) – 18 бр.	
НЧ „Просвета – 1882“	гр. Сунгурларе
НЧ „Светлина – 1920“	с. Лозарево
НЧ „Христо Ботев – 1928“	с. Съединение
НЧ „Христо Смирненски – 1938“	с. Манолич
НЧ „Напредък – 1908“	с. Славянци
НЧ „Васил Левски – 1929“	с. Прилеп
НЧ „Пробуда – 1931“	с. Чубра
НЧ „Просвета – 1935“	с. Везенково
НЧ „М. И. Калинин – 1979“	с. Камчия

⁴¹ <https://chitalishta.com/>

Народни читалища (НЧ) – 18 бр.	
НЧ „Христо Ботев – 1928“	с. Подвис
НЧ „Христо Ботев – 1932“	с. Черница
НЧ „Христо Ботев – 1928“	с. Терзийско
НЧ „Гео Милев – 1930“	с. Ведрово
НЧ „Христо Ботев – 1928“	с. Завет
НЧ „Заря – 1929“	с. Вълчин
НЧ „Васил Левски – 1936“	с. Босилково
НЧ „Христо Ботев – 1927“	с. Грозден
НЧ „Просвета – 1937“	с. Садово

Таблица 37. Народни читалища на територията на община Сунгурларе
По данни на: Регистър на народните читалища, <https://chitalishta.com/>

Разположеното в общинския център НЧ „Просвета“ е основано през 1882 г. Понастоящем в сградата на читалището се помещават:

- Информационният център на община Сунгурларе: радио и вестник;
- Отдел „Граждански ритуали“;
- Управление „Култура“ при община Сунгурларе.

Общинският вестник (двуседмичник) „Сунгурларска долина“ е продължител на основания през 1938 г. вестник със същото наименование.

Към НЧ „Просвета – 1882“ – гр. Сунгурларе функционират различни клубове по интереси: детска подготвителна школа по народни танци; колектив за изворен фолклор (коледарски, сурвакарски, лазарски групи); школа по тамбура; детски танцов състав, младежки танцови състава; вокална група. В читалището се помещава и единствена в област Бургас школа по корабомоделизъм⁴².

Сформираният през 2005 г. към НЧ „Просвета – 1882“ танцов клуб „Настроение“ изучава различни български народни хора от всички етнографски области на България. Танцовият клуб представя община Сунгурларе на различни национални конкурси и се радва на редица награди.

⁴² По данни на Общинска администрация – Сунгурларе, <http://www.sungurlare.org/>

От 1999 г. разположеното в общинския център НЧ е лицензиран кабелен оператор за територията на общината.

От 2009 г. функционираща към НЧ „Просвета – 1882“ библиотека предлага на своите читатели безплатен достъп до интернет по проект „Глобални библиотеки – България“.

На територията на община Сунгурларе са разположени две музейни сбирки:

Музейни сбирки
Музейна сбирка по „Лозарство и винарство“ – гр. Сунгурларе
Музейна сбирка на НЧ „Христо Ботев – 1928“ – с. Подвис

Таблица 38. Музейни сбирки на територията на община Сунгурларе

По данни на: Общинска администрация – Сунгурларе, <http://www.sungurlare.org/>

Разположената в общинския център гр. Сунгурларе музейна сбирка по „Лозарство и винарство“ се помещава в най-голямата възрожденска къща в историята на общината, датираща от 1882 г. Къщата е реставрирана през 1984 г. Интерес за посетителите представлява „изкопаната изба, която през 2006 г. е превърната в иконна зала“⁴³.

Обособената музейна сбирка в читалището в с. Подвис представя различни народни традиции, характерни за района. Интерес за посетителите представляват изложените различни предмети от бита, дрехи, носии, албуми, песни, описания на обичаи и др.

В община Сунгурларе ежегодно се провеждат различни културни събития (честване на празници, конкурси, концерти, събори), разкриващи особеностите на местния бит и фолклор и благоприятстващи развитието на културно-събитийния туризъм. Сред най-популярните културни събития в общината, се открояват:

Провеждани културни събития на територията на община Сунгурларе
– Общински празник „Трифон Зарезан“ – празник на лозаря и винаря ○ време на провеждане: 14 февруари
– Национален конкурс за детска рисунка „Св. Трифон Зарезан“ – посветен на общинския празник
– Общински фолклорен празник „Долината на лозите пее и танцува“ ○ време на провеждане: първата събота на месец юни
– Национален фолклорен конкурс за изпълнители на тамбура „Руско Стефанов“

⁴³ Официална интернет страница на община Сунгурларе, <http://www.sungurlare.org/>

- място на провеждане: НЧ „Просвета – 1882“ гр. Сунгурларе
- време на провеждане: последните събота и неделя на месец октомври

Таблица 39. Културни мероприятия, провеждани на територията на община Сунгурларе

По данни на: Общинска администрация – Сунгурларе, <http://www.sungurlare.org/>

Сред културните събития в община Сунгурларе, се откроява ежегодно провежданият на 14 февруари общински празник „Трифон Зарезан“ – празник на лозаря и винаря.

Всяка първа събота на месец юни се провежда съборът „Долината на лозите пее и танцува“, свързан с основното местно производство – лозарството и винарството.

1.3.6.2. Основни изводи

Дейностите в областта на културата в община Сунгурларе са представени от разположените в нейния обхват 18 народни читалища, музейни сбирки, както и от провежданите различни културни мероприятия.

Културните услуги се отличават с пряко отношение към качеството на живот на населението на дадена територия, поради което считаме, че Общинска администрация – Сунгурларе следва да насочи своите усилия към тяхното развитие и в настоящия програмен период 2021–2027 г.

1.3.7. Спортна инфраструктура. Възможности за спорт и отдих

По данни на Общия устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.), на територията на общината са разположени следните спортни обекти:

- Футболен стадион с лекоатлетическа писта – гр. Сунгурларе
 - в регулация
- Стадион с олимпийски размери – с. Подвис
 - извън регулация имот №000258
- Стадион – с. Манолитч
 - в регулация
- Стадион – с. Съединение
 - извън регулация имот №361 – спортен терен и №360 съблекалня към стадиона; част от тези два имота са и в регулация
- Стадион – с. Прилеп
 - в регулация

- Стадион – с. Лозарево
 - в регулация

Фигура 31. Спортни обекти на територията на община Сунгурларе

По данни на: Общ устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.)

Всички спортни обекти са общинска собственост. спортни салони са изградени в по-голяма част от училищата в общината. В СОУ „Христо Ботев“ – гр. Сунгурларе е изградена многофункционална спортна зала, предлагаща възможности за провеждане на спортни състезания по волейбол, баскетбол, хандбал.

1.4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

1.4.1. Транспортна инфраструктура

1.4.1.1. Пътна мрежа

През територията на община Сунгурларе преминават първо– (1 бр.), второ– (1 бр.) и третокласни (4 бр.) пътища – част от републиканската пътна мрежа, и четвъртокласни пътища – част от общинската пътна мрежа. Общината не се пресича от автомагистрали.

Община Сунгурларе е сравнително добре развита в транспортно отношение. Пътната артерия от най–висок клас, преминаваща през територията на общината е първокласен път – I–7, пресичащ територията на пет административни области в България – Силистра, Шумен, Бургас, Сливен и Ямбол.

Преминаващите през територията на общината пътища от републиканската пътна мрежа осигуряват транспортна достъпност на северните и североизточни части на страната с южните части на Източна България. В посока запад се осъществява връзката на общинската територия с другите части на страната.

Общата дължина на Републиканската пътна мрежа на територията на общината е 121,907 км. Най–голям дял сред тях заемат третокласните пътища – 47,3% (57,607 км), следвани от второкласните – 29,5% (36,000 км). Делът на първокласните пътища в структурата на републиканската пътна мрежа на местно ниво, е 23,2% (28,300 км).

Първокласни пътища

I-7: гр. ОПУ Шумен – Берово – гр. ОПУ Сливен

- Пътят провежда международните потоци Румъния – България – Турция и обратно;
- Премахва през западната част на общината;
- Дължина на територията на община Сунгурларе: **28,300 км** (от км 189,300 до км 217,600)

Второкласни пътища

II-73: гр. ОПУ Шумен – Лозарево – (Карнобат – Бургас)

- Дължина на територията на община Сунгурларе: **36,000 км** (от км 43,500 до км 79,500)

Третокласни пътища

III-705: Берово – Сунгурларе – Мъдрино – (Лозарево – Карнобат)

- Дължина на територията на община Сунгурларе: **21,900 км** (от км 0,000 до 21,900 км) и **0,846 км** (от км 23,700 до км 24,546)⁴⁴

III-7006: (Върбица – Берово) – Садово – гр. ОПУ Сливен

- Дължина на територията на община Сунгурларе: **7,600 км** (от км 0,000 до км 7,600)

III-7305: (Веселиново – Лозарево) – Камчия – Съединение – Люляково – Череша – Вресово – (Дъскотна – Айтос)

- Дължина на територията на община Сунгурларе: **9,314 км** (от км 0,000 до км 9,314)

III-7306: Лозарево – Черница – Сунгурларе – Славянци – Чубра – гр. ОПУ Сливен

- Дължина на територията на община Сунгурларе: **7,525 км** (от км 0,000 до км 7,525) и **10,422 км** (от км 8,678 до км 19,100)
- 2 224 км – от км 7,525 до км 8,678 път III-7306 е дублиран с път III-705

Таблица 40. Републиканска пътна мрежа на територията на община Сунгурларе

Източник: Общ устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.)

По данни на Общия устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.), с лошо състояние се отличават следните участъци от републиканската пътна мрежа:

- **18,8 км от път I-7:** от км 189,3 до км 202,2 и от км 205,8 до км 211,7;
- **7,3 км от път III-7305:** от км 0,0 до км 7,3;
- **4,1 км от път III-7306:** от км 15,0 до км 19,1.

⁴⁴ Пътят напуска административните граници на община Сунгурларе, навлиза в община Карнобат, след което отново се връща в обхвата на община Сунгурларе.

В посочения източник на информация се отбелязва, че състоянието на останалите участъци от републиканската пътна мрежа, преминаващи през територията на община Сунгурларе, е от „добро“ до „средно“.

През територията на общината преминават 11 бр. пътища от общинската пътна мрежа с обща дължина от 93,11 км. Общинската пътна мрежа в община Сунгурларе е добре развита, като са осигурени възможности за транспортен достъп на всички населени места в общината с общинския център. Транспортната свързаност между населените места се осъществява основно посредством четвъртокласни пътища. В общинския център гр. Сунгурларе е разположена единствената автогара в административния обхват на общината.

Състоянието на част от пътищата от четвъртокласната пътна мрежа е лошо и неподдържано. Налице е необходимост от изпълнението на мерки и дейности по тяхното обновление и модернизация. Същото е в сила и за състоянието на уличната мрежа на територията на общината – тя е силно амортизирана и в лошо състояние⁴⁵.

Сред основните проблеми, ограничаващи възможността за подобряване параметрите на пътищата от общинската пътна мрежа, е липсата на финансови средства за реализирането на дейности по техния ремонт и поддръжка.

Междуселищният транспорт в община Сунгурларе осигурява добра транспортна достъпност между общинския център гр. Сунгурларе и останалите населени места – села в общината. Територията се обслужва и от автобусни линии, свързващи изследваната територия със съседни общини и области в страната.

Превозът на пътуващите ученици на територията на общината, е обезпечен от Общинска администрация – Сунгурларе.

1.4.1.2. Железопътна мрежа

Територията на община Сунгурларе се пресича от железопътна линия в направление Карнобат – Синдел⁴⁶, която е част от главна железопътна линия № 3 в направление София – Варна. Посредством железопътната линия се осъществява транспортна свързаност между южните и северните части на Източна България.

⁴⁵ По данни на: Общински план за развитие на община Сунгурларе за периода 2014–2020 г.

⁴⁶ Начална гара – Карнобат; с. Синдел – община Аврен, област Варна.

За товаро–разтоварни дейности се използва жп гара Лозарево. В административния обхват на община Сунгурларе, по протежението на жп линията са разположени още две жп гари – Подвис и Завет, както и две жп спирки – Вълчин и Ведрово.

По данни на анализа, извършен за нуждите на Общия устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.), релсо–траверсовата скара се отличава с добро техническо състояние, гарантирайки скоростите, заложените в графика за движение на влаковете.

1.4.1.3. Основни изводи

Републиканската пътна мрежа на територията на община Сунгурларе е представена от I^{-ви} (1 бр.), II^{-ри} (1 бр.) и III^{-ти} (4 бр.) клас пътища. През общината преминават 11 бр. пътища IV^{-ти} клас, отнасящи се към общинската пътна мрежа, която е добре развита на територията на общината. Налице е необходимост от осъществяването на дейности по реконструкция и/или основни ремонти на пътища от общинската пътна мрежа.

1.4.2. Водоснабдителна и канализационна мрежа

1.4.2.1. Водоизточници и водохващания

Водоснабдяването на населените места в административния обхват на община Сунгурларе с питейна вода, се осъществява посредством:

- местни водоизточници: каптажи, дренажи, тръбни и шахтови кладенци;
- водоснабдителна система „Камчия“ по направлението Айтос – НХК – гр. Бургас.

Водоснабдяването с питейна вода на общинския център гр. Сунгурларе и селата Славянци, Чубра, Лозарево, Черница, Подвие и Прилеп, е осигурено от деривация „Камчия“.

На територията на редица населени места в административния обхват на общината, питейната вода се ползва за поливни цели.

На територията на общината е изградена хидромелиоративна система за напояване, предназначена за поливните площи, разположени около землищата на населените места гр. Сунгурларе, с. Славянци, с. Чубра, с. Горово. Изградената в периода 1968–1985 г. напоителна система „Каябашко блато“ е със заварен обем от 11 400 000 м³ – на езеро Скала I, и от 1 220 000 м³ – на езеро Скала II. Езерата от напоителната система нямат водосборна

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

област. Изградено е водохващане, подаващо вода с обем 1,0–1,5 млн. м³/год. Системата поддържа 10 атмосфери налягане, а техническото ѝ състояние е добро. Ползването на хидромелиоративната система за напояване се осъществява в периода 15 юни – 15 септември. Основните проблеми, съпътстващи нейното стопанисване, са свързани с кражби и повреди по съоръженията. Разработен е проект за пълна автоматизация на водоподаването на цялата система, който понастоящем не е реализиран⁴⁷.

Разглежданото хидромелиоративно съоръжение може да напоява площ в размер на до 26 000 дка на територията на община Сунгурларе. Водоподаването става с гравитачен канал с обща дължина на довеждащия водопровод 9,8 км. Съществуват 5 масива за напояване, в т.ч. четири в рамките на общината – Сунгурларе I и II, Славянци, Чубра, и един в административния обхват на община Котел – с. Аврамово.

По данни на Доклада за състоянието на околната среда за 2020 г. на РИОСВ – Бургас, разположеният в землището на едноименното село язовир „Скала 1“ е частна държавна собственост. Водните му маси се използват за напояване и отдаване под наем на фирма „Диаманта“ ЕООД за рибопроизводство. Техническото състояние на язовира е изправно. Язовир „Скала 2“ също попада в землището на с. Скала и също е частна държавна собственост. Водните му маси се използват за пълнене на язовир „Скала 1“. Техническото състояние на язовира е изправно.

За поливни нужди се използват и изградените на територията на общината микроязовири.

1.4.2.2. Пренос и пречистване на води

Общата дължина на изградената водопроводна мрежа на територията на община Сунгурларе е 243,45 км, в т.ч. 11,6% (28,22 км) – в град Сунгурларе и 88,4% (215,23 км) – на територията на останалите населени места – села. Водопроводната мрежа на територията на общината в своята преобладаваща част е остаряла и силно амортизирана. Изградените водопроводи са главно от етернитови и стоманени тръби. В отделни участъци е извършена подмяна с полиетиленови тръби. В резултат, се наблюдават високи загуби на питейна вода

⁴⁷ По данни на: Общ устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.)

и аварии по водопроводната мрежа. Най-голям дял в структурата на водопроводната мрежа заемат етернитовите тръби – 68,0% (165 км), следвани от полиетиленовите тръби с висока плътност – 16% (40 км). На трето място се нареждат стоманените тръби с 12,6% (30,4 км)⁴⁸.

Налице е необходимост от осъществяването на мерки и дейности за реконструкция и модернизация на остарялата водопроводна мрежа, което ще доведе до намаление на наблюдаваните понастоящем високи загуби на питейна вода и чести аварии.

Сред приоритетните за решаване проблеми, се откроява необходимостта от включване на нови водоеми към водоснабдителната мрежа на територията на общината.

Към момента на разработване на анализа за нуждите на Общия устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.), на територията на общината са стартирали строителни дейности по проект на МРРБ – „Довеждащ водопровод за водоснабдяване на с. Черница, гр. Сунгурларе, с. Славянин, с. Чубра, с. Мокрен, с. Пъдарево и Полеви полигон „Ново село“.

Сред реализираните дейности за подобряване параметрите на водопроводната мрежа на територията на общината, можем също да посочим:

- Изградени и въведени в експлоатация реконструкции на водопроводните мрежи на с. Подвис – I етап и с. Съединение;
- Реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа на с. Манолич с изграждане на канализационна мрежа.

През 2016 г. са съгласувани технически проекти за частична реконструкция на вътрешните водопроводни мрежи за селата Лозарево и Чубра, и за пълна реконструкция на вътрешна водопроводна мрежа за с. Грозден. Към момента на разработване на анализа за нуждите на Общ устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.), тези проекти не са осъществени.

На територията на община Сунгурларе функционира Пречиствателна станция за питейни води „Камчия“, разположена в землището на с. Прилеп.

⁴⁸ По данни на: Общ устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.)

1.4.2.3. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяването и отвеждането на отпадъчни води на територията на област Бургас се извършва от „Водоснабдяване и канализация“ ЕАД – Бургас. За осигуряване на вода за питейно–битови нужди в община Сунгурларе отговаря Експлоатационен район „Сунгурларе“.

Голяма част от населените места в административния обхват на община Сунгурларе, се водоснабдяват от водоснабдителна система „Камчия“.

Канализационна мрежа е изградена в няколко населени места в административния обхват на общината. Тя е частично изградена на територията на общинския център гр. Сунгурларе, както и в селата Прилеп, Грозден, Подвис. С напълно изградена канализационна мрежа се отличават селата Манолич, Пчелин и Велислав.

Територията на област Бургас се отличава с голям брой на изградените селищни пречиствателни станции за отпадъчни води (СПСОВ). На територията на община Сунгурларе е изградена Пречиствателна станция за отпадъчни води при с. Манолич.

По данни на Общия устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.), са извършени прединвестиционни проучвания за обект ГПСОВ на общинския център гр. Сунгурларе.

Проблем на територията на общината се явява извършването от страна на домакинствата и обществения сектор заустване на отпадъчни води в септични ями. В резултат, се създават предпоставки за замърсяване на почвата, повърхностните и подземни води.

1.4.2.4. Основни изводи

В резултат на извършения анализ на водоснабдителната и канализационна мрежа, можем да направим следните изводи:

- Налице е необходимост от доизграждане и модернизация на водопроводната и канализационна инфраструктура на територията на община Сунгурларе. Следва да се предприемат мерки и дейности, в областта на: подмяна на остарелите водопроводни тръби с цел намаляване на наблюдаваните високи загуби на

питейна вода; доизграждане на канализационните мрежи в населените места в областта;

- На територията на общината е изградена пречиствателна станция за питейни води „Камчия“, намираща се в землището на с. Прилеп. В близост до с. Манолич функционира единствената в община Сунгурларе Пречиствателна станция за отпадъчни води. Извършени са прединвестиционни проучвания за изграждането на ГПСОВ на гр. Сунгурларе;
- Наблюдава се заустване на отпадъчни води в септични ями, извършвано от битовия и общинския сектор, което се явява предпоставка за възникване на различни проблеми от екологично естество.

1.4.3. Телекомуникационна и съобщителна мрежа

Всички населени места в административния обхват на община Сунгурларе са телефонизирани. Налични са десет автоматични телефонни централи (с автоматично входящо и изходящо избиране), в т.ч. една възлова – в гр. Сунгурларе и девет крайни – в селата Бероново, Везенково, Съединение, Прилеп, Лозарево, Подвис, Терзийско, Ведрово и Манолич.

Всички населени места в община Сунгурларе имат ефирно покритие с радио и телевизионен сигнал. В общината има покритие на трите мобилни комуникационни оператора.

„Българска телекомуникационна компания“ (БТК) ЕАД предоставя телевизионна услуга по технология Direct to The Home TV (DTH TV), която е достъпна на територията на цялата община.

Телевизионно покритие на територията на община Сунгурларе с цифров сигнал по населени места, се осигурява от „НУРТС България“ – дружество, 100% собственост на БТК ЕАД.

Пощенски станции са налични в почти всички населени места в административния обхват на община, с изключение на селата Дъбовица, Горово, Костен, Климащ, Босилково, Камчия, Завет.

Чрез включените мерки в Направление I т.3 от Пътната карта към Националния план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение, е предвидено осигуряване на публичен и частен ресурс за изграждането на широколентова инфраструктура от следващо поколение в райони, където липсва пазарен интерес. Необходимо е проектите в областта на информационните и комуникационни технологии в селските райони да се фокусират върху: обезпечаване на широколентов достъп до интернет, отговарящ на изискванията на новите комплексни електронни услуги; съдържание, съобразено с интересите на населението в тези райони и услуги, насърчаващи ползването на интернет; и развиване на нови компютърни умения за ползване на интернет и електронни услуги⁴⁹.

В ИТСП на Югоизточен регион за периода 2021–2027 г. се посочва, че *„навременната оптимизация на комуникационната инфраструктура на държавната администрация чрез изграждане на единна електронна съобщителна мрежа е задължително условие за икономическото развитие на страната“*. Осигурена свързаност към единната електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на държавната администрация е налице за 74 общини в страната, а други 49 общини са в процес на свързване като част от мярка I.3.2 на Пътната карта към Националния план за широколентова инфраструктура за достъп от следващо поколение. По данни на посочения стратегически документ, към месец май 2019 г. 142 общини в България все още не са свързани към ЕЕСМ на държавната администрация, като 17 от тях попадат в обхвата на ЮИР. На територията на област Бургас това са 7 общини – Карнобат, Малко Търново, Царево, Поморие, Созопол, Сунгурларе и Приморско.

Сред основните проблеми, свързани със състоянието на телекомуникационната и съобщителна мрежа в община Сунгурларе, се откроява липсата на добро покритие на мобилните комуникационни оператори на територията на някои населени места в общината.

⁴⁹ По данни на ИТСП на Югоизточен регион за периода 2021–2027 г.

1.4.4. Енергийна мрежа

1.4.4.1. Електроснабдяване

Всички населени места на територията на община Сунгурларе са електрифицирани. Изградените мрежи и съоръжения за производство, пренос и разпределение на електрическа енергия в общината, са добре развити и притежават капацитет да поемат допълнително натоварване при покриване потребностите на битовите и промишлени потребители.

Електрозахранването в общината се осъществява от една подстанция 110/20 kV, разположена в гр. Сунгурларе. на територията на с. Лозарево е изградена възлова станция, която от 2010 г. насам се управлява дистанционно от диспечерска служба.

Поддръжката и развитието на електроразпределителната мрежа и прилежащата ѝ инфраструктура на територията на община Сунгурларе, се осъществява от електроснабдително дружество „Електроразпределение Юг“ ЕАД⁵⁰.

Всички населени места в общината получават захранване от електроразпределителната мрежа средно напрежение (20 Kv), посредством въздушни и кабелни електропроводни линии с обща дължина 288 км. Електрозахранването с ниско напрежение на територията на населените места в общината, се извършва с въздушна мрежа. Разпределителна мрежа за общинския център гр. Сунгурларе е организирана кабелно, а за останалите населени места в обхвата на общината – въздушно. На територията на общината работят 179 трафопоста.

Трафопостовите и разпределителната мрежа 20 kV на територията на община Сунгурларе, се отличават с много добро техническо състояние. Налице е значителен резерв на преносната им възможност, която достига до 30–35%. Добро е състоянието и на мрежите с ниско напрежение в обхвата на общината. Налице е значителен резерв на инсталираните трансформаторни мощности в трафопостовите. Отчетената средна натовареност за територията на община Сунгурларе е около 50%. В последните години се наблюдава незначително колебание в потреблението на електроенергия на местно ниво между 12,5 и 14.5 млн. KWh.

⁵⁰ До месец май 2017 г. с наименование „ЕВН България Електроразпределение“ ЕАД.

През територията на общината преминава магистрален газопровод, което обуславя съществуващите възможности за газифициране на част от населените места и промишлени предприятия. Понастоящем територията на община Сунгурларе не е газифицирана и респективно не се осигурява употреба на природен газ за битови и промишлени нужди.

Сред проблемите в областта на разглежданата проблематика се открояват посегателствата на съоръженията и мрежите, както и кражбите на електроенергия от страна на различни консуматори. Посоченото се свързва с необходимостта от въвеждане на ефективен контрол за засичане и отчитане на консумираната енергия от потребителите⁵¹.

Изходните пътни артерии в общинския център гр. Сунгурларе са осветени на 100%, докато уличното осветление в останалите населени места функционира на около 30–40%. В преобладаващата си част използваните осветителни тела са от стар тип, което е причина за значителните разходи за електроенергия. Налице е необходимост от подмяна на уличните лампи с енергоспестяващи.

1.4.4.2. Възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност

По данни на ИТСП на Югоизточен регион за периода 2021–2027 г., към средата на 2018 г. в община Сунгурларе, са изградени следните мощности по видове ВИ:

- Водоелектрически централи (ВЕЦ) мощност: **1,3 MW**;
- Фотоволтаични електрически централи (ФТЕЦ) мощност: **3,6 MW**;
- ВИ – общо мощност: **4,9 MW**;
- Плътност: **6,20 MW/1000 km²**.

Общата мощност от ВИ в общината е 4,9 MW, които се равняват на 4,7% в структурата на показателя на областно ниво (103,8 MW). Посочената стойност отрежда на община Сунгурларе шесто място сред 13^{-те} общини в административния обхват на област Бургас по мощност на изградените централи от ВИ. По-висока стойност на показателя се отчита за общините Камено (35,6 MW), Средец (17,2 MW), Айтос (14,7 MW), Поморие (7,3 MW), Карнобат (6,3 MW). Община Сунгурларе е сред двете общини в област Бургас (заедно

⁵¹ По данни на: Общинска програма за енергийна ефективност на община Сунгурларе за периода 2016–2020 г.

с община Несебър), в чийто обхват са изградени мощности на ВЕЦ, като община Сунгурларе заема първо място с 1,3 MW инсталирани мощности, при 0,6 MW за община Несебър.

Понастоящем общината изпълнява Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива на територията на община Сунгурларе в периода 2020–2030 г. Главна стратегическа цел на програмата е: *„Повишаване енергийната независимост на община Сунгурларе, чрез насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива в публичния и частния сектор“*. Формулираната цел се основава на два приоритета, към които са дефинирани специфични цели и мерки за реализация.

В разглеждания документ е извършена оценка на потенциала и възможностите за използване на ВЕИ по видове ресурси на територията на общината. Относно слънчевата енергия се отбелязва възможността за приоритетно производство на гореща вода през късна пролет, лято и ранна есен, посредством преобразуването на слънчевата радиация в топлина чрез конвенционални термични слънчеви колектори. Понастоящем е изградена фотоволтаична централа в с. Чубра, разположена на покрива на малка търговска сграда. Фотоволтаични паркове са изградени в общинския център гр. Сунгурларе и в с. Вълчин.

На територията на община няма изградени централи за производство на енергия от вятър.

Ресурсът за производство на електроенергия от водноелектрически централи в общината, се свързва с преминаващите през територията ѝ водоизточници, отличаващи се с добри количествени и качествени параметри. На левия бряг на р. Луда Камчия са изградени мини ВЕЦ, с годишно производство на енергия в размер на 1,3 MW.

По отношение на енергията от биомаса, в документа се отбелязва, че на територията на община Сунгурларе не са налице възможности за производството ѝ. Посочва се и свързаната с развитието на животновъдството потенциална възможност за инвестиции в инсталации за производство на биогаз от оборска тор.

В периода 2016–2020 г. общината изпълнява Общинска програма за енергийна ефективност, чието разработване е регламентирано в Закона за енергийната ефективност. В документа са дефинирани следните три приоритета:

- Повишаване на енергийната ефективност в сградите, общинска собственост;
- Повишаване на енергийната ефективност в жилищните сгради на територията на общината;
- Въвеждане на управление на енергията на територията на общината;

Мерките за повишаване на енергийната ефективност на територията на общината се свързват най-вече с осъществяването на дейности по оптимизиране на уличното осветление, както и с подмяната на осветителните тела с енергоспестяващи.

През 2020 г. е извършено енергийно обследване на улично осветление за гр. Сунгурларе и селата Лозарево и Подвис. Общинска администрация – Сунгурларе кандидатства за финансова подкрепа по линия на Норвежкия механизъм по процедура „Рехабилитация и модернизация на общинската инфраструктура – системи за външно изкуствено осветление на общините“. На първи етап от процедурата, проектът е с одобрен енергиен одит от Агенцията за устойчиво енергийно развитие.⁵²

Относно енергийната ефективност на сградния фонд, е налице необходимост от нейното повишаване в рамките на различни сгради общинска публична и частна собственост. Това е възможно посредством изпълнението на мерки и дейности в рамките на програми за енергийна ефективност. На местно ниво приоритетни обществени сгради са тези на общинската образователна, социална, здравна инфраструктури.

Предприемането на целенасочени мерки и дейности за повишаване на енергийната ефективност на територията на община Сунгурларе, следва да се разглежда като неотменна част от провежданата политика на местно ниво и в програмния период 2021–2027 г.

⁵² По данни на: Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива на територията на община Сунгурларе в периода 2020–2030 г.

1.4.4.3. Основни изводи

В резултат на извършения анализ на енергийната мрежа на територията на община Сунгурларе, можем да направим следните изводи:

- Енергийната система в общината е добре развита и притежава капацитет да поеме натоварвания в потреблението от страна на битови и промишлени потребители;
- Относно производството на енергия от възобновяеми енергийни източници, територията на общината се отличава с потенциал за изграждане на мощности на водноелектрически централи (ВЕЦ) и на фотоволтаични електрически централи (ФтЕЦ);
- Предприемането на мерки и дейности за повишаване енергийната ефективност на територията на общината, следва да се разглежда като неотменна част от провежданата политика на местно ниво и през настоящия програмен период 2021–2027 г.

1.5. Екологично състояние и рискове

1.5.1. Проблеми от екологичен характер и източници на замърсяване на територията на община Сунгурларе

В община Сунгурларе не са налице условия за възникване на сериозни и трайни екологични проблеми, което се свързва най-вече с ограничения брой промишлени предприятия. Възможна е проявата на някои краткотрайни неблагоприятни условия на природната среда, свързани със:

- Замърсяване на водите в резултат от дейността на селскостопанския и комунално–битовия сектор, нерегламентираните сметища;
- Замърсяване на атмосферния въздух от транспорта, нерегламентираните сметища и инцидентно възникнали пожари;

- Замърсяване и нарушаване на почвите от селскостопански дейности, отпадни води от комунално–битовия сектор, сметищата, строителните дейности и др.

Сред потенциалните дейности, които биха могли да породят геоecологични проблеми са: нерегламентираната сеч, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, прекомерното пашуване, браконьерството.

В периода 2016–2020 г. община Сунгурларе изпълнява Програма за опазване на околната среда.

1.5.2. Анализ на състоянието на компонентите на природната среда

1.5.2.1. Качество на атмосферния въздух

Качеството на атмосферния въздух на територията на община Сунгурларе е под контрола на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ) – Бургас.

В ролята на основен източник на замърсяване на атмосферния въздух в общината е изгарянето на твърди горива за отоплението на битови, административни и сгради на частния сектор. Сред останалите източници на емисии в община Сунгурларе са автомобилният транспорт, дървопреработващите предприятия, пасищното животновъдство.

- **Контролирани обекти с източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух по общини**

По данни на Доклада за състоянието на околната среда през 2020 г. на РИОСВ – Бургас, действащите промишлени обекти в община Сунгурларе са 11 бр. Промислените източници с горивни инсталации над 0,5 MW работят с гориво природен газ.

През 2020 г. са извършени собствени периодични измервания (СПИ) на изпусканите в атмосферата емисии на серен диоксид, азотни оксиди и въглероден оксид, което се осъществява от четири котли на цехове на предприятието „Винекс Славянци“ АД, развиващо дейност в областта на винопроизводството и производството на спиртни напитки. Резултатите от проведените измервания показват спазване на съответните норми за допустими емисии (НДЕ).

1.5.2.2. Повърхностни и подземни води

В ролята на основни емитери на вредни вещества в повърхностните водни течения на територията на община Сунгурларе влизат:

- Комунално–битовите води от населените места: липса на изградена селищна канализация и директно заустване на отпадъчните води;
- Замярявания от личните земеделски и животновъдни стопанства;
- Замярявания от животновъдни ферми;
- Замярявания с отпадни води от промишлени предприятия;
- Нерегламентирани сметища, вкл. от органични отпадъци от личните стопанства.

По данни на Доклада за състоянието на околната среда през 2020 г. на РИОСВ – Бургас, мрежата за мониторинг на повърхностни води във водосбора на р. Мочурица на територията на РИОСВ–Бургас включва девет пункта за мониторинг, в които се провежда мониторинг по биологични елементи за качество. В административния обхват на община Сунгурларе попадат два от тези пунктове за мониторинг – при с. Чубра и при гр. Сунгурларе (мост за с. Грозден).

В ролята на основни индустриални емитери на р. Мочурица на територията на общината, влизат:

- **„Винекс Славянци“ АД – цех Сунгурларе в гр. Сунгурларе**
 - зауства производствени отпадъчни води след утаечна система в безименно дере, което се влива в р. Мочурица
- **„Винекс Славянци“ АД – цех Лозарево в с. Лозарево**
 - зауства пречистени в локална пречиствателна станция за отпадъчни води (ЛПСОВ) смесен поток битово–фекални и производствени отпадъчни води в канавка, вливаща се в яз. Петковец
- **„Винекс Славянци“ АД – цех Славянци в с. Славянци**
 - зауства битово–фекални и производствени отпадъчни води след утаечна система в канавка в р. Мочурица
- **„Птицекланица Чубра“ – с. Чубра**
 - месопреработвателно предприятие за бяло птиче месо;
 - след пречистване в ЛПСОВ отпадъчните води се заустват в дере, вливащо в р. Мочурица.

Източник: Доклад на РИОСВ – Бургас за състоянието на околната среда през 2020 г., <http://riosvbs.com/home/bar/1010>

На територията на община Сунгурларе са разположени следните стопански субекти, източници на отпадъчни води:

Поречие Река Камчия
– Канализационна система на с. Манолич
Поречие Река Тунджа
– „Винекс Славянци“ АД – с. Славянци
– „Винекс Славянци“ АД – гр. Сунгурларе
– „Винекс Славянци“ АД – с. Лозарево
– „Птицекланица Чубра“ – с. Чубра, на „Ависпал“ ООД
– „Агровин“ ООД – Винарна Шато Сунгурларе – гр. Сунгурларе

Източник: Доклад на РИОСВ – Бургас за състоянието на околната среда през 2020 г., <http://riosvbs.com/home/bar/1010>

По данни на Доклада за състоянието на околната среда за 2020 г. на РИОСВ – Бургас, „Напоителни системи“ ЕАД – клон Бургас експлоатира и поддържа девет язовира, в т.ч. два – публична държавна собственост, и седем – частна държавна собственост. В административния обхват на община Сунгурларе попадат два от тях – „Скала 1“ и „Скала 2“, които са частна държавна собственост и се намират в землището на едноименното село. Водните маси на язовир „Скала 1“ се използват за напояване и отдаване под наем на фирма „Диаманта“ ЕООД за рибопроизводство. Водните маси на язовир „Скала 2“ се използват за пълнене на язовир „Скала 1“. Техническото състояние и на двата язовира е изправно.

През 2020 г. Националната мрежа за оперативен мониторинг на химичното състояние на подземните води в обхвата на РИОСВ–Бургас, включва седем хидрогеоложки пункта за мониторинг, четири от които са разположени на територията на община Сунгурларе:

– BG3G000000NMP015: Сондаж – 3, с. Чубра, община Сунгурларе
– BG3G000000QMP016: Сондаж, с. Сунгурларе, община Сунгурларе
– BG3G000rQhMP127: Извор „Синора“, с. Вълчин, община Сунгурларе
– BG3G00000N2MP138: Извор „Софрониева чешма“, с. Костен, община Сунгурларе

Антропогенната дейност оказва влияние върху качеството на подземните води, водейки до проявата на различни замърсявания, причинени от точкови и дифузни

източници. Потенциалните проблеми с качеството на подземните води в община Сунгурларе, се свързват с различни точкови източници на замърсяване – населени места без изградена канализация; индустриални площадки; депа за отпадъци. Основен дифузен източник на замърсяване се явяват селскостопанските дейности.

Водоснабдяването и отвеждането на отпадъчни води на територията на община Сунгурларе се извършва от „Водоснабдяване и канализация“ ЕАД – Бургас. По водоразпределителната мрежа се наблюдават значителни общи загуби на питейни води и чести аварии. На територията на общината е изградена пречиствателна станция за питейни води „Камчия“, разположена в землището на с. Прилеп. Канализационна мрежа е изградена в няколко населени места в общината – изградена е частично в гр. Сунгурларе и в селата Прилеп, Грозден, Подвис; с напълно изградена канализационна мрежа са селата Манолич, Пчелин и Велислав. Налице е необходимост от разширение, реконструкция и модернизация на водоснабдителната и канализационна инфраструктура в общината.

На територията на община Сунгурларе е изградена пречиствателна станция за отпадъчни води, разположена при с. Манолич, попадаща в категория „*пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) с изградени всички съоръжения за пречистване, включително за отстраняване на биогенните елементи азот и фосфор*“. Отпадъчните води от канализационната система, след ПСОВ с изградени съоръжения за механично и биологично пречистване, се заустват в сухо дере, вливащо се в опашката на яз. Камчия.⁵³

1.5.2.3. Земи и почви

Състоянието на почвите в дадена територия се намира под влиянието на комплекс от фактори – структура на растениевъдната практика, възможности за напояване на земите, активност на ерозионните процеси и др.

По данни на Доклада на РИОСВ – Бургас за 2020 г. за състоянието на околната среда, на територията на община Сунгурларе – в с. Терзийско, се намира пункт за мониторинг на почвите от мрежата на ниво I за съдържание на тежки метали и металоиди. През 2020 г. е

⁵³ По данни на: Доклад на РИОСВ – Бургас за състоянието на околната среда през 2020 г.

проведен мониторинг на пункта в общината, като е извършено пробонабиране за пълен набор от показатели.

През 2020 г. РИОСВ – Бургас дава становища на седем Годишни доклади по околна среда (ГДОС) във връзка с изпълнение на условията по мониторинг на почви в Комплексните разрешителни. Такова становище е дадено за обслужващото община Сунгурларе⁵⁴ „Регионално предприятие за управление на отпадъците“, което се намира в административния обхват на община Бургас – с. Братово.

Контейнерите тип „Б–Б кубове“, в които се съхраняват пестициди в обхвата на РИОСВ – Бургас, са разположени на 11 площадки, в т.ч. 1 на територията на община Сунгурларе – в с. Черница. На площадката в община Сунгурларе в 11 контейнера се съхраняват 44 000 кг излезли от употреба препарати за растителна защита.

През 2020 г. е извършена планова проверка на 9 от 11^{те} площадки в административния обхват на РИОСВ – Бургас, включително и на тази в община Сунгурларе – Земеделска кооперация за производство и услуги (ЗКПУ) „Чубра – 93“. Съхраняваните пестициди са наследени от бившето ТКЗС в с. Чубра. При извършената проверка е установено, че складът е с компрометиран покрив, като са дадени предписания за отремонтване покрива на склада и намиране на фирма с разрешително по чл. 35 от ЗУО с цел предприемане на действия по обезвреждане на опасните отпадъци⁵⁵.

По отношение здравословното състояние на горите, през 2020 г. са регистрирани следните сигнали, отнасящи се за територията на община Сунгурларе:

- *Биотични фактори:* корояди (ДГС Карнобат, община Сунгурларе); съхнене на бора (ОГ Сунгурларе); *Corythucha arcuata*⁵⁶ (ОГ Сунгурларе);
- *Абиотични фактори:* снеголом и снеговал при иглолистни и широколистни.

Сред потенциалните рискови фактори се откроява опасността от възникването на горски пожари, които се явяват значителна заплаха за горите. През 2020 г. общинските горски територии в община Сунгурларе са засегнати от два пожара на площ от 112 дка.

⁵⁴ Обслужва общините Камено, Бургас, Айтос, Карнобат, Несебър, Поморие, Руен, Средец и Сунгурларе.

⁵⁵ По данни на: Доклад на РИОСВ – Бургас за състоянието на околната среда през 2020 г.

⁵⁶ Буболечка, вредител на дъбовете.

Опазването на горските територии общинска собственост в административния обхват на РИОСВ – Бургас се извършва от 39 бр. лица (по чл. 190 от Закон за горите – ЗГ), в т.ч. 9 бр. – на територията на община Сунгурларе.

Неконтролираната паша, както и причинените повреди на горите от дивеча, също допринасят за тяхната деградация.

1.5.2.4. Биоразнообразие и защитени територии

Биологичните ресурси на територията на община Сунгурларе се отличават с важно стопанско значение за развитието на горското стопанство, лова и риболова, билкарството, туризма.

На територията на общината попадат 6 защитени територии, обявени по Закона за защитените територии – 2 защитени местности и 4 природни забележителности, както и 8 защитени зони, обявени по Закона за биологичното разнообразие.

Най-голям дял от площта на община Сунгурларе от 49,5% (393 876 дка) заемат горските територии. На второ място се нареждат земеделските с дял от 45,9% (365 257 дка), следвани от „водните течения и водни площи“ – 2,1% (16 733 дка). С най-малък дял се отличават „населени места и други урбанизирани територии“ – 2,0% (15 919 дка) от общинската територия.

Горските ресурси благоприятстват развитието на различни икономически дейности, сред които добив и преработка на дървесина, беритба на горски билки, гъби и плодове. Горските територии създават условия за развитието на различни алтернативни форми на туризъм – природен (екотуризм), пешеходен. Територията на община Сунгурларе се включва в обхвата на ДГС „Карнобат“.

Горската растителност в обхвата на разглежданата територия е представена от смесени широколистни гори, в чийто състав преобладават: благуна, цер, зимен дъб, обикновен бук. В равнинните територии са разпространени гори от ясен, бряст, летен дъб. Сред типичните представители на фауната са: благороден елен, сърна, дива свиня, заек, дива котка, чакал, лисица, вълк и др.

Сред основните заплахи за биоразнообразието на територията на община Сунгурларе, се открояват: пожарите, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, браконьерството и изсичането на горите за огрев, незаконното пашуване.

1.5.2.5. Зелени площи

Зелената система в общината е предназначена за подобряване на жизнената среда и облика на населените места, посредством поддържането на екологична, рекреативна, естетическа и защитно–мелиоративна функции.

Зелената система на дадена територия включва обществените озеленени площи, в т.ч. всички паркове, градини, улично озеленяване, извънселищни паркове и горски паркове, гробищни паркове, защитни насаждения и разсадници.

Зелените площи на територията на общината са *„сравнително малко на брой и с ограничена площ“*⁵⁷. По данни на Общия устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.), на територията на общината са разположени следните зелени площи:

- Централен градски парк, разположен в УПИ I, кв. 56, гр. Сунгурларе;
- Парк, разположен в УПИ I, кв. 79, гр. Сунгурларе.

1.5.3. Анализ на факторите за въздействие

1.5.3.1. Отпадъци. Управление на отпадъците

В община Сунгурларе се генерират следните видове отпадъци – смесени битови отпадъци, производствени, строителни, опасни отпадъци. В ролята на основен източник на отпадъци в общината влизат: домакинствата, производствените предприятия, строителството, животинските ферми, търговските обекти.

⁵⁷ По данни на: Общ устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.)

Всички 28 населени места⁵⁸ в териториалния обхват на община Сунгурларе са включени в системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване. Делът на населението, обхванато от системи за организирано сметосъбиране е 100,0%⁵⁹.

Дейността по сметосъбиране в населените места е организирана от община Сунгурларе, която участва в *Регионално сдружение за управление на отпадъците Бургас*, включващо 9 общини в териториалния обхват на областта – Камено, Бургас, Айтос, Карнобат, Несебър, Поморие, Руен, Средец и Сунгурларе. Събраните отпадъци се депонират на Регионално депо за неопасни отпадъци „Братово – запад“, разположено на територията на с. Полски извор (община Камено, област Бургас). Обслужваните девет общини са групирани в три зони на обслужване, като община Сунгурларе заедно с община Карнобат попадат в трета – вътрешна зона и се обслужват от претоварна станция Карнобат. По данни на Доклада на РИОСВ – Бургас за състоянието на околната среда за 2020 г., община Сунгурларе извозва директно отпадъците до Регионалното депо.

Изграждането на регионалното депо е осъществено по линия на проект „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Бургас“, с финансовата подкрепа на ОП „Околна среда“ 2007–2013 г. На регионалното депо са изградени следните инсталации и съоръжения:

- Клетка 1: за депониране само на т.нар. крайни отпадъци; с период на експлоатация пет години;
- Сепарираща инсталация: за смесени битови отпадъци;
- Компостираща инсталация: за разделно събрани зелени и градински отпадъци
- Площадка за третиране на строителни отпадъци;
- Площадка за третиране на едрогабаритни отпадъци;
- Локална пречиствателна станция за отпадни води;
- Екоплощадка: за временно съхранение на опасни отпадъци и рециклируеми отпадъци.

⁵⁸ 28 са населените места в административния обхват на общината с отчетен брой население.

⁵⁹ По данни на Общинска администрация – Сунгурларе: информация, отнасяща се за периода 2014–2019 г.

Капацитетът на изградената първа клетка на Регионалното депо е на изчерпване, като понастоящем се изгражда втора клетка, *„която е оформена и се прави обвързка с комуникациите“*⁶⁰.

Генерираните на територията на община Сунгурларе битови отпадъци и част от производствените отпадъци се извозват за третиране на Регионално депо за неопасни отпадъци „Братово – запад“ от 2016 г. насам. До 2015 г. на територията на община Сунгурларе се експлоатира Общинско депо за неопасни отпадъци, намиращо се в землището с. Балабанчево. Неговата експлоатация е спряна въз основа на Заповед на Директора на РИОСВ – Бургас от 2015 г. По данни на Доклада на РИОСВ – Бургас за състоянието на околната среда за 2020 г., рекултивацията на Депа за неопасни отпадъци Айтос, Карнобат, Сунгурларе, Руен, Малко Търново, Средец и Несебър, е приключила.

Генерираното общо количество твърди битови отпадъци на територията на общината през 2015 г. е 1 770 тона, а нормата на натрупване на битови отпадъци е в порядъка на 148 кг/ж/год. Стойностите на двата показателя отреждат на община Сунгурларе последно място сред 9-те общини (Камено, Бургас, Айтос, Карнобат, Несебър, Поморие, Руен, Средец и Сунгурларе), участващи в Регионално сдружение за управление на отпадъците Бургас⁶¹.

В периода 2014–2019 г. общо образуваните битови отпадъци на територията на община Сунгурларе нарастват от 1 402 тона през 2014 г., на 1 761 тона през 2019 г. Най-ниска стойност на показателя е отчетена през 2016 г. – 604 тона. През последната разглеждана 2019 г. се отчита най-висока стойност на показателя „предадени за предварително третиране битови отпадъци“ – 1 490 тона. С най-голямо количество на предадените за рециклиране битови отпадъци се отличава 2017 г. – 525 тона.

⁶⁰ По данни на: Доклад на РИОСВ – Бургас за състоянието на околната среда за 2020 г.

⁶¹ По данни на: Общинска програма за управление на отпадъците на община Сунгурларе 2015–2020 г.

Година	Общо образувани битови отпадъци	Директно депонирани битови отпадъци	Предадени за предварително третиране битови отпадъци	Предадени за рециклиране битови отпадъци
	тона			
2014 г.	1 402	1 402	0	0
2015 г.	1 817	1 801	0	16
2016 г.	604	534	0	71
2017 г.	1 512	0	986	525
2018 г.	1 460	0	1 091	369
2019 г.	1 761	8	1 490	263

Таблица 41. Битови отпадъци на територията на община Сунгурларе в периода 2014–2019 г.

Източник: Общинска администрация – Сунгурларе

По отношение на нерегламентираното замърсяване с отпадъци, през 2020 г. РИОСВ – Бургас извършва проверки на територията на 13^{-те} общини, попадащи в административния обхват на област Бургас. На територията на община Сунгурларе, в землищата на някои населени места са установени нерегламентирани замърсявания, в резултат на което на кметовете на селата Съединение, Садово, Подвис, Берово, Везенково, са съставени АУАН⁶².

В община Сунгурларе е изградена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки (РСОО) и за разделно събиране на битови отпадъци (РСБО), които се обслужват от „Екопак“ АД, чрез „Евро Импекс – Бургас“ ЕООД. Сепарирането на отпадъците се извършва на площадката на дружеството в гр. Каблешково (община Поморие), където е разположена сепарираща инсталация.

По данни на Общия устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.), в изградената система за разделно събиране на отпадъци, са обхванати: гр. Сунгурларе – 9 точки, с. Манолич – 2 точки, с. Черница – 1 точка, с. Съединение – 3 точки, с. Славянци – 2 точки, с. Подвис – 2 точки, с. Грозден – 2 точки, с. Лозарево – 2 точки и с. Прилеп – 2 точки. Във всяка точка са поставени по два броя жълти контейнери за събиране

⁶² АУАН – Акт за установяване на административно нарушение.

на хартиени и картонени, пластмасови и метални опаковки, и един брой зелен контейнер за събиране на стъклени опаковки.

Всички 13 общини, попадащи в административния обхват на РИОСВ – Бургас имат сключени договори с:

- Организации по оползотворяване на **негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА)**, или с лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО. В различни обществени сгради са поставени са съдове за събиране на портативни батерии;
- Организации по оползотворяване на **излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО)**, или с лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО. В по-голяма част от общините се извършва кампанийно събиране на отпадъците от ИУЕЕО;
- Организации по оползотворяване на **излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС)**, или с лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО;
- Организации по оползотворяване на **излезли от употреба гуми (ИУГ)**, или с лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО.

Община Сунгурларе е сред 9^{-те} общини в обхвата на РИОСВ – Бургас (заедно с общините Айтос, Средец, Созопол, Поморие, Карнобат, Царево, Камено и Малко Търново) със сключен договор с организации по оползотворяване на **отработени масла и отпадъчни нефтопродукти** за създаване на система за разделно събиране и оползотворяване на отработени масла или с лица притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО.

По данни на РИОСВ – Бургас, през 2020 г. на територията на община Сунгурларе в експлоатация са следните съоръжения за третиране на отпадъци:

- Оператор на съоръжението: „**Леястом**“ ЕООД, гр. Сунгурларе. Вид на съоръжението/инсталацията: индукционна електрическа пещ с мощност 400 kW, капацитет 0,3 т/час;
- Оператор на съоръжението: „**Винекс Славянци**“ АД, гр. Сунгурларе. Вид на съоръжението/инсталацията: вертикална балираща преса – 350 кг/час;

- Оператор на съоръжението: „Винекс Славянци“ АД, с. Лозарево. Вид на съоръжението/инсталацията: вертикална балираща преса – 350 кг/час.

В периода 2015–2020 г. община Сунгурларе изпълнява Общинска програма за управление на отпадъците на територията на общината. По данни на посочения документ, контейнерите за отпадъци се поддържат в добро състояние, като при установена повреда се извършва подмяната им с налични оборотни съдове. Отчита се достатъчен брой на осигурените съдове за сметосъбиране. Сред основите проблеми се посочва остарелият парк на транспортни средства за транспортиране на битови отпадъци, като броят на автомобилите, закупени в периода на последните между две и десет години, е незначителен. В Програмата се отчита необходимостта от осигуряване на мобилна инсталация за рециклиране на строителни отпадъци на територията на региона в партньорство със строителния бранш. С цел предотвратяване генерирането на строителни отпадъци, се акцентира върху необходимостта от създаване на Логистичен център за строителни материали втора употреба, където да се осъществява безвъзмездно временно съхранение на разделно селектирани отпадъци от разрушаване на сгради.

На територията на общината се извършват ежегодни проверки за наличието на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци на закритите сметища в населени места от общината, като се следи и за наличието на новообразувани нерегламентирани сметища. Осъществяват се и дейности по почистване и недопускане на замърсявания на територията на общината.

1.5.4. Основни изводи за екологичното състояние и рискове

В резултат на извършения анализ на екологичното състояние и рискове на територията на община Сунгурларе, можем да направим следните изводи:

- Територията се отличава с добри екологични условия – в обхвата ѝ липсват населени места с обособени големи индустриални зони, влизащи в ролята на източник за замърсяване на атмосферния въздух и компонентите на природната среда;

- Качеството на атмосферния въздух в общината отговаря на стандартите и не създава здравен риск за населението. Основни източници на замърсяване на територията на общината битовото отопление (изгаряне на твърди горива) и автотранспорта;
- Основни индустриални източници на замърсяване на поречието на р. Мочурица, са няколко предприятия, разположени в общинския център гр. Сунгурларе и в селата Лозарево, Славянци и Чубра, които заустват производствени отпадъчни води в дерета/канавки, вливащи се в реката;
- Основен стопански субект – замърсител с отпадъчни води на поречие Река Камчия, е канализационната система на с. Манолич. Отпадъчните води от изградената при селото ПСОВ, се заустват в сухо дере, вливащо се в опашката на яз. Камчия;
- Предпоставка за възникването на проблеми от екологично естество, се явява извършването от битовия и общинския сектор заустване на отпадъчни води в септични ями. Сред основните дифузни източници на замърсяване на повърхностните и подземни водни тела, се явяват някои селскостопански дейности – земеделски и животновъдни стопанства и ферми;
- По водоразпределителната мрежа на територията на община Сунгурларе се наблюдават значителни общи загуби на питейна вода, както и чести аварии. В общината е изградена Пречиствателна станция за питейни води – „Камчия“ (с. Прилеп), както и Пречиствателна станция за отпадъчни води при с. Манолич. Канализационна мрежа е изградена в някои населени места – частично в гр. Сунгурларе, с. Прилеп, с. Грозден и с. Подвис; и напълно – в с. Манолич, с. Пчелин и с. Велислав. Съществува необходимост от разширение, реконструкция и модернизация на водоснабдителната и канализационна инфраструктура на територията на общината;
- По отношение на биологичното разнообразие, с икономическо значение се отличават горските ресурси, лечебните растения, животинските видове с ловно стопанско значение. Високозначими са поддържащите и регулиращи функции на

горите и защитените зони в общината по отношение на природните баланси, качеството на водите, атмосферния въздух и почвите, предотвратяването на рискови явления (пожари, ерозия, гравитационна деструкция и др.);

- Системата за сметосъбиране на битови отпадъци обхваща 100% от населението на община Сунгурларе. Общината участва в Регионално сдружение за управление на отпадъците Бургас (заедно с общините – Камено, Бургас, Айтос, Карнобат, Несебър, Поморие, Руен, Средец). Генерираните отпадъци в общината се депонират на Регионално депо за неопасни отпадъци „Братово – запад“ (с. Полски извор, община Камено, област Бургас);
- Актуален е проблемът със замърсяването на площи от неконтролирано изхвърляне на битови, градински и животински отпадъци, наблюдаван основно в периферията на населените места и речните долини;
- Община Сунгурларе има сключени договори с Организации (или с лица, притежаващи документ по чл. 35 от ЗУО) по оползотворяване на негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА); излезли от употреба гуми (ИУГ); излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС); излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО); отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (ОМОН);
- На територията на община Сунгурларе е въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки и за разделно събиране на битови отпадъци. В изградената система са обхванати общинският център гр. Сунгурларе и селата Манолич, Черница, Съединение, Славянци, Подвис, Грозден, Лозарево и Прилеп.

1.6. Анализ на административния капацитет на общинската администрация за реализация на ПИРО, както и необходимостта от укрепването му

По данни на Информационната система за управление и наблюдение (ИСУН) на средствата от ЕС в България 2020, в рамките на програмния период 2014–2020 г. Общинска администрация Сунгурларе участва в реализирането на проекти, подкрепени по линия на различни източници на финансиране:

Наименование на проекта	Стойност на проекта	Статус на проекта
– Оперативна програма Развитие на човешките ресурси 2014–2020 г.		
Проект: „Патронажна грижа в Община Сунгурларе и Община Созопол“ Процедура: „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3“ Бенефициент: община Созопол	150 419,99 BGN реално изплатени суми: 135 521,73 BGN	приключен
Проект: „Солидарност“ Процедура: „Независим живот“	499 996,00 BGN реално изплатени суми: 498 895,77 BGN	приключен
„Патронажна грижа + в община Сунгурларе“	262 792,49 BGN реално изплатени суми: 52 558,49 BGN	в изпълнение дата на приключване: 01.05.2022 г.
– Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане		
Проект: Трапезария – „Надежда“ Процедура: „Осигуряване на топъл обяд – 2016–2020“	1 905 563,69 BGN реално изплатени суми: 1 905 563,69 BGN	приключен
Проект: Трапезария „Надежда 2021“ Процедура: „3.1 – Топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19“	639 705,33 BGN реално изплатени суми: 491 466,70 BGN	склучен дата на приключване: 10.12.2021 г.
– Програма за развитие на селските райони 2014–2020 г.		

Наименование на проекта	Стойност на проекта	Статус на проекта
„Изграждане на комбинирана спортна площадка за минифутбол, баскетбол и волейбол в село Славянци, община Сунгурларе“	95 633,13 BGN реално изплатени суми: 47 373,98 BGN	склучен дата на приключване: 08.05.2022 г.
„Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа на територията на община Сунгурларе“	428 338,31 BGN реално изплатени суми: 0,00 BGN	в изпълнение дата на приключване: 15.09.2023 г.

Таблица 42. Изпълнени/склучени/в изпълнение проекти на територията на община Сунгурларе в периода 2014–2020 г. – с бенефициент Общинска администрация

По данни на: Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020, <http://2020.eufunds.bg/bg/0/32>

Към момента на разработване на ПИРО, в изпълнение са 2 проекта, в т.ч. 1 – по линия на Оперативна програма Развитие на човешките ресурси 2014–2020 г. и 1 – по линия на Програма за развитие на селските райони 2014–2020 г.

Със статус на изпълнение „склучен“ са 2 проекта, получили финансова подкрепа по линия на Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане, и на Програма за развитие на селските райони 2014–2020 г.

В различни населени места на община Сунгурларе са изпълнени проекти, подкрепени от Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда, насочени към тяхното облагородяване и подобряване качествата на селищната среда.

Различни юридически лица, развиващи дейност на територията на общината получават подкрепа по линия на различни източници на финансиране (ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014–2020 г., Програма за морско дело и рибарство) за справяне с неблагоприятните икономически последствия, породени от пандемията COVID–19. Изпълнени или в процес на изпълнение са и проекти за повишаване конкурентоспособността на МСП на територията на община Сунгурларе, подкрепени по линия на ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014–2020 г. Сключени са и няколко проекта, подкрепени по линия на Програма за развитие на селските райони 2014–2020 г. за подкрепа на земеделски производители, развиващи дейност на територията на общината.

На база информацията за приключилите, в процес на изпълнение и сключени проекти, можем да заключим, че Общинска администрация Сунгурларе разполага с нужния административен капацитет за реализация на ПИРО. В рамките на програмния период 2014–2020 г. Общинска администрация участва в изпълнението на различни общественозначими проекти за повишаване качеството на живот на населението и подобряване облика на селищната среда на населените места. Изграденият административен капацитет на Общинската администрация влиза в ролята на важен ресурс в предстоящия процес на прилагане на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

1.7. Анализ на културно–историческото наследство

По данни на Националния регистър на недвижимите културни ценности, в административния обхват на община Сунгурларе попадат следните недвижими културни ценности (НКЦ) с категория с „национално значение“:

1. Могилен некропол – с. Балабанчево (на 1,5 км северозападно, в м. „Малката кория“) ○ вид НКЦ: археологическа
2. Селищна могила „Могилата“ от Енеолитната епоха – с. Берово (на 2,3 км северозападно от селото, 250 м северно от къмпинг „Берово“) ○ вид НКЦ: археологическа
3. Праисторическа селищна могила „Могилата“ – с. Берово (на десния бряг на Садовска река (Токмакль дере), на 180 м от водослива ѝ в р. Луда Камчия) ○ вид НКЦ: археологическа
4. Надгробна могила – с. Берово (на 3 км юг–югозапад от селото) ○ вид НКЦ: археологическа
5. Надгробна могила – с. Берово (на 1,6 км запад–югозапад от селото) ○ вид НКЦ: археологическа
6. Могилен некропол – останки – с. Взенково (на 1,5 км източно от селото, в м. „Юклярица“) ○ вид НКЦ: археологическа
7. Надгробна могила – с. Велислав (на 200 м южно от покрайнините на селото) ○ вид НКЦ: археологическа
8. Могилен некропол – с. Вълчин (при североизточните покрайнини на селото) ○ вид НКЦ: археологическа
9. Могилен некропол – с. Вълчин (на 3 км североизточно, отдясно на шосето за гр. Шумен, върху билото на височината „Алан баир“) ○ вид НКЦ: археологическа
10. Могилен некропол – с. Вълчин (на 1,8 км източно от двете страни на пътя за с. Невестино)

○ вид НКЦ: археологическа
11. Надгробна могила „Дядо Михалева могила“ – с. Вълчин (на 1,6 км северозападно, вляво от шосето за гр. Шумен, при върха на височината „Алан баир“, м. „Пирамидата“)
○ вид НКЦ: археологическа
12. Надгробна могила „Кольовска могила“ („Чалкаин“) – с. Вълчин (на 1 км западно, в подножието на „Алан баир“)
○ вид НКЦ: археологическа
13. Надгробна могила – с. Вълчин (на 1 км източно)
○ вид НКЦ: археологическа
14. Надгробна могила – с. Вълчин (на 1 км източно)
○ вид НКЦ: археологическа
15. Селищна могила – с. Горово (на 1,6 км, западно от селото, на левия бряг на р. Мочурица)
○ вид НКЦ: археологическа
16. Могилен некропол – с. Горово (на 1,5 км западно от селото, на левия бряг на р. Мочурица)
○ вид НКЦ: археологическа
17. Надгробна могила „Чокойска могила“ – с. Горово (на 1 км североизточно, отляво на пътя за с. Лозарево, м. „Куркавак“)
○ вид НКЦ: археологическа
18. Надгробна могила – с. Грозден (в м. „Пейкова чешма“ (Чешмите), на 3,6 км югозападно от селото)
○ вид НКЦ: археологическа
19. Надгробна могила – с. Грозден (в м. „Пейкова чешма“ (Чешмите), вдясно от пътя Катърджи йол, на 3,5 км от селото)
○ вид НКЦ: археологическа
20. Могилен некропол – с. Грозден (в м. „Назарата“, на 3 км юг– югозападно от селото)
○ вид НКЦ: археологическа
21. Селищна могила – с. Дъбовица (при северната част на селото)
○ вид НКЦ: археологическа
22. Надгробна могила – с. Дъбовица (на 2 км северозападно, вляво от пътя за с. Медвен, северно от м. „Куза“)
○ вид НКЦ: археологическа
23. Могилен некропол – с. Есен (на 2 км западно, м. „Каяджика“/„Скалистата“)
○ вид НКЦ: археологическа
24. Надгробна могила – с. Есен (на 200 м от североизточните покрайнини, върху южен склон, м. „Биволана“)
○ вид НКЦ: археологическа
25. Селищна могила „Могилата“ – „Люляковската могила“ от Енеолита – с. Завет (на 2 км североизточно от селото)

○ вид НКЦ: археологическа
26. Праисторическа селищна могила „Могилата“ („Люляковската могила“, „Пробитата могила“) – с. Завет (на 2 км североизточно от селото) ○ вид НКЦ: археологическа
27. Надгробна могила „Малката могила“ – с. Завет (на 2,4 км североизточно от селото, на левия бряг на р. Луда Камчия) ○ вид НКЦ: археологическа
28. Надгробна могила „Могилата на Бодура“ и останки от плосък античен некропол – с. Завет (на 2 км юг–югозападно, м. „Старите лозя“) ○ вид НКЦ: археологическа
29. Защитна преграда от Българското средновековие – с. Камчия (на 6 км север–северозапад от селото в посока север–северозапад, в Ришкия проход) ○ вид НКЦ: археологическа
30. Старобългарска каменно–землена защитна преграда – с. Камчия (на 6 км север–северозапад от селото в посока север–северозапад, в Ришкия проход) ○ вид НКЦ: археологическа
31. Двете могили в лозата – с. Костен (на 1,5 км в лозята) ○ вид НКЦ: археологическа
32. Три могили по пътя Костен–Раклица – с. Костен ○ вид НКЦ: археологическа
33. Антично градище „Голое“ – с. Лозарево (на 1 км северно от селото, м. „Градището“) ○ вид НКЦ: архитектурно–строителен от Античността и Средновековието
34. Надгробна могила (Гарванова могила) – с. Лозарево (на 1,2 км североизточно от селото) ○ вид НКЦ: археологическа
35. Селищна могила – с. Лозица (на 500 м от южните покрайнини, вляво от шосето за гр. Карнобат, между р. Лозичанска и неин ляв приток) ○ вид НКЦ: археологическа
36. Късноантична и средновековна българска крепост „Калето“ – с. Манолич (на 1,5 км южно от селото, върху едноименно възвишение, над десния бряг на р. Луда Камчия) ○ вид НКЦ: археологическа
37. Селищна могила „Черковичето“ – с. Подвис (на левия бряг на Стумбелска река, в едноименна местност, на 3 км югозападно от селото) ○ вид НКЦ: археологическа
38. Надгробна могила – с. Подвис (на десния бряг на Стумбелска река, 2 км западно от селото) ○ вид НКЦ: археологическа
39. Надгробна могила – с. Подвис (вдясно от пътя за Подвис–Есен в необработваема площ, на 1,8 км западно от селото) ○ вид НКЦ: археологическа

40. Селищна могила (Марина могила) – с. Прилеп (3 км юг–югоизточно, десен бряг на Печенски дол)
 - вид НКЦ: археологическа
41. Надгробна могила (Шошоолувата могила) – с. Прилеп (2 км югозападно, на левия бряг на потока Садината)
 - вид НКЦ: археологическа
42. Надгробна могила „Чучоро“ – с. Прилеп (на 350 м от източните покрайнини, вляво от шосето за с. Съединение, в м. „Сърта“)
 - вид НКЦ: археологическа
43. Надгробна могила – с. Прилеп (м. „Дойковец“, отдясно на пътя Прилеп–Карнобат, на 3 км югозападно от селото)
 - вид НКЦ: археологическа
44. Надгробна могила – с. Прилеп (в м. „Таш пунар“/„Каменен кладенец“, на 100 м западно от покрайнините на селото)
 - вид НКЦ: археологическа
45. Надгробна могила – с. Садово (м. „Ковачка“, отляво на шосето с. Садово – с. Медвен, на 3 км запад–югозападно от селото)
 - вид НКЦ: археологическа
46. Могилен некропол „Трите могили“ – с. Садово (в едноименната местност, отдясно на пътя с. Садово–с. Ябланово, на 6 км северозападно от селото)
 - вид НКЦ: археологическа
47. Могилен некропол – с. Садово (в югоизточния край на м. „Краставо пладнице“ в Котленската планина, 6,5 км северозападно от селото)
 - вид НКЦ: археологическа
48. Надгробна могила – с. Садово (на билото на Новачка баир – южен клон на Котленската планина, на 6 км западно от селото)
 - вид НКЦ: археологическа
49. Надгробна могила – с. Садово (при североизточните склонове на височината Ач баир, на 4 км югозападно от селото)
 - вид НКЦ: археологическа
50. Надгробна могила – с. Садово (на билото на височината Юкляр бурум – между реките Сулу дере и Садовска река, на 3 км северно от селото)
 - вид НКЦ: археологическа
51. Надгробна могила – с. Садово (вдясно от стария път Садово–Бероново, 3 км югоизточно от селото)
 - вид НКЦ: археологическа
52. Надгробна могила – с. Славянци (при м. „Могилите“, до източните покрайнини на селото)
 - вид НКЦ: археологическа

53. Надгробна могила – с. Славянци (в м. „Дермен бюлю“, на десния бряг на р. Мочурица, на 2,5 км южно от селото) ○ вид НКЦ: археологическа
54. Надгробна могила – с. Славянци (в двора на Никола Кабранов, в югозападната част на селото) ○ вид НКЦ: археологическа
55. Надгробна могила – гр. Сунгурларе (3 км юг–югоизточно, на левия бряг на р. Мочурица, вдясно от шосето за гр. Карнобат, в м. „Помуклука“) ○ вид НКЦ: археологическа
56. Надгробна могила „Малката могила“ – гр. Сунгурларе (до северозападните покрайнини на града) ○ вид НКЦ: археологическа
57. Надгробна могила „Голямата могила“ – гр. Сунгурларе (до северозападните покрайнини на града) ○ вид НКЦ: археологическа
58. Надгробна могила – гр. Сунгурларе (в м. „Новите лозя“, на 0,6 км западно от града) ○ вид НКЦ: археологическа
59. Надгробна могила – гр. Сунгурларе (на 0,8 км западно от покрайнините на града) ○ вид НКЦ: археологическа
60. Надгробна могила – с. Терзийско (м. „Пеливанова кашла“, 3 км запад–югозападно от селото) ○ вид НКЦ: археологическа
61. Могилен некропол – с. Терзийско (2 км югоизточно вдясно от шосето за гр. Карнобат, в м. „Под корията“) ○ вид НКЦ: археологическа
62. Могилен некропол – с. Черница (1 км северно, вляво от шосето за с. Есен) ○ вид НКЦ: археологическа
63. Надгробна могила – с. Черница (на 500 м северно от селото) ○ вид НКЦ: археологическа
64. Надгробна могила („Хиндоровата могила“) – с. Чубра (вдясно от т.нар. Аврамов път, 2,8 км запад–северозападно) ○ вид НКЦ: археологическа
65. Надгробна могила – с. Чубра (в м. „Ганчовото дърво“, на десния бряг на р. Мочурица, край шосето Чубра – с. Пъдарево, на 0,5 км югозападно от селото) ○ вид НКЦ: археологическа

Таблица 43. Недвижими културни ценности в община Сунгурларе с категория „национално значение“

Източник: Национален регистър на недвижимите културни ценности

По данни на посочения източник на информация, общият брой регистрирани обекти със статут на недвижими културни ценности в административния обхват на общината е 216.

Най-голям брой заемат археологическите, следвани от архитектурно-строителните, художествените и историческите.

Недвижимите културни ценности на територията на община Сунгурларе се отличават със следното пространствено разпределение по населени места:

1. село Балабанчево – 1 обект
2. село Берово – 13 обекта
3. село Босилково – 4 обекта
4. село Ведрово – 6 обекта
5. село Везенково – 9 обекта
6. село Велислав – 2 обекта
7. село Вълчин – 14 обекта
8. село Горово – 3 обекта
9. село Грозден – 8 обекта
10. село Дъбовица – 6 обекта
11. село Есен – 4 обекта
12. село Завет – 9 обекта
13. село Камчия – 13 обекта
14. село Климаш – 2 обекта
15. село Костен – 4 обекта
16. село Лозарево – 7 обекта
17. село Лозица – 7 обекта
18. село Манолич – 2 обекта
19. село Подвис – 13 обекта
20. село Прилеп – 15 обекта
21. село Садово – 21 обекта
22. село Скала – 6 обекта
23. село Славянци – 10 обекта
24. град Сунгурларе – 7 обекта
25. село Съединение – 9 обекта
26. село Терзийско – 5 обекта
27. село Черница – 2 обекта
28. село Чубра – 4 обекта

Таблица 44. Недвижими културни ценности в община Сунгурларе – разпределение по населени места

Източник: Общ устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.)

Недвижими културни ценности са разположени в землищата на всички 28 населени места в административния обхват на община Сунгурларе. С най-голям брой обекти се отличава с. Садово – 21 обекта, следвано от селата Прилеп – 15 обекта и Вълчин – 14 обекта.

В населени места от общината са разположени църкви, от които със статут на недвижими културни ценности са:

Църкви „Архангел Михаил“ – с. Костен
○ вид НКЦ: художествена
Църква „Св. Димитър“ – с. Лозарево
○ вид НКЦ: художествена и архитектурно–строителна
Стара църква – с. Лозица (на 1,5 км юг–югозападно, вляво от шосето за гр. Карнобат, в ниската част на м. „Назарата“)
○ вид НКЦ: археологическа
Църква „Св. Теодор Стратилат“ – с. Подвис
○ вид НКЦ: художествена
Църква „Св. Димитър“ – с. Славянци
○ вид НКЦ: художествена
Църква „Свети Архангел Михаил“ – гр. Сунгурларе
○ вид НКЦ: архитектурно–строителна и художествена

Източник: Национален регистър на недвижимите културни ценности

На територията на общината, в различни населени места, са разположени 25 военни паметника със статут на недвижими културни ценности.

На територията на общината са разположени следните музейни сбирки, представящи културно–историческото наследство на района⁶³:

Музейни сбирки на територията на община Сунгурларе

- Музейна сбирка по „Лозарство и винарство“ – гр. Сунгурларе
- Музейна сбирка на НЧ „Христо Ботев – 1928“ – с. Подвис

⁶³ Виж т. 1.3.6. Дейности в областта на културата

Разположените на територията на община Сунгурларе обекти, представящи културно–историческото наследство на територията, благоприятстват възможността за развитие на културно–исторически туризъм в общината.

1.8. Анализ на състоянието на селищната мрежа и жилищния сектор

Селищната мрежа на територията на община Сунгурларе е представена от 28 населени места⁶⁴, включени в административния обхват на общината, в т.ч. 1 град – общинският център гр. Сунгурларе и 27 села. Административен, културен и икономически център на общината е гр. Сунгурларе.

Сред основните отличителни черти на селищната мрежа на общината е малката гъстота на обитаване на населените места. С най–голям брой население се отличава гр. Сунгурларе – 2 928 д. към 31.12.2020 г., равняващи се на 25,8% от населението на местно ниво (11 343 д.). На следващо място по брой население се нарежда с. Манолич, в което към посочената дата живеят 1 009 д. Сред останалите населени места, отличаващи се с по–голяма населеност, се открояват селата: Съединение – 931 д., Лозарево – 760 д., Грозден – 713 д., Славянци – 673 д. Сред населените места, за които е налице най–малка населеност са селата: Лозица – 9 д., Скала – 17 д., Горово – 24 д.

Особеностите на селищната структура на община Сунгурларе – наличие на 27 населени места от селски тип и съхранена природна среда, благоприятстват развитието на различни алтернативни видове туризъм – селски, природен (екотуризъм).

По данни на НСИ, общият брой на жилищните сгради в община Сунгурларе към датата на преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г., е 7 292 бр., формиращи 7,2% от жилищните сгради в област Бургас (101 259 бр.). Към посочената година, дялът на обитаваните жилищни сгради в общината е близо 66,0% (4 809 бр.) – при средна стойност от 66,3% на национално ниво. Пространственото разпределение на обитаваните жилищни сгради между градовете (в случая единствения град – общинският център) и селата, е 22,1% в гр. Сунгурларе и 77,9% на територията на останалите 27 населени места – села.

⁶⁴ Населени места с отчетен брой население.

Броят на жилищата в административния обхват на общината през 2011 г. е 7 266 (при стойност от 7 261 бр. към датата на проведеното преброяване през 2011 г.). В периода 2011–2019 г. броят на жилищата на общинско ниво нараства с 28 бр., достигайки 7 294 бр. По данни на Общинска администрация – Сунгурларе, общият брой жилища в общината през 2020 г. е 7 297 бр., в т.ч.:

- Държавни или общински: 73 бр.
- Частни на юридическо лице: 62 бр.
- Частни на физическо лице: 7 162 бр.

Най-голям е дялът на жилищата в гр. Сунгурларе, който през 2020 г. формира 18,0% (1 316 бр.) в структурата на показателя на общинско ниво. Общият брой жилища в останалите населени места – села през посочената година, е 5 981, равняващи се на 82,0% от жилищата в общината. С най-голям дял се отличават селата Подвис – 8,3% (609 бр.), Лозарево – 6,8% (499 бр.), Съединение – 6,5% (475 бр.), Манолитч – 6,0% (437 бр.). Най-малък е броят на жилищата в селата Лозица – 0,3% (24 бр.) и Пчелин – 0,6% (44 бр.).⁶⁵

Най-голям дял в структурата на жилищните сгради на общинско ниво по периоди на построяване, формират сградите построени в периода 1950–1959 г. – 27,0% (1 958 бр.), следвани от жилищните сгради, построени в периода 1960–1969 г. – 23,7% (1 721 бр.). Последно място в структурата на жилищните сгради по периоди на построяване заемат построените в периода 2000–2011г. – 3,1% (222 бр.). На територията на общината преобладават еднофамилните жилищни сгради, а застрояването е предимно нискоетажно.

С най-голям дял в структурата на жилищните сгради в община Сунгурларе по конструкция на сградата, се отличават масивните – 93,0% (6 783 бр.), следвани от тези в категория „стоманобетонни – едропанелни“ с дял от едва 0,9% (64 бр.).

По данни на НСИ, жилищната площ в община Сунгурларе към 31.12.2019 г. е в размер на 440 931 м². Посочената стойност бележи ръст от 2011 г. насам, когато стойността на показателя е 402 933 м².

⁶⁵ По данни на Общинска администрация – Сунгурларе

1.9. Описание на елементите на градското културно наследство в градовете

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021–2027 г., настоящият структурен елемент включва:

„Описание на елементите на градското културно наследство в градовете – градското наследство включва наследство от паметници от изключителна културна важност, неизключителни наследствени елементи, присъстващи по кохерентен начин в относително изобилие и нови градски елементи (градски построени форми, градски открити пространства и градски инфраструктури)“.

В административния обхват на община Сунгурларе попада един град – едноименният общински център. По данни на анализа, извършен за нуждите на Общия устройствен план на общината, в гр. Сунгурларе са разположени следните обекти – недвижими културни ценности:

– Надгробна могила (на 3 км юг–югоизточно, на левия бряг на р. Мочурица“, вдясно от шосето за гр. Карнобат, в м. „Помуклука“)
○ вид НКЦ: археологическа; категория НКЦ: национално значение
– Надгробна могила (Малката могила) – до северозападните покрайнини на града
○ вид НКЦ: археологическа; категория НКЦ: национално значение
– Надгробна могила (Голямата могила) – до северозападните покрайнини на града
○ вид НКЦ: археологическа; категория НКЦ: национално значение
– Надгробна могила в м. „Новите лозя“ – на 0,6 км западно от града
○ вид НКЦ: археологическа; категория НКЦ: национално значение
– Надгробна могила – на 0,8 км западно от покрайнините на града
○ вид НКЦ: археологическа; категория НКЦ: национално значение
– Антично светилище „Ичмята“ – на 0,6 км западно от покрайнините, в едноименната местност
○ вид НКЦ: археологическа;
– Антично и късносредновековно селище „Юртището“ (Кара пунар кабаб) – в м. „Новите лозя“, 0,8 км западно от града
○ вид НКЦ: археологическа
– Къща наследници Тодорка и Марийка Стефанови Кехайова (Брадова къща–музей)
○ вид НКЦ: архитектурно–строителна
– Църква „Свети Архангел Михаил“
○ вид НКЦ: архитектурно–строителна и художествена; категория НКЦ: местно значение

Таблица 45. Регистрирани недвижими културни ценности на територията на гр. Сунгурларе

Източник: Общ устройствен план на община Сунгурларе (окончателен проект, 2019 г.)

В гр. Сунгурларе е обособена музейна сбирка по „Лозарство и винарство“, помещаваща се в битова двуетажна къща, построена през 1882 г. Къщата е реставрирана и превърната в музей през 1984 г.

В общинския център е разположена църквата „Св. Архангел Михаил“, отличаваща се с уникални дърворезби с лози и гроздове, отразяващи традиционния поминък за района.

1.10. Анализ на връзката на общината със съседните територии извън административните ѝ граници, които имат потенциал да повлияят върху развитието на населените места и териториите в рамките на общината

Реализирането на различни инициативи за териториално сътрудничество в областта на приоритетни области на развитието, влиза в ролята на важен елемент на провежданата политика на местно ниво. През програмния период 2014–2020 г. община Сунгурларе успешно си сътрудничи с общини извън нейния административен обхват в процеса на реализиране на различни общественозначими проекти.

– Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания

Пример за такъв общественозначим проект е финансиранят по линия на ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014–2020 г. проект „Патронажна грижа в Община Сунгурларе и Община Созопол“, процедура: „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3“. По данни на ИСУН, към момента на извършване на настоящия анализ, проектът е със статус „приключен“. Изпълнението на проекта е в периода , а бенефициент е община Созопол.

„Проектът е насочен към подобряване качеството на живот и възможностите за социално включване на хората с увреждания и възрастните хора, чрез осигуряване на мрежа от услуги в домашна среда и изграждане на подходящ (материален и кадрови) капацитет за предоставянето им“⁶⁶

⁶⁶ <http://2020.eufunds.bg/bg/0/32/Project/Activities?contractId=10DROMFdpbQ%3D&isHistoric=False>

В рамките на проекта са наети и/или се предвижда наемането на домашни помощници, шофьори, диспечери, социален работник, медицинска сестра.

– **„Регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Бургас“**

Друг обществен значим проект, реализиран в партньорство между девет общини в административния обхват на област Бургас е проектът „Изграждане на регионална система за управление на отпадъците в регион Бургас“. Проектът се реализира с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Околна среда“ 2007–2013 г.

Община Сунгурларе участва в Регионалното сдружение за управление на отпадъците – регион Бургас, което включва общините Камено, Бургас, Айтос, Карнобат, Несебър, Поморие, Руен, Средец и Сунгурларе.

По данни на Общинска администрация – Бургас, „Регионалното сдружение за управление на отпадъците – регион Бургас“ е учредено на събрание, проведено на 16.10.2014 г. по реда на Закона за управление на отпадъците. Предмет на дейност на сдружението е *„управление на регионалната система за управление на отпадъците в региона“*.

– **Местна инициативна група „Котел, Сунгурларе и Върбица“**

Друг пример за връзката на община Сунгурларе със съседни територии извън административните ѝ граници, имащи потенциал да повлияят върху развитието на населените места и територии в общината, е учреденото през 2016 г. Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Котел, Сунгурларе и Върбица“.

По данни на Стратегията за водено от общностите местно развитие 2014–2020 г. на Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Котел, Сунгурларе и Върбица“, МИГ обхваща целия териториален обхват на общините Котел и Сунгурларе и три населени места от община Върбица.

В административно отношение две от общините – Котел и Сунгурларе се включват в обхвата на статистически район от ниво NUTS 2 – Югоизточен. Двете общини попадат в териториалния обхват на различни области – община Котел попада в област Сливен, а

община Сунгурларе – в област Бургас. Третата община – Върбица се отнася към район от ниво 2 – Североизточен (NUTS 2) и попада в административния обхват на област Шумен.

Предприемането на инициативи за териториално сътрудничество, следва да се разглежда като важен елемент на провежданата политика на местно ниво и в програмния период 2021–2027 г. Налице е връзка между община Сунгурларе и съседни територии извън административните ѝ граници, с потенциал да влияят върху развитието на населените места и територии в общината. Стремещът към повишаване качеството и стандарта на живот на населението е в ролята на основен приоритет, залегнал на различни териториални нива в страната – национално, регионално, областно, общинско. Това от своя страна позволява възприемането на общ път в развитието на партниращите си територии в сферата на ключови области на общественото развитие, насочени към подобряване на количествените и качествени параметри на различните видове социална и техническа инфраструктура.

1.11. SWOT анализ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
Обща характеристика/профил на община Сунгурларе	Обща характеристика/профил на община Сунгурларе
– Неголяма отдалеченост на гр. Сунгурларе от областните центрове Ямбол (45 км), Сливен (51 км), Бургас (82 км). – Неголяма отдалеченост от най-голямото пристанище в страната – Пристанище Бургас (86 км). – Агроклиматични особености, благоприятстващи развитието на различни икономически дейности – земеделие (лозарство); производство на вина и спиртни напитки; производство на хранителни продукти; развитие на алтернативни видове туризъм.	– Недостатъчно количество на валежите, характеризиращи се с неравномерно териториално разпределение. – Проява на ерозионни процеси, засягащи част от разпространените почвени типове в обхвата на територията. – Наличие на незадоволителна влагоосигуреност на някои земеделски култури – напр. на пшеницата.
Състояние на местната икономика	Състояние на местната икономика
– Особенности на природноресурсния потенциал и наследени традиции на населението, благоприятстващи развитието на селското стопанство – водещ дял на лозарството в структурата на селскостопанското производство. – Наличие на условия, благоприятстващи развитието на хранително-вкусовата промишленост – производство на вина и спиртни напитки; производство на хранителни продукти. – Потенциал за развитие на различни традиционни и алтернативни форми на туризъм: културно-исторически, културно-събитиеен, природен (екотуризм), винен, селски, ловен и риболовен.	– Наблюдавана тенденция, изразяваща се в спад в дела на животновъдството в структурата на местната икономика, поради ниските изкупни цени на продукцията и високите производствени разходи. – Проблеми, съпътстващи развитието на сектор С – „Преработваща промишленост“, свързани с: незадоволителните параметри на технологичното оборудване; амортизирането на сградния фонд; ресурсното обезпечаване; недостатъчната ефективност на производството. – Ограничен достъп на жителите на по-отдалечените от общинския център населени места до някои услуги на третичния сектор.
Развитие на социалната сфера и човешките ресурси	Развитие на социалната сфера и човешките ресурси
– Провеждана целенасочена политика на общинско ниво, насочена към предоставянето на разнообразни и качествени социални услуги, отговарящи на потребностите на различни уязвими обществени групи. – Спад на равнището на безработица на общинско ниво, като през 20218 г. достига 10,3% – най-ниска стойност в периода 2010–2018 г.	– Негативен темп на протичащите демографските процеси на територията на общината. – Наблюдаван процес на депопулация на територията на някои населени места. – Най-голям дял в образователната структура на населението формират лицата със завършено основно образование – 39,0% (4 540 д.). Висок е и дялът на лицата със завършено начално образование – 17,5% (2 036 д.). – Дял на неграмотните лица на девет и повече навършени години в община Сунгурларе (4,7%) по-висок от средния за страната (1,7%) и за областта (2,1%).

	– Сезонен характер на трудовата заетост (липса на устойчивост на възможностите за трудова заетост); затруднен достъп до пазара на труда за някои уязвими обществени групи население. – Неравномерно разпределение на лечебните заведения за извънболнична помощ в общината. – Липса на лечебни заведения за болнична помощ в община Сунгурларе. – Достъпът до обекти на образователната инфраструктура за учаци, живеещи в населени места, в които такива обекти не са налични, се свързва с необходимостта от пътуване до населените места, в които се намират тези обекти. – Наличие на проблеми, свързани със задържането на деца от малцинствените групи в системата на образованието.
Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията
– Добре развита общинска пътна мрежа с осигурени възможности за транспортен достъп до всички населени места на общината. – Водоснабденост на всички населени места в административния обхват на община Сунгурларе. – Относителен дял на населението с водоподаване на местно ниво през 2018 г. – 100,0%. Няма населени места със сезонен и/или целогодишен режим на водоснабдяване.	– Влошени качествени параметри на пътищата от общинската пътна мрежа и недостиг на инвестиции за тяхната поддръжка и реконструкция. – Необходимост от доизграждане и модернизация на водопроводната и канализационна инфраструктура на територията на общината. – Липса на добро покритие на мобилните комуникационни оператори на територията на някои населени места в община Сунгурларе.
Екологично състояние и рискове	Екологично състояние и рискове
– Територията на общината се характеризира с добри екологични условия. – Не са налице източници и условия за създаване на трайна зона на замърсен атмосферен въздух. – По отношение на биологичното разнообразие, с икономическо значение се отличават горските ресурси, лечебните растения, животинските видове с ловно стопанско значение. – Въведена система за разделно събиране на отпадъци от опаковки и за разделно събиране на битови отпадъци на територията на общината.	– Наличие на точкови и дифузни източници на замърсяване на повърхностите и подземни водни тела в общината. – Директно заустване на отпадъчни води в септични ями, осъществявано от битовия и общинския сектор. – Замърсяване на площи от изхвърлянето на битови, градински и животински отпадъци, основно в периферните части на населените места и речните долини.
Административен капацитет	Административен капацитет
– Изграден административен капацитет на общинската администрация при изпълнението на редица проекти	– Ограничени възможности са финансиране реализацията на различни общественостановни проекти в сферата на ключови области на развитието.

за повишаване качеството на живот на населението на територията на общината.

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
Обща характеристика/профил на община Сунгурларе	Обща характеристика/профил на община Сунгурларе
– Оползотворяване на възможностите за развитие на община Сунгурларе, произтичащи от особеностите на природноресурсния ѝ потенциал.	– Засилване на неблагоприятните последици, свързани с активността на съвременните ерозионни процеси.
Състояние на местната икономика	Състояние на местната икономика
– Повишаване на възможностите за пазарна реализация на произвежданата земеделска продукция.	– Влошаване стойностите на основните стопански показатели, характеризиращи състоянието на общинската икономика.
– Оползотворяване потенциала за развитие на различни приоритетни за общината икономически дейности, например посредством реализирането на съвместни регионални инициативи.	– Неоползотворяване в достатъчна степен на възможностите за развитие на различни икономически дейности.
Развитие на социалната сфера и човешките ресурси	Развитие на социалната сфера и човешките ресурси
– Продължаване провежданата целенасочена политика за предоставяне на социални услуги, съобразени с нуждите на хората, отнасящи се към различни уязвими обществени групи.	– Продължаващо влошаване на стойностите на основните показатели, характеризиращи демографското развитие на общината;
– Подобряване параметрите на различните видове инфраструктура, свързана с предоставянето на различни общественозначими услуги за населението – обекти на здравната, образователната, социалната, културната, спортната инфраструктура.	– Засилване неравнопоставеността на достъпа на жителите на някои населени места до различни общественозначими услуги в областта на образованието, здравеопазването, социалните услуги;
	– Риск от социално изключване за някои уязвими групи на обществото – голяма част от лицата, които напускат или са необхванати в образователната система, остават неграмотни или с ниска степен на образование, което сериозно затруднява тяхната интеграция в обществото.
Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията
– Реализация на общественозначими проекти, насочени към подобряване параметрите на техническата инфраструктура на територията на общината.	– Недостатъчни възможности за финансиране и реализация на проекти за подобряване състоянието на техническата инфраструктура.
Екологично състояние и рискове	Екологично състояние и рискове
– Оползотворяване възможностите за развитие на някои алтернативни форми на туризъм, свързани с благоприятното екологично състояние на територията на общината.	– Потенциални заплахи за биоразнообразието в общината се явяват: пожарите, неконтролираното събиране на ядливи гъби и билки, браконьерството и изсичането на горите за огрев, незаконното пасуване.
Административен капацитет	Административен капацитет

– Продължаваща успешна реализация на значими проекти в областта на различни сфери на общественото развитие, насочени към повишаване качеството на живот на хората и подобряване параметрите на селищната среда.	– Недостатъчна степен на сътрудничество между управленските структури на различни териториални нива.
– Продължаване предприемането на инициативи за териториално сътрудничество между община Сунгурларе и територии извън административния ѝ обхват в процеса на реализация на различни общественозначими проекти.	– Недостатъчно/липса на инициативи за териториално сътрудничество при реализацията на проекти в различни ключови области на развитието, насочени към повишаване качеството на живот и подобряване параметрите на различните видове инфраструктура.

1.12. Описание на взаимовръзките на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално–икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД

В Социално–икономическия анализ на районите в Република България (Трети етап – Част Първа), разработен през 2020 г. от Националния център за териториално развитие (НЦТР), община Сунгурларе попада в категория „слабо урбанизирани общини (периферни)“. Към тази категория са отнесени 152 общини в страната. Освен община Сунгурларе, в административния обхват на област Бургас към разглежданата категория са отнесени и общините Камено, Малко Търново, Приморско, Руен, Созопол. Община Бургас е посочена като една от 18^{-те} общини в страната в категория „силно урбанизирани общини (централни)“, а общините Айтос, Карнобат, Несебър, Поморие, Средец и Царево са отнесени към категория „средно урбанизирани общини (междинни)“, към която са включени 95 общини в страната.

Определянето на община Сунгурларе като слабо урбанизирана (периферна) се базира на използването на методика, според която „е прието, че слабо урбанизирана община (периферна) – на малък град или село (*rural*) е тази, при която над 50% от населението е в населени места под 5 хил. жители или общината е с център град или село под 5 хил. жители“.

Според Националната концепция за пространствено развитие на Република България 2013–2025 г. – актуализация 2019 г., общинският център гр. Сунгурларе спада към градовете центрове от пето йерархично ниво, към които се отнасят „много малки градове и села,

центрове с общинско значение за територията на съответните общини“. Техният общ брой на национално ниво е 139. Всички центрове на общини от пето йерархично ниво са много малки градове и села с население под 5 000 д., за което е налице прогресивно намаляване. В административния обхват на Югоизточен регион, като центрове от пето йерархично ниво са категоризирани 13 центъра. Областният център гр. Бургас спада към центрoвете от второ йерархично ниво, отличаващи се с национално значение в територията на регионите.

В Социално–икономическия анализ на районите в Република България (Трети етап – Част Втора), територията на община Сунгурларе се включва към туристически район Стара планина, в чийто обхват попадат общо 32 общини в страната. Община Сунгурларе е единствената сред 13^{-те} общини в област Бургас, включена към този туристически район.

Според дела на териториите, заети от обекти на Националната екологична мрежа (НЕМ), територията на община Сунгурларе е отнесена към предпоследната пета група, за която този дял е между 10% и 35%. Към тази група са включени най–голям брой общини в България – 97. Разглежданата група обхваща общини, отличаващи се с под средното ниво на природозащита на страната, но съответстващо на средноевропейското ниво.

ЧАСТ II – ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ ЗА ПЕРИОДА 2021–2027 г.

2.1. Предпоставки за формулиране на стратегическата рамка за развитие

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021–2027 г., настоящият документ следва да включва визия за развитието на общината, стратегически цели и приоритети, съответстващи на потенциала за развитие на територията, и мерки към тях.

Разработването на ПИРО се основава на използването на интегриран подход в процеса на планиране на регионалното и пространственото развитие на община Сунгурларе, което се свързва с необходимостта от съгласуване на дефинираните цели и приоритети. От ключово значение за разработването и прилагането на ПИРО е неговата стратегическа рамка да отчита различните фактори, условия и потенциали за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните икономически сектори.

Разработването и прилагането на ПИРО за периода 2021–2027 г. е част от установената със съответните законодателни разпоредби обща система от стратегически документи. Разработването и прилагането на настоящия документ се извършва в рамките на националната политика за регионално развитие.

ПИРО интегрират регионалното и пространственото развитие, като прилагането на този подход цели постигането на по-значим ефект и ефикасност за реализация на целите на местното развитие. Посочената цел се допълва и от наличието на обвързаност и йерархична съподчиненост на системата от документи за стратегическо планиране на регионалното и пространственото развитие, използването на механизми за широко партньорство и координация между органите и институциите, бизнеса и гражданското общество, както и на общи инструменти за финансово подпомагане.

Разработването на стратегическата рамка на ПИРО на община Сунгурларе отчита нормативните изисквания в областта на регионалното развитие, както и целите и приоритетите за развитие на страната, дефинирани на национално и регионално ниво.

Стратегическата рамка на разработвания документ е формулирана в съответствие с целите на кохезионната политика на ЕС за периода 2021–2027 г. В посочения период,

политиката на сближаване на ЕС поставя фокус върху пет цели, които ще стимулират инвестициите на ЕС в посочения период:

Цели на кохезионната политика на ЕС за периода 2021–2027 г.
1. По–интелигентна Европа: чрез иновации, цифровизация, икономическа промяна и подкрепа за малките и средните предприятия
2. По–зелена безвъглеродна Европа: чрез прилагане на Парижкото споразумение и инвестиране в енергийния преход, възобновяемите енергийни източници и борбата с изменението на климата
3. По–добре свързана Европа: със стратегически транспортни и цифрови мрежи
4. По–социална Европа: изпълнение на европейския стълб на социалните права и подкрепа за качествената заетост, образованието, уменията, социалното приобщаване и равния достъп до здравеопазване
5. Европа по–близо до гражданите: подкрепа за местните стратегии за развитие и устойчивото градско развитие в ЕС

По данни на: https://ec.europa.eu/regional_policy/bg/2021_2027/

Предвижда се между 65% и 85% от средствата от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд да бъдат съсредоточени върху посочените по–горе цел 1: По–интелигентна Европа и цел 2: По–зелена безвъглеродна Европа.

В контекста на своята същност, ПИРО следва да допринесе в максимална степен към изпълнението на цел 5: Европа по–близо до гражданите.

В процеса на разработване на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г., са взети предвид целите и приоритетите, формулирани в следните документи на национално и регионално ниво:

- Национална програма за развитие „България 2030“;
- Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013–2025 г. – актуализация 2019 г.;
- Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион 2021–2027 г.

В аналитичната част на Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Югоизточен регион е разгледана функционално–йерархичната структура на мрежата от населени места в района. Класифицирането на градовете – центрове към дадено йерархично

ниво е в съответствие с Националната концепция за пространствено развитие, съгласно която в обхвата на Югоизточен район са разположени градове – центрове от 2^{ро}, 3^{то}, 4^{то} и 5^{то} йерархично ниво. Към градовете центрове от второ йерархично ниво са градовете Бургас и Стара Загора, отнасящи се към големите градове – центрове с национално значение в територията на районите. В рамките на района са разположени три града от трето йерархично ниво – Сливен, Ямбол и Казанлък. Броят на градовете – центрове, отнасящи се към четвърто йерархично ниво е 15 – най-голям брой сред центрoвете на територията на Югоизточен район. Към центрoвете от най-ниското пето йерархично ниво, към което е включен гр. Сунгурларе, са отнесени 12 много малки градове и села.

Съгласно описанието в ИТСП на Югоизточен регион, градовете от пето йерархично ниво, са *„идентични с определените слабо урбанизирани (периферни) общини“*. В документа се посочва, че:

- *„Това са малки общини със затруднено социално–икономическо развитие. Разположени са по периферията на района, в граничните южни части и по северната му граница, но част от тях попадат в така наречената „вътрешна периферия“. В случая на Югоизточния район, около големите центрове се оформя ринг от общини с центрове от пето йерархично ниво“*.

В документа е отбелязано, че тези общини могат да бъдат включени в обхвата на т.нар. „райони за целенасочена подкрепа“. Подчертана е необходимостта от стимулиране на техните центрове, за да могат да предлагат необходимите първични услуги на населението, както и работни места извън земеделската функция.

В ИТСП на Югоизточен регион е представен профил на общините с центрове от различните йерархични нива, които са идентични с определените в Социално–икономическия анализ на районите в Република България. Община Сунгурларе се отнася към *„слабо урбанизирани общини (периферни)“*, чийто общ брой в обхвата на района е 17.

2.2. Визия, цели и приоритети за развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

Настоящият структурен елемент на документа представя стратегията за реализация на ПИРО на община Сунгурларе. Стратегическата рамка на плана включва и проследява взаимовръзката между следните тясно свързани помежду си нейни елементи:

Визия => Стратегически цели на развитието => Приоритети за действие

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021–2027 г., при формулирането на отделните елементи на стратегическата рамка на документа, следва да бъдат отчетени следните техни характеристики:

Визия за развитие на община Сунгурларе

- Съобразена със специфичния потенциал за развитие на територията;
- Характеризираща насоките за бъдещото развитие на общината;
- Отразяваща перспективите пред регионалното и пространственото развитие на територията на общината на основата на икономическите и социалните фактори;
- Отчитаща възможностите за преодоляване на различията между градските и селските територии.

Цели и приоритети на ПИРО

- Определени в съответствие с целите и приоритетите, залегнали в стратегическите рамки на документите за регионално и пространствено развитие на по-високите териториални нива в страната;
- Следва да се обвържат с постигането на резултати на територията на общината;
- Формулираните цели следва да отчетат местните потенциали за развитие на територията, съсредоточавайки се върху решаването на конкретни проблеми;
- Приоритетите следва да са в съответствие с различните секторни политики, като произтичат логически от изводите, извършени в аналитичната част на ПИРО и се фокусират върху конкурентните предимства на територията;

Важно е да отбележим, че на ниво ПИРО следва да се гарантира връзката „регионален – местен стратегически контекст за развитие“ посредством *формулирането на ограничен брой приоритети, които са ключови за територията и евентуални допълващи*

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

приоритети. Всеки приоритет следва да бъде свързан със съответна стратегическа цел, представлявайки по–краткосрочна и конкретна цел, насочена към постигането на по–общата стратегическата цел.

Реализирането на стратегическата рамка на документа следва да се извърши посредством изпълнението на Програмата за реализация, която ще обхване предвиден пакет от мерки и дейности, включващ подготовката, финансирането и изпълнението на конкретни проекти.

Можем да обобщим, че стратегическата рамка на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г., следва да бъде фокусирана и ясно да разкрива избрания път на развитие на територията. Важен момент при нейното разработване е да бъдат формулирани онези области на общественото развитие, към които приоритетно да се насочат основните усилия и инвестиции през предстоящия програмен период. На база тази логика, Методическите указания за разработване на ПИРО акцентират върху необходимостта от формулиране на ограничен брой ключови приоритети, отразяващи избрания фокус и специфика на развитие на територията. Възприетият подход е насочен към избягване на ситуация, при която формулирането на по–скоро общи и универсални цели и приоритети, ще доведе до неотчитане на конкретните специфики на съответната територия. Стремежът към постигане на концентрация и осезаем ефект върху развитието на община Сунгурларе, следва да се обвърже с дефинирането на стратегически цели и приоритети за действие към тях, отчитащи конкретните потенциали и местни специфики на целевата територия.

В Общинския план за развитие на община Сунгурларе за периода 2024–2020 г. е формулирана следната визия за развитие на общината:

ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ – РАЗВИТА МОДЕРНА ИКОНОМИКА И МЯСТО ЗА РАЗВИТИЕ НА ЛИЧНОСТТА, СРЕД ОПАЗЕНА ПРИРОДНА СРЕДА И ПРИТЕГАТЕЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ТУРИСТИТЕ

В съответствие с изискванията за по–висока степен на обобщеност на стратегическите документи, се предлага следната обновена визия за развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.:

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ 2021–2027 г.

ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ – ОБЩИНА С ПОДОБРЕНО КАЧЕСТВО И СТАНДАРТ НА ЖИВОТ, ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАЩА СВОИТЕ МЕСТНИ СПЕЦИФИКИ И ПОТЕНЦИАЛИ ЗА РАЗВИТИЕ В УСЛУГА НА ХОРАТА ЗА ПО–ДОБРО СОЦИАЛНО–ИКОНОМИЧЕСКО И ЕКОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

Постигането на визията за развитие на община Сунгурларе следва да се реализира посредством изпълнението на йерархично структурирани стратегически цели, приоритети, мерки, дейности и конкретни проекти. Тяхното разработване е извършено при отчитане на установените в аналитичната част на настоящия документ потребности на местното население. Формулирането на стратегическата рамка е извършено при отчитане степента на реализуемост на предложените цели, приоритети и мерки. В ролята на ключов момент в процеса на изпълнение на плана, влиза постигането на синхрон между неговата аналитична, стратегическа и управленска част за местно развитие за периода 2021–2027 г.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ НА РАЗВИТИЕТО

За постигане на формулираната по–горе визия за развитие на община Сунгурларе, са дефинирани следните четири стратегически цели на развитието на територията на общината за периода 2021–2027 г.:

- **Стратегическа цел 1:** Повишаване конкурентоспособността на икономиката на община Сунгурларе на основата на местната идентичност, потенциали за развитие и включване в цикли на кръгова икономика
- **Стратегическа цел 2:** Подобряване качеството на живот на хората, посредством предоставянето на висококачествени общественозначими услуги на територията на община Сунгурларе
- **Стратегическа цел 3:** Повишаване качеството на селищната среда, чрез подобряване параметрите на техническата инфраструктура и съхраняване елементите на околната среда

– **Стратегическа цел 4:** Участие на община Сунгурларе в инициативи за териториално сближаване и сътрудничество

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:

ПОВИШАВАНЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ НА ОСНОВАТА НА МЕСТНАТА ИДЕНТИЧНОСТ, ПОТЕНЦИАЛИ ЗА РАЗВИТИЕ И ВКЛЮЧВАНЕ В ЦИКЛИ НА КРЪГОВА ИКОНОМИКА

Дефинираната цел е насочена към създаването на благоприятна среда за икономическо развитие на община Сунгурларе на основата на местната идентичност и потенциали за развитие на територията. Отчитайки резултатите от анализа на състоянието на местната икономика, можем да заявим, че в периода 2021–2027 г. общината следва да се съсредоточи върху реализацията на мерки в областта на приоритетни за територията икономически дейности, притежаващи потенциал за развитие.

Формулираната цел съответства на отчетената необходимост от преодоляване на проблемите в местното икономическо развитие и подобряване стойностите на основни икономически показатели.

За постигане на Стратегическа цел 1 са дефинирани следните приоритети за действие, насочени към създаването на условия за подобряване позициите на местната икономика:

Приоритет 1.1. Насърчаване на предприемачеството на територията на община Сунгурларе

Приоритетът е насочен към създаването на подходяща среда, насърчаваща предприемаческите инициативи на територията на общината. Тематичният фокус на Приоритет 1.1. обхваща реализацията на конкретни дейности и проектни инициативи в сферата на традиционни за територията икономически дейности.

Мярка 1.1.1. Подкрепа на предприемачески инициативи в община Сунгурларе

Предложената мярка включва оказването на подкрепа от страна на администрацията на община Сунгурларе (административна, устройствена, консултативна) на организации, регистрирани по Търговския закон, Закон за задълженията и договорите, както и организации от неправителствения сектор, регистрирани по ЗЮЛНЦ, с предмет и обект на инвестиции на територията на общината.

Предвидената мярка има пряко отношение към постигането на повишено равнище на заетост и размер на доходите на местно ниво, което е от особено значение за лицата, отнасящи се към уязвимите групи на пазара на труда.

Приоритет 1.2. Получаване на добавена стойност от икономически дейности, представящи местните потенциали на територията, включени в цикли на кръговата икономика

ИТСР на Югоизточен регион акцентира върху *„значимостта на активизиране на собствените ресурси на територията и съхраняването на регионалната специфика в процеса на стимулиране на икономическото развитие“*.

Дефинираният приоритет съответства на отчетената в ИТСР необходимост от предприемането на мерки за ефективното използване и валоризиране на съответните специфични потенциали в централните и в периферните селски райони в обхвата на Югоизточен регион.

Приоритет 1.2. следва да обхване реализацията на мерки за разнообразяване на икономическите дейности на територията на общината, чрез което да се създадат възможности за осигуряване на трудова заетост и преодоляване сезонния характер на търсенето на работна сила.

В рамките на разглеждания приоритет за действие, са предвидени следните три мерки за реализация:

Мярка 1.2.1. Подкрепа реализацията на дейности, насърчаващи развитието на различни традиционни и алтернативни видове туризъм

Предвидената мярка съответства на потенциала на общината за развитие на различни традиционни и алтернативни форми на туризъм – културно–исторически, културно–събитийен, природен (екотуризм), винен, селски, ловен и риболовен.

Подкрепа следва да получат дейности, целящи повишаване на туристическата атрактивност и разпознаваемост на общината като дестинация, предлагаща възможности за практикуване на разнообразни видове туризъм.

Мярка 1.2.2. Подкрепа на дейности за опазване, развитие и популяризиране на културно–историческото наследство на територията на общината

Мярката е насочена към развитие на туристическото предлагане – с фокус върху значимостта на културно–историческото наследство за създаването на условия за повишаване на туристическата популярност на територията на община Сунгурларе.

Мярка 1.2.3. Подкрепа на дейности за повишаване конкурентоспособността на селското и горското стопанство

ИТСПР на Югоизточен регион за периода 2021–2027 г. отчита, че производството на селскостопански продукти е изправено през редица икономически, социални и екологически предизвикателства. Отчетена е необходимост от продължаване концентрирането на усилия за насърчаване и моделиране на конкурентоспособен селскостопански сектор, способен да се справи с кризи и рискове от всякакво естество.

Предвидената мярка съответства пряко на възприетия подход за повишаване конкурентоспособността на икономиката на основата на местния потенциал за развитие. Нейната реализация е насочена към създаването на възможности за оползотворяване на потенциала за развитие на традиционни за общината производства, както и проучване възможностите за развитие на нетрадиционни земеделски култури и породи.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:

ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА ХОРАТА, ПОСРЕДСТВОМ ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА ВИСОКОКАЧЕСТВЕНИ ОБЩЕСТВЕНОЗНАЧИМИ УСЛУГИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ

В ролята на основна цел в процеса на интегрирано местно развитие влиза повишаването на качеството на живот на населението, чрез изпълнението на мерки и дейности за подобряване характеристиките на образователната, здравната, социалната, културна и спортната инфраструктура.

Към Стратегическа цел 2 са предвидени няколко приоритета за действие, насочени към подобряване параметрите на социалната среда и на материалната жизнена среда в населените места на територията на община Сунгурларе.

Съгласно стратегическата рамка на ИТСР на Югоизточен регион, взета предвид при разработването на настоящия документ, предвидените приоритети за действие и мерки за реализация целят да доведат до:

- по-добри образователни резултати на учащите;
- намаляване на преждевременното напускане на училище и повишаване образователното равнище на населението;
- увеличаване на заетостта, особено на младежката заетост, респ. намаляване на безработицата;
- по-качествено здравеопазване и по-здравословен начин на живот;
- подобрени образователни, квалификационни и здравни характеристики на работната сила;
- по-висока производителност;
- намаляване на бедността, задоволяване на културни и духовни потребности на населението.

Отчитайки естеството на проблемите в развитието на социалната сфера и човешките ресурси и потребностите на местните жители, за изпълнението на стратегическата цел са формулирани следните приоритети:

Приоритет 2.1. Подобряване качеството на образованието и повишаване уменията на човешките ресурси

Приоритетът обхваща реализацията на три мерки, отчитащи различни аспекти в сферата на образованието:

- Параметри на образователната инфраструктура;
- Подпомагане на образованието;
- Умения на човешките ресурси.

Ключов момент в областта на разглежданата проблематика е предприемането на целенасочени дейности за осигуряването на равнопоставен достъп до обектите на образователната инфраструктура за деца и младежи от уязвими обществени групи.

Мярка 2.1.1. Подкрепа на дейности за подобряване параметрите на образователната инфраструктура

Предложената мярка обхваща реализацията на дейности и проекти, насочени към развитие на материално–техническата база и подобряване състоянието на сградния фонд на обектите на образователната инфраструктура. Осъществяването ѝ се състои в подкрепата на дейности и проекти, целящи подобряване на параметрите на обектите за предучилищна и училищна подготовка в община Сунгурларе.

Мярка 2.1.2. Подкрепа реализацията на дейности за подпомагане на образованието

ИТСР на Югоизточен регион 2021–2027 г. акцентира върху необходимостта от предприемането на специални усилия по отношение на тези групи, които са изправени пред затруднения в обучението и/или са в подчертано неравностойно положение. Тематичният фокус на предвидената мярка включва и осъществяването на дейности, обхващащи:

- обучения на учители чрез различни форми;
- семинари;
- конференции;
- групи за споделяне на опит;

- подпомагане реализацията на младите педагози.

Мярка 2.1.3. Подкрепа реализацията на дейности за повишаване уменията на човешките ресурси

Подобряването на знанията и уменията на работната сила и инвестициите в човешките ресурси, са неотменен елемент на стремежа към постигане на повече и по-качествени работни места и интегриране на възможно най-голям брой хора към пазара на труда. Това от своя страна води до повишаване производителността на труда и постигане на по-висока конкурентоспособност на икономиката.

Мярката съответства на отчетената необходимост от подобряване на възможностите за устойчива трудова заетост на територията на община Сунгурларе с акцент върху най-уязвимите групи на пазара на труда. Към тях се включват дългосрочно безработните лица (с продължителност на регистрацията повече от една година), както и безработните младежи на възраст до 29 години включително. Сред лицата със затруднения при намирането на работа, са и тези с ниска степен на завършено образование, представителите на ромската етническа група, възрастните хора.

Мярката предвижда изпълнението на дейности, подкрепящи тези най-уязвими групи на пазара на труда. В процеса на нейното изпълнение ще се подкрепят:

- обучителни проекти;
- дейности и специализирани програми за добиване и повишаване квалификацията и/или преквалификация на работната сила в общината.

Съгласно стратегическата рамка на ИТСП на Югоизточен регион 2021–2027 г., в разглеждания аспект ще се подкрепя: изграждането на инфраструктура за професионално образование и обучение и учене за възрастни, както и дейности, насърчаващи ученето през целия живот; подобряване на професионалната подготовка на заетите и придобиване на практически опит от учащите по време на обучението; чуждоезиково обучение и обучение по ИКТ; намаляване на безработицата сред рисковите групи на пазара на труда; насърчаване на младежката и женската заетост; преквалификация на заетите в отрасли в процес на реструктуриране и придобиване на компетентности в съответствие с пазара на труда;

въвеждане на съвременни изисквания за обучение и квалификация на кадрите в сферата на туризма и система от стимули за намаляване на текучеството в сектора.

Предвижда се насърчаване реализацията на дейности за подкрепа на партньорството между образователните институции, местните власти, бизнеса и синдикатите за постигането на по-добро задоволяване на местните и регионални нужди от професионални кадри в различни области на икономиката и за стимулиране развитието на предприемачеството и самонаемането.

Приоритет 2.2. Развитие на здравните услуги и инфраструктура

Тематичният фокус на приоритета обхваща:

- Инвестиции във физическите параметри на обектите на здравната инфраструктура (сгради, оборудване и др.);
- Подобряване параметрите (количествени и качествени) на предлаганите здравни услуги;
- Осигуряване на равнопоставен достъп до здравни услуги за населението на общината.

Мярка 2.2.1. Подкрепа на дейности за подобряване параметрите на здравната инфраструктура и достъпа на населението до здравни услуги

Предвидената мярка отчита необходимостта от осигуряване на равнопоставен и навременен достъп на хората до здравни услуги, в контекста на неговата роля на ключов елемент на качеството на живот на населението на дадена територия.

Сред примерните дейности за подкрепа в рамките на мярката са:

- Създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени населени места;
- Разкриване на мобилни аптеки или на мобилни екипи към функциониращи аптеки.

Приоритет 2.3. Развитие на социалните услуги – продължаване и/или въвеждане на нови дейности за социално развитие и подпомагане

Дефинираният приоритет отчита основните ключови моменти в провежданата социална политика на национално ниво – превенция на риска от социална изолация на групите в неравностойно социално положение и социално включване/интеграция на уязвими обществени групи.

Предоставянето на разнообразни социални услуги, отчитащи конкретните нужди на населението има пряко отношение към качеството на живот на хората и следва да продължи да изпълнява ролята на основен приоритет в провежданата социална политика на местно ниво и в периода 2021–2027 г.

Мярка 2.3.1. Подкрепа реализацията на дейности за предоставяне на социални услуги на уязвими групи от населението

ИТСП на Югоизточен регион 2021–2027 г. определя следните дейности в сферата на социалната политика, към които следва да се съсредоточат усилията през периода 2021–2027 г.: деинституционализация на грижата за деца и възрастни хора; предоставяне на услуги в домашна среда, в специализирана среда, услуги, които се предоставят мобилно, включително изграждане на необходимата инфраструктура и доставка на оборудване. Сред приоритетните дейности са и тези, насочени към разширяване на патронажната грижа и разкриването на нови социални услуги в общността за нуждите на уязвими групи от населението – деца и възрастни.

Мярка 2.3.2. Подкрепа на дейности за социално включване и участие на пазара на труда

В процеса на изпълнение на мярката, подкрепа следва да намерят дейности в областта на социалното включване, насочени към:

- Активно приобщаване за подобряване на пригодността за заетост на уязвимите групи чрез интегрирана подкрепа;

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

- Осигуряване на заетост за уязвими групи на пазара на труда;
- Осигуряване на достъпна физическа, институционална и информационна среда и достъпен транспорт.

Приоритет 2.4. Подобряване параметрите на културната инфраструктура и достъпа до културни услуги и събития

Приоритетът е насочен към подобряване параметрите (количествени и качествени параметри) на културната инфраструктура в община Сунгурларе в контекста на важната роля на културните услуги за качеството на живот на населението. Достъпът до културни услуги и провежданите културни мероприятия имат пряко отношение към повишаване туристическата привлекателност и атрактивност на територията, посредством предоставянето на възможности за съчетано практикуване на различни традиционни и алтернативни видове туризъм.

Мярка 2.4.1. Подкрепа на дейности за изграждане, реконструкция и модернизация на обектите на културната инфраструктура и предоставянето на културни услуги и събития

Мярката отчита значимостта на културните услуги и събития за качеството на живот на хората на дадена територия, както и за повишаване привлекателността на община Сунгурларе за гости и посетители на различни населени места на общината.

Приоритет 2.5. Повишаване на административния капацитет на общинската администрация

Тематичната насоченост на формулирания приоритет е в съответствие с важната роля на Общинска администрация Сунгурларе в процеса на реализация на ПИРО за периода 2021–2027 г.

Мярка 2.5.1. Подкрепа на проекти и дейности за повишаване квалификацията на служителите на Общинска администрация Сунгурларе

Мярката е насочена към подобряване административния капацитет на Общинската администрация в сферата на различни ключови области на общественото развитие,

възприети на национално ниво и намерили отражение в провежданата политика на местно ниво.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:

ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА СЕЛИЩНАТА СРЕДА, ЧРЕЗ ПОДОБРЯВАНЕ ПАРАМЕТРИТЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА И СЪХРАНЯВАНЕ ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Стратегическа цел 3 отчита необходимостта от подобряване параметрите на различните видове техническа инфраструктура на територията на община Сунгурларе (транспортна, водостопанска, телекомуникационна, енергийна), установена в аналитичната част на ПИРО. Количествените и качествените параметри на посочените видове инфраструктура от своя страна, имат пряко отношение към екологичното състояние и рискове на дадена територия.

В рамките на Стратегическа цел 3 са дефинирани два приоритета за действие с акцент върху параметрите на техническата инфраструктура и екологичното състояние.

Приоритет 3.1. Подобряване характеристиките на техническата инфраструктура и зелената система в населените места от община Сунгурларе

Приоритетът е насочен към подобряване на количествените и качествени параметри на техническата инфраструктура на територията на общината. Тематичният обхват на предвидените пет мерки за реализация се фокусира върху различни елементи на техническата инфраструктура с установена необходимост от благоустрояване.

Мярка 3.1.1. Подкрепа реализацията на дейности за подобряване състоянието на пътната инфраструктура и уличната мрежа в община Сунгурларе

В рамките на предложената мярка подкрепа ще получи реализацията на дейности за реконструкция и модернизация на съответните участъци от общинската пътна мрежа, намиращи се в незадоволително състояние.

Незадоволителните параметри на уличната мрежа в различни населени места на общината, налагат приоритизиране изпълнението на благоустройствени дейности, насочени към оптимизиране състоянието на разглеждания елемент на техническата инфраструктура.

Мярка 3.1.2. Подкрепа на дейности за обновление и/или изграждане на нова водоснабдителна и канализационна инфраструктура в населени места от общината

Водостопанската инфраструктура е ключов елемент на техническата инфраструктура, отличаващ се с важно значение върху качеството на живот на хората, както и върху екологичното състояние и рискове на дадена територия. Установените незадоволителни параметри (състояние и степен на изграденост) на водопроводната и канализационна мрежа в населени места от община Сунгурларе, налага необходимостта от реализацията на дейности за реконструкция, обновление, модернизация и/или изграждане на нови елементи на разглеждания вид инфраструктурата.

Мярка 3.1.3. Подкрепа реализацията на дейности за подобряване на цифровата свързаност

Мярката е насочена към подкрепа на дейности за обновление и/или изграждане на нови телекомуникационни мрежи на територията на общината. По отношение на приемствеността между стратегическата рамка на ПИРО и стратегическите документи за развитие на по-високи териториални нива, *„постигането на покритие с широколентов интернет във всички части на района, вкл. периферните и селски райони“*, е сред приоритетите в областта на разглежданата проблематика, дефиниран в ИТСП на Югоизточен регион 2021–2027 г.

Мярка 3.1.4. Подкрепа на дейности за повишаване на енергийната ефективност и производство на енергия от ВЕИ

Мярката отчита установената необходимост от повишаване на енергийната ефективност на територията на община Сунгурларе, посредством подкрепата на дейности за:

- Оптимизиране на уличното осветление в населени места на общината,

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

- Повишаване на енергийната ефективност на сградния фонд – сгради общинска публична и частна собственост;
- Производство на енергия от ВЕИ.

Мярка 3.1.5. Подкрепа на други дейности за благоустрояване, насочени към повишаване качеството на селищната среда и жилищния сектор, подобряване на възможностите за спорт и отдих и др.

Предвидената мярка обхваща изпълнението на различни дейности за благоустрояване на населените места в община Сунгурларе, насочени към подобряване състоянието на селищната среда и жилищния сектор, на възможностите за спорт и отдих и др.

Приоритет 3.2. Съхраняване компонентите на природната среда

Приоритетът е в съответствие със съществуващата зависимост между състоянието на компонентите на природната среда и състоянието (количествени и качествени параметри) на обектите на различните видове техническа инфраструктура.

Отчитайки тази зависимост, считаме че дефинирането на мерки, насочени към съхраняване елементите на околната среда, следва да се включи в настоящия елемент на стратегическата рамка на ПИРО на община Сунгурларе.

Мярка 3.2.1. Подкрепа на дейности за опазване компонентите на природната среда – въздух, води, земи и почви, биоразнообразие, зелени площи

Мярката е насочена към реализацията на дейности, които ще окажат положително въздействие върху екологичното състояние на територията на община Сунгурларе и ще имат превантивен ефект по отношение замърсяването на компонентите на природната среда.

Мярка 3.2.2. Подкрепа реализацията на дейности по оптимизация на системата за управление на отпадъците на територията на община Сунгурларе

Предложената мярка предвижда подкрепата на дейности, имащи пряко отношение към качеството на живот на хората и към екологичното състояние на дадена територия. Формулирането ѝ е в съответствие и с посочената в ИТСП на Югоизточен регион значимост на следните приоритетни дейности за подкрепа в периода 2021–2027 г.:

- *„оптимизиране събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба“.*

Поставен е акцент и върху необходимостта от приоритетно продължаване рекултивацията на неотговарящите на нормативните изисквания депа за битови отпадъци.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4:

УЧАСТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ В ИНИЦИАТИВИ ЗА ТЕРИТОРИАЛНО СЪБЛИЖАВАНЕ И СЪТРУДНИЧЕСТВО

Дефинираната стратегическа цел е в съответствие с ключовата роля на прилагането на принципа на партньорство между различни групи заинтересовани страни, включващи публичния, частния и НПО сектора, в процеса на развитие. За нейното изпълнение е предвиден следният приоритет за действие:

Приоритет 4.1. Териториално сътрудничество в сферата на приоритетни за община Сунгурларе икономически дейности и области на общественото развитие

Мярка 4.1.1. Подкрепа на дейности за териториално сближаване и сътрудничество в областта на приоритетни сфери на развитието

Предложената мярка предвижда подкрепа за осъществяването на съвместни териториални инициативи в областта на приоритетни за община Сунгурларе икономически дейности и области на развитието. Мярката обхваща изпълнението на проекти, които ще се реализират в партньорство с територии извън административните граници на общината,

насочени към подобряване нивото на социално–икономическо развитие и качеството на живот на хората в обхванатите територии.

СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА НА ПИРО НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ ЗА ПЕРИОДА 2021–2027 г.

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ 2021–2027 г.

ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ – ОБЩИНА С ПОДОБРЕНО КАЧЕСТВО И СТАНДАРТ НА ЖИВОТ, ЕФЕКТИВНО ИЗПОЛЗВАЩА СВОИТЕ МЕСТНИ СПЕЦИФИКИ И ПОТЕНЦИАЛИ ЗА РАЗВИТИЕ В УСЛУГА НА ХОРАТА ЗА ПО–ДОБРО СОЦИАЛНО–ИКОНОМИЧЕСКО И ЕКОЛОГИЧНО РАЗВИТИЕ

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1:

ПОВИШАВАНЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ИКОНОМИКАТА НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ НА ОСНОВАТА НА МЕСТНАТА ИДЕНТИЧНОСТ, ПОТЕНЦИАЛИ ЗА РАЗВИТИЕ И ВКЛЮЧВАНЕ В ЦИКЛИ НА КРЪГОВА ИКОНОМИКА

Приоритет 1.1. Насърчаване на предприемачеството на територията на община Сунгурларе

Мярка 1.1.1. Подкрепа на предприемачески инициативи в община Сунгурларе

Приоритет 1.2. Получаване на добавена стойност от икономически дейности, представящи местните потенциали на територията, включени в цикли на кръговата икономика

Мярка 1.2.1. Подкрепа реализацията на дейности, насърчаващи развитието на различни традиционни и алтернативни видове туризъм

Мярка 1.2.2. Подкрепа на дейности за опазване, развитие и популяризиране на културно–историческото наследство на територията на общината

Мярка 1.2.3. Подкрепа на дейности за повишаване конкурентоспособността на селското и горското стопанство

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2:

ПОДОБРЯВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ НА ХОРАТА, ПОСРЕДСТВОМ ПРЕДОСТАВЯНЕТО НА ВИСОКОКАЧЕСТВЕНИ ОБЩЕСТВЕНОЗНАЧИМИ УСЛУГИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ

Приоритет 2.1. Подобряване качеството на образованието и повишаване уменията на човешките ресурси

Мярка 2.1.1. Подкрепа на дейности за подобряване параметрите на образователната инфраструктура

Мярка 2.1.2. Подкрепа реализацията на дейности за подпомагане на образованието

Мярка 2.1.3. Подкрепа реализацията на дейности за повишаване уменията на човешките ресурси

Приоритет 2.2. Развитие на здравните услуги и инфраструктура

Мярка 2.2.1. Подкрепа на дейности за подобряване параметрите на здравната инфраструктура и достъпа на населението до здравни услуги

Приоритет 2.3. Развитие на социалните услуги – продължаване и/или въвеждане на нови дейности за социално развитие и подпомагане

Мярка 2.3.1. Подкрепа реализацията на дейности за предоставяне на социални услуги на уязвими групи от населението

Мярка 2.3.2. Подкрепа на дейности за социално включване и участие на пазара на труда

Приоритет 2.4. Подобряване параметрите на културната инфраструктура и достъпа до културни услуги и събития

Мярка 2.4.1. Подкрепа на дейности за изграждане, реконструкция и модернизация на обектите на културната инфраструктура и предоставянето на културни услуги и събития

Приоритет 2.5. Повишаване на административния капацитет на общинската администрация

Мярка 2.5.1. Подкрепа на проекти и дейности за повишаване квалификацията на служителите на Общинска администрация Сунгурларе

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3:

ПОВИШАВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА СЕЛИЩНАТА СРЕДА, ЧРЕЗ ПОДОБРЯВАНЕ ПАРАМЕТРИТЕ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА И СЪХРАНЯВАНЕ ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Приоритет 3.1. Подобряване характеристиките на техническата инфраструктура и зелената система в населените места от община Сунгурларе

Мярка 3.1.1. Подкрепа реализацията на дейности за подобряване състоянието на пътната инфраструктура и уличната мрежа в община Сунгурларе

Мярка 3.1.2. Подкрепа на дейности за обновление и/или изграждане на нова водоснабдителна и канализационна инфраструктура в населени места от общината

Мярка 3.1.3. Подкрепа реализацията на дейности за подобряване на цифровата свързаност

Мярка 3.1.4. Подкрепа на дейности за повишаване на енергийната ефективност и производство на енергия от ВЕИ

Мярка 3.1.5. Подкрепа на други дейности за благоустрояване, насочени към повишаване качеството на селищната среда и жилищния сектор, подобряване на възможностите за спорт и отдих и др.

Приоритет 3.2. Съхраняване компонентите на природната среда

Мярка 3.2.1. Подкрепа на дейности за опазване компонентите на природната среда – въздух, води, земи и почви, биоразнообразие, зелени площи

Мярка 3.2.2. Подкрепа реализацията на дейности по оптимизация на системата за управление на отпадъците на територията на община Сунгурларе

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4:

УЧАСТИЕ НА ОБЩИНА СУНГУРЛАРЕ В ИНИЦИАТИВИ ЗА ТЕРИТОРИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ И СЪТРУДНИЧЕСТВО

Приоритет 4.1. Териториално сътрудничество в сферата на приоритетни за община Сунгурларе икономически дейности и области на общественото развитие

Мярка 4.1.1. Подкрепа на дейности за териториално сближаване и сътрудничество в областта на приоритетни сфери на развитието

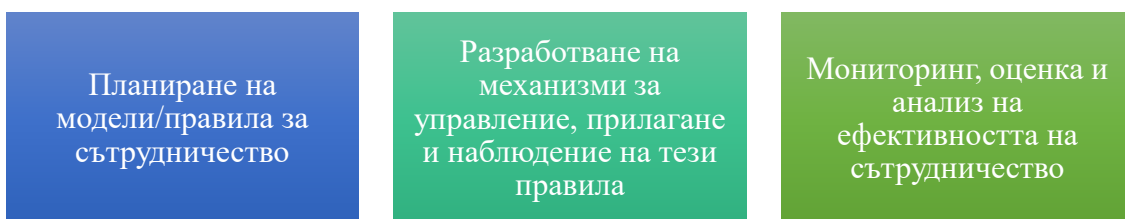
ЧАСТ III – ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Партньорството е фундаментален принцип и важен елемент на социалните отношения, прилагаш се в частния и в обществения живот. Прилагането му е насочено към подпомагане и укрепване на икономическия и социалния живот, като спомага за стабилното и устойчиво развитие на общността.

Партньорството се базира на ясни принципи, осигуряващи прозрачност на ролите и отговорностите, разпределяне на ангажименти, делегиране на права и управленски ресурси между участниците. Принципът на партньорството е свързан с трите най-общи цели на управлението на която и да било организация:

Процесът на партньорство е свързан със следните три основни етапа на взаимодействие:

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община за периода 2021–2027 г., главна цел при тяхното разработване се явява „осигуряване прилагането на принципа за партньорство и сътрудничество“. Ключов момент е идентифицирането на различните групи заинтересовани страни и участници в процеса на формирането и прилагането на местната

политика за интегрирано устойчиво развитие. Неотменен елемент е осигуряването на прозрачност и информация за очакваните резултати и ползи за местната общност, както и мотивирането ѝ за активно участие в процеса на подготовка и реализация на ПИРО. Заинтересованите страни следва да бъдат включени както на етапа на разработване и приемане на документа, така и при изпълнението на дефинираните стратегически цели на развитието и приоритети за действие.

Разработеният документ следва да бъде обсъден и съгласуван със:

- Заинтересованите органи и организации;
- Икономическите и социалните партньори;
- Физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

Възприетият подход цели предоставяната информация да достигне до максимален брой представители на заинтересованите страни и да се осигури тяхното участие в обсъжданията и вземането на решенията.

За изпълнението на ангажимента за осигуряване на необходимата публичност, общината следва да разработи комуникационна стратегия, която да:

- Гарантира прилагането на принципа на партньорство;
- Осигури прозрачност на процеса по изготвяне и реализация на ПИРО посредством одобрение, изпълнение и проследяване на набор от подходящи мерки и действия.

В процеса на разработване на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. е проведено анкетно проучване, в което са обхванати представители на следните различни групи заинтересовани страни:

- Областни/Регионални органи на власт;
- Органи на местната власт;
- Бизнеса;
- Неправителствения сектор;
- Образователни/обучителни организации;

- Местното население;
- Други.

При разработването на ПИРО на община Сунгурларе са взети под внимание резултатите от Анализа на социално–икономическото състояние на ромските общности и общности в сходно положение в община Сунгурларе, изготвен в рамките на програма Ромакт. Анализът представя информация за нуждите и потребностите на представителите на местните уязвими общности от населените места на територията на общината.

За идентифициране проблемите на ромите и причините за тях, както и с цел формулирането на мерки, които да залегнат в ПИРО на община Сунгурларе, са приложени следните методи и подходи:

- Провеждане на анкетно проучване за събиране на актуални данни за ромската общност и идентифициране на основни проблеми и нужди на ромите по населени места
 - Проведено от представители на създадената в рамките на програма Ромакт Местна активна група (МАГ);
 - Обхванати 111 домакинства в населени места, в които има значителен брой хора в уязвимо положение – гр. Сунгурларе, с. Грозден, с. Чубра, с. Вълчин, с. Лозарево, с. Славянци;
 - Поставен акцент върху гр. Сунгурларе поради най–големия дял на социално–уязвими лица;
 - Включените въпроси в проучването са насочени към установяване на демографската картина, социалния статус и проблемите в образованието, здравеопазването, жилищното настаняване, заетостта и междуетническите отношения;
 - Получена информация за повече от 530 д., равняващи се на 4,5% от населението на общината. посоченият брой съставлява повече от половината от броя на лицата, които са се самоопределили към ромската етническа група при преброяването на населението през 2011 г.
- Преглед и анализ на статистически данни, включително и от преброяването от 2011 г., общински планове, стратегии и програми и доклади за изпълнението им и други релевантни документи
- Дискусия във фокус–група с представители на местната активна група на ромите от различни населени места в общината
- Дискусия във фокус-група с представители на местни власти от общината и отделни кметства

По данни на: Анализ на социално–икономическото състояние на ромските общности и общности в сходно положение в община Сунгурларе

Проведено е едно обществено обсъждане с участието на представители на различни групи заинтересовани страни, имащи отношение към разработването и прилагането на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. В рамките на общественото обсъждане е проведена разяснителна кампания, явяваща се неотменна част от процеса по осигуряване на информация и публичност. Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021–2027 г. разяснителните кампании обхващат:

- **Представяне на информация за предвижданията на ПИРО**, в т.ч. за ролята на гражданите и на бизнеса за определянето на приоритетите за развитие на общината и тяхната реализация, очакваните резултати в икономическата и социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда:
 - примерни дейности: провеждане на публични дискусии, фокус групи, форуми/семинари, печатни материали, видеоматериали и др.
- **Възможности за изграждане на публично–частни партньорства** и реализация на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на физическата среда и на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса
- **Разясняване на конкретните задачи** на кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствения сектор и гражданското общество за осигуряване на висока ефективност при изпълнението на ПИРО
- **Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране на развитието на общината** за повишаване ефикасността на публичните разходи и осигуряването на по–голяма добавена стойност от тях, както и за подобряване стандарта на живот на населението
- **Привличане вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество** за формиране на позитивно обществено мнение и активна гражданска позиция по отношение участието и подкрепата на ръководството на общината за подготовката и реализация на ПИРО

В процеса на разработване и прилагане на ПИРО на община Сунгурларе е предвидена възможността за целогодишно постъпване на проектни предложения от страна на съответните заинтересовани лица на територията на общината. За тази цел е разработен

Фиш за набиране на проектни предложения от заинтересовани лица в рамките на разработване и прилагане на План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. Електронен достъп до фиша за набиране на проектни предложения ще е възможен целогодишно на официалната интернет страница на община Сунгурларе – <http://www.sungurlare.org/>

3.1. Описание на използваните основни подходи/действия/стъпки за насърчаване участието на партньорите и заинтересованите страни

Партньорският модел на управление е ключов в процеса на разработване и прилагане на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. В резултат на неговото прилагане ще може да се реализира процес на съвместно вземане на решения и координиране на техните изпълнения между различните партньори. Партньорството позволява провеждането на целенасочено взаимодействие между различните групи заинтересовани страни и постигането на успешно прилагане на политики и изпълнение на конкретни мерки и дейности.

Работата в партньорство преди всичко се състои в съвместното вземане на решения и осъществяването на съвместни действия за тяхното изпълнение. Партньорствата могат да се разпределят по следния признак:

За реализирането на партньорство са необходими следните първоначални стъпки:

- Установяване на принципите и правилата за работа в партньорството;

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

- Провеждане на целенасочено проучване, чрез което да се определят релевантните партньори, тяхната роля в процеса на планиране, както и способ за привличане на всяка заинтересована страна (група, организация).

Заинтересованите страни (лица) са институции, организации, административни звена, общности (групи) от различни юридически и физически лица, които имат конкретен интерес във връзка с реализацията на публична политика/план и са нейни поддръжници или противници.

Различните видове партньорства с частния сектор варират от най–опростени начини за неговото включване, до сложни форми на прехвърляне на по–голям риск от публичния към частния партньор.

В процеса на разработване и последващо изпълнение на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. са заложили следните действия и стъпки, представляващи петте равнища на участие на заинтересованите страни в партньорския процес:

ПЕТ РАВНИЩА НА УЧАСТИЕ В ПАРТНЬОРСКИЯ ПРОЦЕС

1. Информирание на обществеността

- Съобщава се какво се планира и какво е направено. Равнището е от съществено значение за всички заинтересовани страни, но не е участие в партньорство само по себе си.

2. Консултиране

- Състои се в предлагане на различни опции (варианти) и наблюдение на обратната реакция. Насочено е към проверка и установяване на обществените нагласи.

3. Съвместно решаване

- Насърчава се различните страни да предлагат допълнителни варианти, присъединявайки се към определянето на най–добрия вариант.

4. Съвместно действие

- Отделните заинтересовани страни съвместно решават кое е най–доброто решение, като формират и партньорство под формата на споразумение – договор за неговото осъществяване.

5. Подкрепа на независими инициативи на общността

- Подпомагане на другите да правят това, което те желаят и считат за правилно чрез предоставяне на безвъзмездни финансови средства, съвети или друга подкрепа от партньора, който разполага с ресурси.
- Например, оказване на подкрепа за определен тип инициативи на местни НПО, физически лица и фирми, реализиращи инициативи, съфинансирани от общинската власт при определени критерии, но реализирани самостоятелно от партньорите.

Преминавайки от равнище 1 към равнище 5 участието на гражданите нараства, а степента на контрол на публичната власт върху решенията и действията намалява. На най-ниските равнища контролът на инициатора върху процеса се запазва, но те предполагат и по-малка ангажираност от другите участници/партньори.

В процеса на разработване на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. е проведено анкетно проучване, в което са обхванати следните групи заинтересовани страни:

- Областни/Регионални органи на власт;
- Органи на местната власт;
- Представители на бизнеса;
- Представители на неправителствения сектор;
- Образователни/Обучителни организации;
- Местното население.

Получените отговори от различните групи заинтересовани страни разкриват тяхното мнение относно ключови области на развитието на община Сунгурларе:

- Настъпили в периода 2014–2020 г. промени в параметрите на различните видове инфраструктура, в предоставянето на различни общественозначими услуги, в качеството и стандарта на живот на населението
- Приоритетни области за развитие, които следва да залегнат в ПИРО 2021–2027 г.
- Ключови фактори за развитие на община Сунгурларе
- Ограничения за икономическото, социалното и екологичното развитие на общината
- Зони за въздействие на територията на община Сунгурларе, чието развитие да бъде приоритетно в програмния период 2021–2027 г.

В резултат на проведеното анкетно проучване, организирането на фокус група и провеждането на интервюта сред ромската общност в община Сунгурларе, са получени отговори, свързани с основните проблеми в сферата на ключови области на развитието, както и предложения за тяхното решаване:

- Образование;
- Здравеопазване;
- Трудова заетост;
- Жилищни условия;
- Междуетнически отношения и редуциране на социалните неравенства.

Резултатите от проведеното анкетно проучване сред заинтересованите страни, са взети предвид в процеса на разработване на стратегическата рамка на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. Дефинираната визия за развитие, стратегически цели на развитието, приоритети за действие и мерки към тях, отчитат мнението на различните групи заинтересовани страни относно проблемите, потенциалите и приоритетите в областта на икономическото, социалното и екологичното развитие на общината.

3.2. Описание на начина на идентифициране на заинтересованите страни и подбора на участниците в процеса на разработването на ПИРО

Сред първите задачи при подготовката за разработване на дадена съвместна работа е определянето на участниците/партньорите в процеса и тяхната конкретна роля. Минималното изискване при това е да се даде възможност на всички страни да заявят своите потребности и да се използват техните познания за съответни сфери и проекти. Практическо значение има организирането на партньорство, което удовлетворява равнището на участие на различните заинтересовани страни.

При създаването на партньорство са необходими следните две основни стъпки, чието осъществяване следва да се случи в самото начало на процеса на планиране:

- Първа стъпка: идентифициране и привличане на подходящи партньори;
- Втора стъпка: установяване на принципите и правилата за работа в партньорство.

Първата стъпка е свързана с извършването на подробен анализ на заинтересованите страни, който да завърши с доклад относно капацитета, интересите и възможните взаимодействия на партньорите. Това е особено важно за партньорство в проекти, за които местната общност, структурите на гражданското общество и бизнес сектора нямат вътрешен капацитет за реализация и трябва да потърсят начин за привличане на външен партньор.

По отношение на практическото организиране на работата в партньорство, от голяма важност е постигането на съгласие за разпределението на ролите и отговорностите и установяването на правила за работа. Налице са различни видове правила за работа на групите, за тяхното формиране, функциониране и поведение на членовете. Препоръчително е те да бъдат оформени в приет от всички участници „правилник“, който може да обхваща следните по-важни въпроси:

- Основна функция/предназначение/мисия на екипа за планиране;
- Общи принципи и ценности;
- Роли и отговорности на членовете на групата, дейности за съвместно изпълнение;
- Процес на вземане на решения;
- Процес за разрешаване на конфликти/конфликт на интереси;
- Процедури по избор на председател и заместник председател, вкл. техните роли и отговорности;
- Оперативна структура, вкл. работните групи и взаимовръзките между отделните звена на структурата;
- Процедура за приемане на нови членове на групата;
- Ресурси, които ще се осигурят от всеки партньор;
- Периодичност и ориентировъчна продължителност на срещите на групата, ръководство на заседанията, възможност за изпращане на заместници;
- Възлагане на задачи на членовете на групата и отчитане на тяхното изпълнение.

– **Планиране на партньорството**

Планът за реализиране на партньорската дейност трябва да бъде разписан и да служи като ориентир за всички участници. Той трябва да се съгласува, а неговото изпълнение да бъде наблюдавано, с цел своевременно извършване на превантивни корекции.

ОСНОВНИ СТЬПКИ ПРИ ПЛАНИРАНЕТО

1. Определяне на основните етапи (стъпки) и техния краен продукт

- Крайните продукти са важен ориентир за успеха на изпълнението на работата по изготвяне на стратегията.

2. Определяне на конкретните дейности във всеки етап

- Важно е във всеки от предложените етапи (стъпки) да се идентифицират конкретни задачи. Този процес е необходим, за да може точно да се определи времето и ресурсите за изпълнение на задачите.

3. Определяне на последователността при изпълнение на задачите и тяхната взаимна връзка

- Важно е да се установи дали изпълнението на дадена дейност не изисква приключване на друга дейност, която е предпоставка за нейното осъществяване.

4. Определяне на отговорностите

- Определя се кой ще участва и кой ще отговаря за изпълнението на всяка планирана дейност. Отчита се ролята, професионалните и лични качества на различните участници, както и обемът на работа по задачата и нейните изисквания към знания, умения и др.

5. Определяне на сроковете

- Предполага определяне продължителността на всяка дейност (уточняване на нейното начало и край). Един от критичните моменти е дали едни и същи участници не трябва да работят едновременно по повече от една задача, което може да доведе до промяна в графика. Трябва да се провери дали определената продължителност на дейностите и тяхното разполагане във времето позволяват приключване на работата в предвидения срок. Ако това не е така, може да се помисли за различни стратегии за осъществяване на отделните дейности:
 - отделяне на повече ресурси за дадена дейност (например увеличаване броя на хората, работещи по нея);
 - модифициране на дейностите (намаляване обема на работата);
 - промяна на последователността на дейностите и т.н.;
 - определяне на необходимите ресурси за всяка задача.

Най-важното изискване към плана е той да се изпълнява от всички участници в процеса, което най-вече означава той да отговаря на техните възможности и виждания. От друга страна, един такъв план не е абсолютно фиксиран и може да бъде променен, като се запазят основните му параметри (напр. важни срокове) в хода на работата.

В процеса на осъществяване на всеки един партньорски проект от голямо значение е поддържане на отношения и сътрудничество. Най-важните механизми са:

- механизъм за разрешаване на проблеми/задачи;
- постоянно усъвършенстване;
- съвместна оценка;
- постоянно ръководство.

Основният принцип се състои в това, че при наличие на общи проблеми или значими задачи, заинтересованите страни следва да се насочат към обединяването на сили за тяхното разрешаване. Всички участващи страни редовно се срещат за преразглеждане и оценка на партньорството. Оценяват се конкретни критерии, свързани с ефективността на процеса на партньорството, такива като работа в екип и своевременно разрешаване на проблеми. Това създава възможности за дискусия и би разкрило евентуални проблеми. Оценяването на процеса на партньорство включва периодични проверки. Сравняването на резултати от проверки по периоди помага за разкриване на области, за които е налице необходимост от усъвършенстване и потенциални проблеми.

Идентифицирани са следните групи заинтересовани страни, имащи отношение към разработването и прилагането на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.:

- Органи на местната власт;
- Представители на бизнеса;
- Представители на неправителствения сектор;
- Представители на организации, институции и други обекти, предоставящи различни общественозначими услуги на населението в областта на: здравеопазването, образованието, социалните услуги, дейности в областта на културата;
- Представители на местното население.

Идентифицирането на различните групи заинтересовани страни е в съответствие с посочената в Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО необходимост от обсъждането и съгласуването на плана със: заинтересованите органи и организации; с икономическите и социалните партньори; с физически лица и представители на юридически лица, имащи отношение към развитието на общината.

В процеса на разработване на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. са предприети действия по информирането на действащите на територията на общината граждански и бизнес организации, които са изрично поканени да вземат участие в процеса по разработване на документа.

Приносът на различните групи заинтересовани страни, взели участие в процеса на разработване на ПИРО, се изразява в постъпването на различни предложения и препоръки относно развитието на общината през периода 2021–2027 г. Заинтересованите страни взели участие в проведеното за нуждите на ПИРО анкетно проучване, отчитат следните ключови области, по отношение на които следва да се предприемат целенасочени действия, които да залегнат в плана:

Приоритети за развитие

- Бизнес (производство и услуги);
- Среда за живот в населените места (благоустрояване на населените места);
- Транспортна инфраструктура;
- Пазар на труда;
- ВиК инфраструктура;
- Околна среда;
- Общественосъществени услуги с отношение към качеството на живот на хората: образование, здравеопазване, социални услуги.

В резултат от проведеното изследване на Местната активна група, са идентифицирани следните особености и проблеми в сферата на ключови области на общественото развитие, както и възможности за тяхното разрешаване⁶⁷:

Образование

- По-малко от 10,0% от обхванатите в проведеното проучване отговорят, че имат проблеми с посещаемостта на децата в училище;
- Над 90,0% обхват на децата в детска градина и в предучилищната степен;
- Най-висок дял на необхванати са деца в ранна детска възраст – 3 и 4 годишни;
- Дял на децата, включени в проучването, които са обхванати в системата на основното образование – над 95,0%, редовно посещаващи училище 92,0%;

⁶⁷ По данни на: Анализ на социално–икономическото състояние на ромските общности и общности в сходно положение в община Сунгурларе.

- Осигурен транспорт за всички деца от населени места, в които няма училище или детска градина до образователните институции в съседните населени места;
- Увеличаване на функционалната неграмотност сред завършващите училище (по мнение на представители на МАГ);
- Необходимост от усилия, насочени към пълното обхващане на децата в детски градини; превантивна работа с родителите; осигуряване на повече възможности за квалификация на педагозите в детските градини за работа с деца от етническите малцинства;
- Незавършване на средно образование от част от ромските деца, особено на момичетата;
- Разкрити детски градини/филиали в почти всички населени места на общината, в които има по-големи ромски общности;
- Като цяло материалната база е добра, осигурени са добри условия за обучение;
- Проблеми с писмената грамотност на децата; трудности в общуването с представители на институции и в ежедневието;
- Отчетена необходимост от инвестирането в повече в мерки за подобряване на приобщаващата образователната среда в училища с повече ромски деца; освен подобряване на материалната, е налице необходимост от насочване на усилията към повишаване качеството на образователния процес и подобряване уменията на учителите за работа в мултикултурна среда;
- Необходимост от реализацията на мерки за повишаване общото ниво на образование, прилагане на алтернативни форми на обучения за възрастни роми, предприемане на мерки за стимулиране и мотивиране на ромски младежи за придобиване на степени от висшето образование.

Здравеопазване

- Трудности при получаване на адекватно лечение за жителите на община Сунгурларе, особено за хората от уязвимите общности;
- Силно ограничен достъп до адекватно медицинско обслужване на значителна част от ромите, които са без здравни осигуровки, поради отсъствие от пазара на труда и необхванатост в системата на социалните услуги;
- Над 37,0% от анкетираните лица са без здравни осигуровки; делът на хронично болните варира между 10,0% и 15,0% от обхванатите в проучването;
- Назначени на територията на общината трима здравни медиатори; само тяхната работа и усилия обаче се отчитат като недостатъчни за посрещане на всички предизвикателства в здравното обслужване на ромите;

- Необходимост от предприемането на по–специфични мерки за разширяване обхвата на здравноосигурените лица и за повишаване достъпа до качествени здравни услуги, вкл. и за най–бедните и маргинализирани общности;
- Необходимост от провеждането на целенасочена политика на общинско ниво, предвиждаща стимули за лекари, здравни и социални работници, работещи с общностите по здравните им проблеми, както и по въпросите на здравна профилактика и превенция.

Жилищни условия

- Тенденция за подобряване на жилищните условия на хората от ромските общности през последните години;
- Постепенно изчезване на обособени квартали, населени с представители на уязвими общности – купуване на къщи на нероми от страна на ромите и постепенно смесване с останалото население;
- Посочената тенденция е в сила за по–малките населени места, но не и за общинския център – в гр. Сунгурларе тя тече с по–бавни темпове, като в налице обособен ромски квартал, който понастоящем се разраства;
- На територията на общината не е налице проблем с т.нар. „незаконно строителство“;
- Всички къщи на домакинствата, обхванати в проучването, са електрифицирани и водоснабдени; над 50,0% имат достъп до интернет;
- Над 75,0% от домакинствата имат достъп до баня с топла вода; над 95,0% от къщите имат септични ями – може да се каже, че не съществува проблем с отпадните води от домакинствата;
- Необходимост от засилване работата със семействата с деца за подобряване на уменията за тяхното правилно отглеждане и осигуряване на оптимални условия за развитие;
- „Средно към лошо“ (според анкетиранияте) състояние на техническата инфраструктура, в т.ч. разрушени настилки на улиците, липса на тротоари;
- Анкетиранияте отбелязват наличието на незаконни сметища, допринасящи за замърсяването на средата в ромските части на населените места;
- Влошено състояние на ВиК мрежата в почти всички населени места на община Сунгурларе, като проблемът е особено задълбочен в някои от ромските квартали;
- Опасност от наводняване при обилни дъждове, поради замърсяване и затлачване на речни корита и канали в някои от кварталите;
- Над 95% от анкетиранияте определят като много тежък проблем наличието на много бездомни кучета;

- Недостатъчна обезпеченост с детски и спортни площадки, паркове за отдих, културни или информационни центрове, аптеки;
- Много слаба осигуреност на малките населени места с обществен транспорт;
- Необходимост от предприемането на мерки за подобряване параметрите на инфраструктурата – улични настилки, тротоари, площадки за отдих и спорт и др.
- Необходимост от повишаване отговорността на жителите в кварталите и въвличането им в дейности за опазване и развитие на жилищната инфраструктура.

Трудова заетост

- Делът на лицата с трайна заетост, обхванати в проучването, е малко над 30,0% – повече от два пъти по-малко от средната стойност за общината; делът на трайно безработните е близо два пъти по-висок от този на местно ниво – около 25,0%;
- Най-висок риск от отпадане от пазара на труда се отчита за младежите до 29 години, както и за лицата над 50 годишна възраст;
- Нисък дял на безработните, търсещи услугите на Бюрото по труда – под 30,0% от безработните лица;
- Анкетиранията лица посочват като основен източник на доходи трудовите доходи и доходите от сезонна заетост – над 80,0%;
- Сравнително висок посочен среден доход на домакинство – около 750 лв.;
- Отчетена необходимост от предприемането на по-ефективни мерки за привличане на инвестиции на територията на общината, за разкриване на работни места в малки предприятия;
- Участниците във фокус групата отчитат необходимост от: мотивиране и стимулиране на безработни роми за включване в пазара на труда; подобряване дейността на Бюрото по труда; осигуряване на представителство на хората от уязвими общности в Общинска администрация и институциите, съобразно техния дял от населението на общинско ниво.

Междуетнически отношения

- Положителна обща оценка на отношенията между различните етноси на територията на общината;
- Няма сигнали за открита конфронтация или дискриминативно отношение;
- Ниска възможност за участие в обществените процеси и комуникация с общинската власт и институции, притесняващи значителна част от анкетиранията лица;
- Наличие на притеснения, свързани с малкото възможности за гражданско участие на хората от уязвимите общности и ниската им активност за такова участие;

- Отчетена необходимост от създаването на повече възможности за обмен на информация вътре в общността, както и между общността и институциите.

Източник: Анализ на социално–икономическото състояние на ромските общности и общности в сходно положение в община Сунгурларе

Постъпилите предложения и препоръки в сферата на разглежданите различни значими области на общественото развитие, са взети под внимание в процеса на разработване на стратегическата рамка на ПИРО, и по–конкретно: в определената визия за развитие на общината, както и в дефинираните стратегически цели, приоритети и конкретни мерки за изпълнение.

3.3. Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по Програмата за реализация

- **Създаване на Работна група за мониторинг и контрол на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.**

За осъществяване практическото прилагане на принципа на партньорство при изпълнението на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г., кметът на общината със своя заповед следва да създаде Работна група за наблюдение изпълнението на ПИРО 2021–2027 г.

Групата за наблюдение ще включва представители на общинската администрация, общински съветници, кметове на населени места в административния обхват на община Сунгурларе, представители на социално–икономическите партньори, на заинтересованите страни, представители на граждански и бизнес организации, медии.

В работната група за мониторинг на изпълнението на ПИРО на община Сунгурларе 2021–2027 г. ще бъдат включени:

- *Представители на местната власт:* членове на общински дирекции/отдели, които участват в ръководството и управлението на общински програми или подкрепят инициативата и изпълняват функцията на посредници при осъществяването на мониторинг на програми и проекти на европейско, национално и регионално ниво;

- *Представители на Структури на гражданското общество (СГО):* НПО, читалища, училищни настоятелства, клубове и др.;
- *Институции:* представители на държавните институции и ведомства на територията на общината, експерти за организиране на процесите за набиране и анализиране на специализирани данни и информация и изготвянето на експертни становища по конкретни индикатори за мониторинга;
- *Представители на бизнеса:* участват като партньор на гражданското общество, който осигурява експертна оценка, финансова и логистична подкрепа;
- *Медиите:* представители на медиите за популяризиране на инициативите, оказване на медиен контрол и посредничество при диалога с широката общественост в процеса на мониторинг;
- *Независими експерти:* привлечени с цел изготвянето на становища и изследвания по конкретни проблеми.

– **Основни функции на Работната група:**

- Разглеждане и утвърждаване на индикаторите за наблюдение относно изпълнението на ПИРО;
- Периодично набиране и анализ на информация и данни по постигнатия напредък, които се предоставят на експертите, ангажирани при подготовка на годишния и/или междинен и/или окончателен доклад по изпълнението на плана;
- Обсъждане на резултатите и степента на изпълнение на целите и приоритетите;
- Препоръчване на корективни мерки при констатиране на отклонения от първоначално формулираните параметри от изпълнението на поставените цели;
- Разглеждане на препоръките, формулирани в различните типове доклади, и предлагане на конкретни стъпки за прилагането им.

В рамките на дейността си Работната група за наблюдение ще изготвя регулярни или конкретни доклади с констатации по прогреса на изпълнението на плана. При необходимост ще предоставя препоръки за неговото подобряване с оглед гарантиране постигането на неговите цели, които ще предоставя на кмета на община Сунгурларе във формата на експертен доклад. При възложена междинна или последваща оценка Работната група ще подпомага външните експерти, наети за тяхното изготвяне.

- **Връзки и функции между партньорите в процеса на мониторинг на изпълнението на ПИРО на община Сунгурларе**

ОБЩНСКИ СЪВЕТ

Орган за наблюдение на ПИРО на община Сунгурларе

- Обсъжда и одобрява Годишния доклад за наблюдението на изпълнението на ПИРО;
- Осигуряване на информация и данни и прилагане на система от индикатори;
- Координация на дейностите по наблюдението между централните и местните органи на изпълнителната власт, други заинтересовани страни, организации и юридически лица на основата на принципа за партньорство;
- Разглеждане на предложения и вземане на решения за повишаване ефективността на процеса на наблюдение;
- Определяне и изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност.

ОБЩНСКА АДМИНИСТРАЦИЯ

Кметът на община Сунгурларе

Кметът на община Сунгурларе организира наблюдението на изпълнението на ПИРО и отговаря за изготвянето на Годишния доклад за наблюдението на изпълнението на плана.

Специализирана дирекция

Дирекция „Устройство на територията, строителство, екология, БКС и управление на европейски програми и проекти“

Инициира създаването на Работната група, която изготвя регулярни или конкретни доклади с констатации по прогреса на изпълнението и ще предоставя при необходимост препоръки за неговото подобряване с оглед гарантиране постигането на неговите цели, които ще предоставя на кмета на общината.

Работна група за наблюдение изпълнението на ПИРО 2021–2027 г.:

Включва представители на общинската администрация, общински съветници, кметове на населени места на територията на община Сунгурларе, представители на социално–икономическите партньори, заинтересованите страни, представители на граждански и бизнес организации, медии.

- **Годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО:**

Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО са основен, нормативно регламентиран документ в ЗРР по отчитане наблюдението на изпълнението на плана. Те се подготвят под ръководството на кмета на общината и се приемат от Общински

съвет Сунгурларе. Тези доклади служат за основа при оценката на изпълнението и приноса на отделните проекти за постигане на планираните крайни резултати. В тях се представят актуализираните резултати, определят се основните слабости и се предлагат бъдещи насоки. Анализират се основните фактори, допринасящи за липсата на напредък, за да се извлече опит и да се подобри изпълнението.

Годишните доклади се изготвят в нормативно определеното от чл. 76 от Проекта на Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие. Годишният доклад за наблюдението се изготвя от служителите в общинската администрация, на които това е възложено със заповед на кмета, под координацията на съответната дирекция в структурата на общинска администрация. Годишният доклад се изготвя и внася за обсъждане и одобряване от общинския съвет до 31 март на всяка следваща година.

Кметът на община Сунгурларе следва да утвърди постоянна структура на годишните доклади за наблюдение на ПИРО, която да се използва за целия период на наблюдение на изпълнението на плана. Този постоянен формат ще осигури съпоставимост и проследимост на изпълнението в хронологичен план и ще улесни подготовката на анализи и оценки при неговото изпълнение за определен период. По този начин ще се улесни упражняването на контрол от страна на общинския съвет и гражданските структури, и предприемане на коригиращи и/или превантивни действия.

Копие от годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ПИРО ще се изпраща на председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за тяхното приемане от общинския съвет.

– **Публичност и прозрачност на изпълнението на ПИРО 2021–2027 г.**

Отчитането е неразделна част от мониторинга, която включва систематично и своевременно предоставяне на съществена информация на определени времеви интервали. То е част от процеса, чрез който информацията и знанията се разпространяват и използват за оценка на цялостния напредък към постигане на резултатите или за потвърждаване на постигането на резултатите.

Кметът на община Сунгурларе и Общински съвет Сунгурларе осигуряват информация и публичност на ПИРО в съответствие със своите компетенции, съгласно чл. 29 от проекта на ППЗРР.

Общински съвет Сунгурларе като орган с най-широки правомощия по наблюдението на изпълнението на плана, определя и осигурява изпълнение на мерки за осигуряване на информация и публичност. Те се отнасят до постигнатите резултати от наблюдението и трябва да гарантират прозрачност при изпълнението на документите за стратегическо планиране на регионалното и местното развитие.

Докладите за наблюдение и оценка изпълнението на ПИРО се публикуват на официалната интернет страница на общината от общинска администрация, като изискване на ЗРР и ППЗРР в рамките на мерките за публичност и прозрачност на документите. В случай, че община Сунгурларе изпълнява проект в качеството си на бенефициент или партньор по конкретна оперативна програма, се спазват указанията за публичност на УО на оперативната програма.

3.4. Описание на предвидените мерки за комуникация, информация и включване на заинтересованите страни и партньорите в процеса по бъдеща актуализация на Програмата за реализация и идентифициране на нови проектни идеи в плана

Съгласно чл. 26. от проекта на ППЗРР, ПИРО се актуализира при наличие на някои от следните обстоятелства:

- При съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
- В резултат на промени в свързаното национално законодателство или в законодателството на ЕС;
- При съществени промени в национални или секторни стратегии, концепции и програми, влияещи върху изпълнението на плана.

Изработването и приемането на актуализирания документ се извършва при условията и по реда за изработване и приемане на ПИРО.

За ефективното и ефикасното изпълнение на плана, програмата за неговата реализация, в която са посочени източниците на финансиране и е съобразена с размера на осигуреното финансиране в тригодишната бюджета прогноза, когато е предвидено такова, може да се актуализира при необходимост с решение на общинския съвет по предложение на кмета на общината.

Съгласно чл. 27. от проекта за ППЗРР финансирането на процеса на изработване, съгласуване с партньорите и актуализиране на ПИРО се осъществява чрез бюджета на общината и/или чрез средства от фондовете на ЕС и други финансови източници, като кметовете на общини ежегодно планират необходимите за целта финансови ресурси.

В процеса на бъдеща актуализация на Програмата за реализация и идентифициране на нови проектни идеи в плана, следва да се гарантира участието на следните групи заинтересовани страни и партньори, имащи отношение към развитието на територията на общината:

- *Представители на местната власт:* общинска администрация, общински съветници, кметове на населени места на територията на община Сунгурларе;
- *Представители на СГО:* НПО, читалища, училищни настоятелства, клубове и др.;
- *Институции:* представители на държавните институции и ведомства на територията на общината;
- *Представители на бизнеса:* в ролята на партньор на гражданското общество, осигуряващ експертна оценка, финансова и логистична подкрепа;
- *Медии:* представители на медиите за популяризиране на инициативите, оказване на медиен контрол и посредничество при диалога с широката общественост.

Дейностите по информация и публичност в процеса по бъдеща актуализация на Програмата за реализация и идентифициране на нови проектни идеи в ПИРО, ще бъдат осъществени от кмета и общинския съвет на община Сунгурларе в съответствие с техните компетенции.

ЧАСТ IV – ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021–2027 г.:

- *„Зона за прилагане на интегриран подход (Зона за въздействие) е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове“*
- *„Зоните за прилагане на интегриран подход (Зоните за въздействие) се определят на базата на общи (идентични) характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие“.*

Съгласно цитираните указания, зоните за прилагане на интегриран подход (зоните за въздействие), независимо от функционалното предназначение на тяхната територия, могат да бъдат два вида:

- *Градски зони за въздействие;*
- *Други зони за въздействие със специфични характеристики.*

Определянето на *градски зони за въздействие* се извършва само за градовете от 1^{-во}, 2^{-ро} и 3^{-то} йерархично ниво съгласно НКПР, административни центрове на общини, като определянето на приоритетни градски зони е задължително.

Другите зони за въздействие със специфични характеристики могат също да представляват градски по своята същност зони (да включват територии от урбанизирана градска част, градски покрайнини и функционални зони), но могат да се отнасят до всеки вид населено място или част от територията на общината, както и да включват части от съседни общини.

Определянето на приоритетни зони за въздействие не ограничава инвестициите в попадащите извън тях територии, а отразява идентифицираните при анализа територии с най-голям специфичен потенциал за развитие.

На база резултатите от анализа на силните и слабите страни на територията на община Сунгурларе, както и на установените потенциали за развитие, са определени следните приоритетни зони за въздействие на територията на общината, в които основно ще се съсредоточи изпълнението на мерките, предвидени в Програмата за реализация на ПИРО:

Зона за въздействие 1: Зона за развитие на гр. Сунгурларе

- устройствените граници на град Сунгурларе съгласно ОУП на община Сунгурларе

Зона за въздействие 2: Зона за развитие на селата

- устройствените граници на населените места – села съгласно ОУП на община Сунгурларе

Зона за въздействие 3: Зона за интензивно земеделие и животновъдство

- преобладаващо обработваеми (ниви, трайни насаждения) и необработваеми (пасища, ливади, поляни и др.) земеделски земи съгласно ОУП на община Сунгурларе

Зона за въздействие 4: Зона за реализация на екологични проекти

- територии за природна защита, рибарство и аквакултури, повърхностни водни тела, горски масиви, нарушени територии за рекултивация, възстановяване и укрепване на земната основа, екологични производства и др.

Най-логично е зоните за въздействие на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. да се обвържат с Общия устройствен план (ОУП) на общината. Тъй като селищата в административните граници на общината се отличават със сходна структура и проблеми, най-подходящият подход е функционално–устройственият. На база функционално–устройствения подход са определени посочените по–горе четири зони за въздействие на територията на община Сунгурларе.

Зоните за въздействие са определени при отчитане различните проблеми от социално и икономическо естество, съпътстващи тяхното развитие, като и при отчитане на техните потенциали за развитие и местни специфики.

ЧАСТ V – ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Програмата за реализация на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектните идеи за постигане на дефинираните цели на развитието.

На основата на целите и приоритетите за развитие на община Сунгурларе, Програмата за реализация на ПИРО има за задача да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на плана, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на плана. Основни структурни елементи на Програмата за реализация са мерките и проектните идеи по съответните стратегически цели на развитието и приоритети за действие на плана.

В Програмата за реализация на ПИРО е определен пакет от мерки и проектни идеи за реализация на целите и приоритетите за развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027г., съответните финансови ресурси, административните структури за управление, наблюдение и оценка на проектите, както и индикаторите за цялостното изпълнение на програмата и на ПИРО.

Програмата за реализация има седем годишен период на действие, като може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на ПИРО с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при неговото изпълнение и постигане на дефинираните цели и приоритети за развитие на общинската територия.

Програмата за реализация на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. предвижда мерки и дейности/проектни идеи, отнасящи се към дефинираните четири стратегически цели на развитието.

– Разяснение относно политиката за развитие на туризма на територията на община Сунгурларе

Към момента на разработване на ПИРО, община Сунгурларе не изпълнява програма за развитие на туризма на територията на общината. Предвид потенциала на територията за развитието на различни традиционни и алтернативни видове туризъм, отчитаме

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

необходимостта от разработване на Програма за развитие на туризма в община Сунгурларе. Тя следва да отчита съвременните социално–икономически условия, съпътстващи развитието на общината към момента на навлизане в програмния период 2021–2027 г., както и потенциалите за развитие на общинската територия.

Успешен подход се явява и възприемане принципа на партньорство между общината и територии извън административния ѝ обхват – вкл. инициране на партньорства на трансгранично ниво. Възприемането на общ път и единна визия в развитието на туризма в обхванатите територии, може да се разглежда като успешно решение в процеса на усвояване на туристическия потенциал на територии, отличаващи се с недостатъчна туристическа популярност.

– **Общинска програма за развитие на туризма – разработена в рамките на ПИРО**

Относно политиката за развитие на туризма на територията на община Сунгурларе в периода 2021–2027 г., в рамките на Програмата за реализация на ПИРО е разработен раздел „Общинска програма за развитие на туризма“. В рамките на раздела са идентифицирани четири тематични направления, по отношение на които считаме, че Общинска администрация следва да насочи усилия с цел оптимално оползотворяване на съществуващия туристически потенциал на територията:

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 1:

ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ, ПРЕДСТАВЯЩИ МЕСТНАТА ИДЕНТИЧНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА

- Обединява различни видове туристически ресурси, както и различни традиционни и алтернативни форми на туризъм с потенциал за развитие на територията на общината:
 - **Природни обекти** – природен (екотуризъм, в т.ч. пешеходен) туризъм;
 - **Материално историческо наследство** – културно–исторически туризъм;
 - **Нематериално културно наследство** – културно–събитийен туризъм;
 - **Други ресурси на местната идентичност**, благоприятстващи развитието на алтернативни видове туризъм – селски, винен, ловен и риболовен и др.

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 2:

ОБСЛУЖВАНЕ НА ТУРИСТИТЕ И ТУРИСТИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

- Тематичното направление обхваща ключови аспекти, имащи пряко отношение към удовлетвореността на туристите от престоя им в дадена дестинация:
 - **Туристическа инфраструктура** – параметри на съпътстващата и техническата инфраструктура;
 - **Качество на предлаганите основни (настаняване и изхранване) и допълнителни услуги за туристите** – разнообразяване престоя на туристите, туристически атракции и анимации;
- Акцент и върху квалификацията на туристическия персонал – управленски и обслужващ;
- Отчитане значимостта на предлагането на качествен и разнообразен туристически продукт, който да предоставя възможности за практикуване на различни традиционни и алтернативни видове туризъм.

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 3: ИНФОРМАЦИЯ И МАРКЕТИНГ

- Акцент върху дейности, насочени към:
 - **Повишаване информираността на туристите за общинската територия** по отношение на: туристически ресурси, основни и допълнителни туристически услуги и др.;
 - **Повишаване на туристическата привлекателност и атрактивност на общината** – маркетинг, целящ повишаване разпознаваемостта на община Сунгурларе като територия, предлагаща възможности за практикуване на разнообразни форми на туризъм.

ТЕМАТИЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 4: ПАРТНЬОРСТВО

- Значимост на принципа на партньорство и възприемането му като основен принцип в стремежа към оптимално оползотворяване на туристическия потенциал на територията;
- Развитие на партньорство в областта на туризма между:
 - различни групи заинтересовани страни на територията на община Сунгурларе – представители на публичния, частния, НПО сектора;
 - територии извън административния обхват на общината.

Идентифицираните четири тематични направления, отразяващи различни аспекти от туристическото развитие, са застъпени тематично в точка 2.2. на ПИРО – Визия, цели и приоритети за развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. Мерки за реализация по отношение на тематичните направления са предвидени в разработената стратегическа

рамка на ПИРО (точка 2.2.), а конкретни дейности и проектни идеи са предложени в Приложение 1 – Мерки в Програмата за реализация.

– **Описание на прилагания интегриран подход и предвидените мерки и дейности за реализация на плана**

Прилагането на интегриран подход, широко партньорство и териториално сътрудничество ще осигури позитивно въздействие върху развитието на територията на община Сунгурларе.

Реализацията на ПИРО ще постигне синергичен ефект, посредством координирането и изпълнението на различните местни секторни политики и интервенции на местно териториално ниво. Заедно техните ефекти ще надхвърлят добавената стойност на всеки проект по отделно, в случай, че те бъдат изпълнени самостоятелно. Независимо от подялбата на територията на общината на зони за въздействие, ефектите от реализираните проекти ще засегнат цялата общинска територия. Някои от ползите ще се изразяват посредством финансови измерения – напр. намалени разходи за експлоатация и поддръжка, но по-значими ще бъдат т.нар. нетарифни ползи, изразяващи се в намалено време и енергия за единица услуга, подобро ниво на услугите, предлагане на нови услуги и др.

Голяма част от проектите включват подобряване параметрите на различни видове инфраструктура в населени места от община Сунгурларе – транспортна, ВиК инфраструктура, телекомуникационна, енергийна, инфраструктура за спорт в свободното време. В областта на околната среда са дефинирани мерки, чиято реализация е насочена към съхраняване елементите на околната среда и развитие на инфраструктурата на управление на отпадъците. Заложени са и множество проекти, насочени към повишаване качеството на предлаганите различни високочначими обществени услуги на територията на общината в областта на здравеопазването, образованието, социалните услуги, дейностите в областта на културата. Предвидените интервенции ще доведат до качествено изменение на селищната среда, посредством реализацията на проекти за благоустрояване на населени места в община Сунгурларе, както и до подобряване на показателите за условията на живот. Проектите са ориентирани към подобряване на достъпността, енергийната ефективност, интегриране на социалните общности, създаване на реални възможности за реализация на ПЧП. Последното

условие ще разнообрази финансовите източници на ПИРО на община Сунгурларе и ще подпомогне общината с по-оперативен финансов мениджмънт на важни обекти.

ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. ще създаде следните допълнителни синергични ефекти:

- Подобряване на средата за инвестиции, чрез повишаване на общата атрактивност на територията на общината;
- Подобряване на условията за социални, бизнес и граждански контакти и комуникации в целевата територия, посредством предоставянето на по-качествени услуги;
- Създаване на реални предпоставки за подобряване на възможностите за оползотворяване на туристическия потенциал на община Сунгурларе;
- Създаване на реални условия за интеграция и социално включване на маргинализирани групи население.

Възприетият и приложен подход за интегрирани действия, следва да доведе до следните очаквани резултати от прилагането на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.:

- По-добре активизиран потенциал на определените зони за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие) и съхранена околната среда;
- Подобри възможности за оползотворяване на потенциала за развитие на различни традиционни и алтернативни видове туризъм на територията на общината;
- Подобро състояние на здравната, образователната, социалната, културната и спортната инфраструктури. Подобнена жизнена среда за живот;
- Подобрен капацитет на местната администрация в управлението на проекти за интегрирано развитие на община Сунгурларе;
- Подобри условия за социално включване на уязвими обществени групи в социално-икономическия живот на общината;
- Подобнена енергийна ефективност на публичните и частните сгради в зоните за въздействие;
- Подобри стойности на общи социално-икономически показатели на местно ниво – заетост, доходи, качество на живот на населението;

- Подобрено ниво на сътрудничество на различни териториални нива в сферата на ключови области на общественото развитие.

Предвидените мерки и дейности за реализацията на приоритетите на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г. са представени в **Приложение 1 – Мерки в Програмата за реализация.**

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021–2027 г., Приложение 1 съдържа: конкретните мерки за реализацията на приоритетите на ПИРО; отделните дейности към всяка мярка (в случай че мярката е по–обща и следва да се изпълни с повече от една дейност); административните структури, отговорни за управление изпълнението на мерките/дейностите; източниците на финансиране и сроковете за изпълнение.

- **Индикативен списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на програмата (Приложение №1А)**

Съгласно цитираните Методически указания, Програмата за реализация на ПИРО съдържа изготвен по образец **Индикативен списък на важни за общината проекти (Приложение № 1А)**. Списъкът с проекти, които са от по–голяма важност за развитието на общината и за постигане целите на ПИРО, представлява неразделна част от Програмата за неговата реализация. В Методическите указания се посочва, че тъй като по своята същност проектите могат да представляват мерки или част от мерки за реализация на отделните приоритети, включените в Приложение №1А проекти по съответните мерки могат да фигурират и в Приложение №1.

Важно уточнение относно индикативния списък на важни за общината проекти, е свързано със следните условия за включване на конкретни проектни идеи по дадена мярка в Приложение №1А:

- Общината съвместно с партньорите са преценили, че съответният проект е от особена важност за развитието на общината и следва да бъде реализиран приоритетно;
- Съответният проект има известна степен на проектна готовност.

В тази връзка, в Методическите указания се посочва, че е възможно на етапа на изготвяне на ПИРО, общината да няма готовност със списък съгласно Приложение №1А, а такъв да бъде добавен по-късно, при актуализация на Програмата за реализация на плана.

– **Индикативна финансова таблица**

Индикативната финансова таблица представлява обща оценка на необходимите ресурси за реализация на приоритетите на ПИРО и описва финансовата рамка на поетите ангажименти по неговото изпълнение от страна на всички партньори в местното развитие – при водещата роля на органите на местното самоуправление, подпомагани от общинската администрация. Този компонент на Програмата за реализация се изготвя по образец на **Приложение № 2 – Индикативна финансова таблица.**

ЧАСТ VI – МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

В този структурен елемент на ПИРО следва да се опише връзката между рисковете и проблемите, идентифицирани в аналитичната част на плана, дефинираните цели и приоритети в неговата стратегическа част и предвидените в Програмата за реализация мерки за ограничаване на изменението на климата и за адаптация към вече настъпилите промени.

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021–2027 г., в процеса на разработване на документа следва да се вземе под внимание разработеният проект на „Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие“. Посоченият документ очертава стратегическата рамка и приоритетни направления за адаптация към изменението на климата на национално и секторно ниво в периода до 2030 г.. Дефинирани са възможни мерки за намаляване уязвимостта на страната от климатичните промени и за подобряване капацитета за адаптиране на природните, социалните и икономическите системи към проявяващите се въздействия от изменението на климата.

В разработения План за действие са предложени конкретни дейности по сектори, които биха могли да намерят отражение в ПИРО, като е представена информацията относно техния приоритет, показатели за изпълнение, отговорни институции, партньори и др.

Тематичната насоченост на предложените в Плана за действие дейности обхваща осем сектора:

- Сектор „Селско стопанство“
- Сектор „Биологично разнообразие и екосистеми“
- Сектор „Енергетика“
- Сектор „Гори“
- Сектор „Човешко здраве“
- Сектор „Транспорт“
- Сектор „Градска среда“
- Сектор „Води“

В резултат на извършения преглед на предложените в Плана за действие конкретни дейности, отнасящи се към осемте сектора, за целите на ПИРО са определени онези от тях, чието изпълнение е приложимо, реалистично и ресурсно обезпечено за територията на община Сунгурларе. Тези дейности са включени в **Приложение № 1 – Мерки в Програмата за реализация** на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

ЧАСТ VII – НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

Системата за наблюдение и оценка на ПИРО цели осигуряването на неговото ефективно изпълнение и постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на предвидените дейности и проекти.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на дефинираните в плана стратегически цели на развитието и приоритети за действие на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на включените в Програмата за реализация мерки и проекти, и на база на определените индикатори за наблюдение и оценка.

Индикаторите за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са посочени в **Приложение № 3 – Матрица на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.** С цел осигуряване на необходимата информация за процеса на наблюдение, за всеки индикатор са посочени:

- Мерни единици, в които ще се измерва съответния индикатор;
- Източници на информация;
- Периодичност на събиране на информация;
- Базова стойност към началото на периода (за отчитане изменението на всеки от индикаторите);
- Целева стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на ПИРО.

В процеса на разработване и прилагане на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО на община Сунгурларе, са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021–2027 г.

Списък с тези общи индикатори е представен в **Приложение № 3а – Списък на общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез ЕСИФ за периода 2021–2027 г.** към Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021–2027 г.

За целите на плана са използвани два вида индикатори – за продукт и за резултат.

План за интегрирано развитие на община Сунгурларе за периода 2021–2027 г.

Индикатори за продукт => измерват напредъка по отношение на приоритетите и мерките

- Отнасят се до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и/или мерки за развитие на общината
- Дефинираните индикатори за количествено измерими

Индикатори за резултат => измерват напредъка по отношение на стратегическите цели

- Отчитат изпълнението на стратегическите цели
- Имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за обхванатия период
- Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори

Съставено по: Методически указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021–2027 г.

Съгласно Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021–2027 г., е възможно за даден приоритет да се формулира както индикатор за продукт, така и индикатор за резултат. Индикаторите за резултат се формулират само по отношение на стратегическите цели.

В съответствие с възприетия основен подход на спазване принципа на партньорство, в процеса на наблюдение и оценка участват общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ

Анализ на социално–икономическото състояние на ромските общности и общности в сходно положение в община Сунгурларе. Изготвен в рамките на програма „Ромакт“.

Годишен план за развитие на социалните услуги в община Сунгурларе за 2020 г. Достъпно на: http://www.sungurlare.org/images/social/paln_uslugi_2020.doc

Доклад за оценка на степента на въздействие на Общ устройствен план на община Сунгурларе върху защитените зони от Националната екологична мрежа. Достъпно на: http://riosvbs.com/Files/%D0%94%D0%9E%D0%A1%D0%92_%D0%9E%D0%A3%D0%9F%D0%9E%20%D0%A1%D1%83%D0%BD%D0%B3%D1%83%D1%80%D0%BB%D0%B0%D1%80%D0%B5.pdf

Доклад за работата на ОД „Земеделие“ – Бургас за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2020 г. Достъпно на: <https://www.mzh.government.bg/odz-burgas/bg/Documents/reports.aspx>

Доклад за състоянието на околната среда през 2020 г. на РИОСВ – Бургас. Достъпно на: <http://riosvbs.com/home/bar/1010>

Дългосрочна програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми енергийни източници и биогорива на територията на община Сунгурларе в периода 2020–2030 г. Достъпно на: http://www.sungurlare.org/images/obss/DP_ZEVI_2020.pdf

Закон за регионалното развитие. Достъпно на: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135589285>

Изпълнителна агенция по лекарствата: Достъпно на: <https://www.bda.bg/bg/> – Регистър на аптеките в Република България.

Изпълнителна агенция по лозата и виното.

Достъпно на: <http://www.eavw.com/index.php?lg=bg&menuid=1>

Изпълнителна агенция по околна среда. Регистър на защитените територии и защитените зони в България, <http://eea.government.bg/zpo/bg/>

Интегрирана териториална стратегия за развитие на Югоизточен регион за периода 2021–2027 г. Достъпно на: <http://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5045>

Информационна система за защитени зони от екологична мрежа Натура 2000. Достъпно на: <http://natura2000.moew.government.bg/>

Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020, <http://2020.eufunds.bg/bg/0/32>

Методически указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021–2027 г. Достъпно на: <https://www.mrrb.bg/bg/regionalno-razvitie/strategichsko-planirane/metodicheski-ukazaniya/>

Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Достъпно на: <http://www.mrrb.bg/>

Министерство на здравеопазването. Достъпно на: https://iamn.bg/wp-content/uploads/registers/02_REGISTER_LZ%20dejstvashti.pdf
<https://www.mh.government.bg/bg/administrativni-uslugi/registri/lechebni-zavedeniya/oblast-burgas/>

Министерство на туризма – Природно–географски подялби на България. Достъпно на: <https://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/uploads/raionirane/p6.pdf>

Национален институт по метеорология и хидрология, Българско списание по метеорология и хидрология. Достъпно на: http://global-change.meteo.bg/files/2015/00_BJMH_2015_05.pdf

Национален регистър на недвижимите културни ценности. Достъпно на: <http://ninkn.bg/Documents/categoryPreview/13>

Национален статистически институт на Република България – НСИ. Достъпно на: <http://www.nsi.bg/>

Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013–2025 г. – актуализация 2019 г. Достъпно на: <http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=19679>

Национална почвена служба. Достъпно на: <http://nationalsoils.com>

Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие. Достъпно на: <https://www.moew.government.bg/bg/klimat/mejdunarodni-pregovori-i-adaptaciya/adaptaciya/>

Областна стратегия за развитие на област Бургас за периода 2014–2020 г.

Общ устройствен план на община Сунгурларе. Окончателен проект, 2019 г.

Общинска програма за управление на отпадъците на община Сунгурларе 2015–2020 г. Достъпно на: <http://www.sungurlare.org/index.php/2018-03-09-07-40-40/2019-11-26-10-48-47/1030-2015-2021>

Общинска стратегия за развитие на социалните услуги 2016–2020 г. Община Сунгурларе. Достъпно на: <http://www.sungurlare.org/index.php/2018-03-08-12-25-23/375-2018-03-08-12-19-08>

Общински план за развитие на община Сунгурларе за периода 2014–2020 г.

Официален сайт на община Сунгурларе. Достъпно на: <http://www.sungurlare.org/>

Официален сайт на Сдружение „МИГ – Котел, Сунгурларе и Върбица“. Достъпно на: <https://mig-ks.com/>

План за действие на община Сунгурларе за интегриране на гражданите в уязвимо социално–икономическо положение (2018–2020 г.)

Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие. Достъпно на: <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2137204747>

Програма за опазване на околната среда на община Сунгурларе 2016–2020 г.

Проучване и анализ „Роля на местната идентичност за създаването на иновационна среда за развитие на туризма и промотиране на териториите на МИГ „Тунджа“ и МИГ „Котел, Сунгурларе и Върбица“.

Регионално управление на образованието гр. Бургас. Достъпно на: <https://ruoburgas.bg/>

Регистър на народните читалища, <https://chitalishta.com/>

Социално–икономическия анализ на районите в Република България (Трети етап – Част Първа). Достъпно на: <https://www.eufunds.bg/bg/oprd/node/5747>

Стратегия за Водено от общностите местно развитие 2014–2020 г. на сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група – Котел, Сунгурларе и Върбица“.

<https://solargis.com/maps-and-gis-data/download/bulgaria> – слънчеви ресурсни карти на България.